

หลักกฎหมายจาก บทความสั้นคดีปกครองที่น่าสนใจ เล่ม ๑๘

: คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

ห้ามเป็นทนายความ ๓ ปี เพราะปกปิด
ค่าธรรมเนียมศาลที่เปลี่ยนแปลง !

ครูหารายได้เสริมโดยรับจ้างทำผลงาน
ประเมินวิทยฐานะ ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

โฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง :
ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม

ก.ล.ต. ลงโทษผู้สอบบัญชี
เหตุทำหน้าที่บกพร่องอย่างรุนแรง !

สวย (ไม่) ปลอดภัย ...
เพราะการรักษา (ไม่) เป็นไปตามมาตรฐาน

ขอค่าเสียหายอัตราสูงสุด
เหตุตรวจครรภ์ไม่พบว่าบุตรเป็นดาวน์ซินโดรม !

หลักกฎหมายจาก

บทความสั้นคดีปกครองที่น่าสนใจ เล่ม ๑๘

: คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

: ห้ามเป็นทนายความ ๓ ปี เพราะปกปิดค่าธรรมเนียมศาลที่เปลี่ยนแปลง !

: ครูหารายได้เสริมโดยรับจ้างทำผลงานประเมินวิทยฐานะ
ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

: โฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง : ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม

: ก.ล.ต. ลงโทษผู้สอบบัญชี เหตุทำหน้าที่บกพร่องอย่างรุนแรง !

: สวย (ไม่) ปลอดภัย ... เพราะการรักษา (ไม่) เป็นไปตามมาตรฐาน

: ขอค่าเสียหายอัตราสูงสุด

เหตุตรวจครรภ์ไม่พบว่าบุตรเป็นดาวน์ซินโดรม !

ฯลฯ

สำนักงานศาลปกครอง สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง

หลักกฎหมายจากบทความสั้นคดีปกครองที่น่าสนใจ เล่ม ๑๘
: คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

โดย สำนักงานศาลปกครอง
สงวนลิขสิทธิ์

จัดทำโดย :
สำนักงานศาลปกครอง
สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง
(กลุ่มวิเคราะห์งานคดีปกครอง ๓)

อาคารศาลปกครอง เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๑๑๑ สายด่วน ๑๓๕๕
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๘๒๑
<https://www.admncourt.go.th>

คำนำ

สำนักงานศาลปกครอง โดยสำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง ได้จัดทำบทความทางวิชาการ (สั้น) เกี่ยวกับกฎหมายปกครองและคดีปกครอง โดยศึกษาจากคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ได้วางหลักกฎหมายปกครอง บรรทัดฐานหรือแนวทางการปฏิบัติราชการที่ดี รวมทั้งการใช้สิทธิฟ้องคดีอย่างถูกต้อง มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวที่ชวนอ่านและสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ง่าย โดยผ่านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของแต่ละสื่อหรือในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้มีการนำลงเผยแพร่ในวารสารประจำหน่วยงาน ตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานศาลปกครองเห็นว่า บทความดังกล่าวมีประโยชน์ในการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครอง คดีปกครอง และกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง ซึ่งสมควรนำมารวบรวมเป็นหนังสือ โดยฉบับนี้จะเป็นการรวบรวมบทความในหัวข้อเรื่อง “คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ” ซึ่งได้สรุปหลักกฎหมาย/บรรทัดฐานหรือแนวทางการปฏิบัติราชการที่ดีกำกับไว้ในบทความแต่ละเรื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า จึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ทนายความ แพทย์ ครู ฯลฯ อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ แวดวงวิชาการกฎหมาย และผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

อนึ่ง ผู้อ่านสามารถสแกน QR Code เพื่อศึกษารายละเอียดของเนื้อหาตามที่ปรากฏในปกหลังของหนังสือฉบับนี้ได้อีกทางหนึ่ง

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)
เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
๒๔ มีนาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
-----------	------------	------

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทนายความ

๑	แค่ใกล้เกลี่ยข้อพิพาท ... ยังไม่ผิดมรรยาททนายความ !	๑
๒	ห้ามทำการเป็นทนายความ ๑ ปี ... เพราะหวังเหนี่ยวเงินของลูกค้า	๔
๓	ห้ามเป็นทนายความ ๓ ปี เพราะปกปิดค่าธรรมเนียมศาลที่เปลี่ยนแปลง !	๗
๔	เป็นทนายความ แต่ไม่ติดตามคดี ... ประพฤติผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ !	๑๐
๕	ทนายทั้งคดี : ร้องสภาฯ ไม่รับเรื่อง ฟ้องศาลขอความเป็นธรรม !	๑๓
๖	การใช้อำนาจสอบสวนมรรยาททนายความที่ถูกลบชื่อไปแล้ว	๑๗
๗	การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของศาลปกครอง กรณีทนายความประพฤติผิด “มรรยาททนายความ” !	๒๑

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครู

๘	ใบอนุญาตสอน-ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ : ใช้แทนกันไม่ได้ !	๒๙
๙	ละเลยหน้าที่ พุดเสียดสีศิษย์ ... ผิดวินัยครู !	๓๕
๑๐	ครูไม่พานักเรียนไปทัศนศึกษาในวันหยุด : ต้องยื่นใบลาหรือไม่ ?	๔๑
๑๑	“ซู่สาว” ... เมื่อพฤติการณ์อนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน ... ผิดวินัยร้ายแรง !?	๔๕
๑๒	ครูพาศิษย์สาวเข้าโรงแรม ... โทษถึงออกจากราชการได้	๔๘
๑๓	เมื่อ “ครู” ถูกร้องเรียนว่าขาดจรรยาบรรณ ทำให้นักเรียนเกือบครึ่งห้อง ... สอบตก	๕๑
๑๔	พ้นตำแหน่ง ... เพราะบกพร่องการสอนและหย่อนความสามารถ	๕๘
๑๕	ครูหารายได้เสริมโดยรับจ้างทำผลงานประเมินวิทยฐานะ ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง	๖๒

สารบัญ

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
-----------	------------	------

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพสถาปนิก

๑๖	บ้านทรุด ! ... จรรยาบรรณของ “สถาปนิก” ?	๖๖
----	---	----

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชี

๑๗	ก.ล.ต. ลงโทษผู้สอบบัญชี เหตุทำหน้าที่บกพร่องอย่างรุนแรง !	๖๙
----	---	----

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเภสัชกร

๑๘	โฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง : ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม	๗๔
๑๙	ถูกร้องเรียน ... เพราะเป็นเภสัชกรแต่ไม่อยู่ประจำร้านยาตามเวลาที่กำหนด !	๗๘

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

๒๐	การใช้อำนาจของทันตแพทย์สภาในการควบคุมการประกอบวิชาชีพทันตกรรม	๘๑
๒๑	ทันตแพทย์สภากับมาตรฐานวิชาชีพทันตกรรม	๘๖

คดีพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพแพทย์

๒๒	“ครรภ์แฝด” ตรวจไม่พบ ... จบชีวิตทารก-แพทย์ !?	๙๑
๒๓	ทารกตาย ... เพราะผ่าตัดทำคลอดล่าช้า !	๙๔

สารบัญ

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง	หน้า
๒๔	สวย (ไม่) ปลอดภัย ... เพราะการรักษา (ไม่) เป็นไปตามมาตรฐาน	๙๘
๒๕	ใช้ยาหมดอายุ & ไม่มีความพร้อมในการดูแลไข้ ... แพทย์ผิดวินัย คนไข้ตาย !	๑๐๑
๒๖	สิทธิฟ้องโต้แย้งผลการพิจารณาของแพทยสภา !	๑๐๕
๒๗	จริยธรรมกับการประกอบวิชาชีพแพทย์	๑๑๑
๒๘	ขอค่าเสียหายอัตราสูงสุด เหตุตรวจครรภ์ไม่พบว่าบุตรเป็นดาวน์ซินโดรม !	๑๑๖
๒๙	ฟ้อง สปสช. : หมอผ่าเฝือกบาดแขนบุตรสาว ขอค่าบรรเทาความเสียหายเพิ่ม !	๑๒๐
๓๐	ให้กลับบ้านทั้งที่อาการยังน่าเป็นห่วง ... ฟ้อง สปสช. ขอรับเงินช่วยเหลือเพิ่ม !	๑๒๗
๓๑	ขอรับเงินช่วยเหลือ : เป็นวัยทองก่อนเวลา เหตุให้ผ่าตัดมดลูก แต่หมอตัดปีกมดลูกด้วย	๑๓๒
๓๒	หมอวินิจฉัยโรคผิด จะใช้สิทธิเรียกร้องที่ศาลไหน ?	๑๓๙

เรื่องที่ ๑
แคล่เกลี้ยข้อพิพาท ...
ยังไม่ผิดมรรยาททนายความ !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๔/๒๕๕๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๔ และข้อ ๑๒ (๒) กำหนดห้ามมิให้ทนายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวกับการดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ โดยการกระทำที่จะถือว่าทนายความผู้ใดประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อบังคับดังกล่าวนั้น จะต้องเป็นการกระทำอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ

๒. การที่ทนายความของผู้ฟ้องคดี (โจทก์) และคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง (จำเลย) แกลงต่อศาลยุติธรรมว่าโจทก์ได้รับชำระหนี้ไปแล้วบางส่วน หากได้รับส่วนที่เหลือครบถ้วนก็ไม่ติดใจดำเนินคดีกับจำเลยต่อไป (มิได้แจ้งการตกลงดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะลูกความทราบก่อน) โดยมีได้มีข้อความใดที่แสดงว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงระงับข้อพิพาทให้เสร็จสิ้นไป อันเป็นการประนีประนอมยอมความกับจำเลยตามมาตรา ๘๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การกระทำดังกล่าวถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของทนายความในขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ยังไม่มีผลทำให้คดีระงับสิ้นไปแต่อย่างใด

๓. การแกลงของทนายความในศาลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินคดีในเบื้องต้น ซึ่งไม่มีผลเป็นการประนีประนอมยอมความหรือทำให้สิทธิเรียกร้องของคู่ความระงับสิ้นไป ซึ่งหากคู่ความไม่เห็นด้วยย่อมมีสิทธิที่จะโต้แย้งหรือขอให้ยกเลิกคำแกลงต่อศาลได้ การแกลงดังกล่าวไม่ถือเป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของคู่ความ ดังนั้น การที่สภาทนายความมีคำสั่งยกคำกล่าวหาทนายความว่าเป็นผู้ประพฤติผิดมรรยาททนายความจึงชอบด้วยกฎหมาย

แค่ใกล้เกลี่ยข้อพิพาท ...
ยังไม่ผิดมรรยาทนายความ !

การพิจารณาคดีในศาลปกครอง โดยหลักจะเป็น “ระบบไต่สวน” ซึ่งศาลจะทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงเอง คู่กรณีจึงไม่จำเป็นต้องมีทนายความ แตกต่างจากการเป็นคดีความในศาลยุติธรรมที่เป็น “ระบบกล่าวหา” โดยศาลจะทำหน้าที่เป็นคนกลางในการรับฟังข้อเท็จจริงตามที่คู่ความนำเสนอต่อศาล คู่ความจึงมักจะแต่งตั้งทนายความซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายและคดีความให้เป็นผู้ดำเนินการทางคดีแทนตน ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความนั้น นอกจากต้องกระทำการภายใต้กรอบของกฎหมายแล้ว ยังต้องประพฤติปฏิบัติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ โดยหากมีการประพฤติผิดมรรยาทนายความ คู่ความผู้แต่งตั้งก็อาจยื่นคำกล่าวหาเพื่อให้สภาทนายความซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมมรรยาทนายความพิจารณาลงโทษทนายความตามข้อบังคับดังกล่าว เช่น การเพิกถอนใบอนุญาตว่าความ เป็นต้น

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ เป็นเรื่องของผู้ฟ้องคดีซึ่งได้ว่าจ้างให้นาย ก. เป็นทนายความเพื่อติดตามคดีอาญาและดำเนินคดีแทนในการฟ้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งในศาลยุติธรรม แต่ในวันนัดพร้อม นาย ก. และทนายความอีกฝ่ายได้แถลงต่อศาลว่า โจทก์ได้รับชำระหนี้บางส่วนแล้ว หากได้รับส่วนที่เหลือก็ไม่ติดใจดำเนินคดีกับจำเลยต่อไป โดยมีได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบเรื่องการตกลงดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำกล่าวหาการปฏิบัติหน้าที่ของนาย ก. ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (สภาทนายความ) และต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ยกคำกล่าวหาของผู้ฟ้องคดีตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (คณะกรรมการมรรยาทนายความ)

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่นาย ก. ไม่ได้แจ้งการตกลงดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบเป็นการปกปิดข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความได้ทราบ อันเป็นการประพฤติผิดมรรยาทนายความ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ให้ยกคำกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี

การกระทำของนาย ก. ในฐานะทนายความเป็นการประพฤติผิดมรรยาทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๑ ข้อ ๔ และหมวด ๓ ข้อ ๑๒ (๒) ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ทนายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำที่จะถือว่าทนายความผู้ใดประพฤติผิดมรรยาทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๓ ข้อ ๑๒ (๒) จะต้องเป็นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ และเมื่อรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลในวันนัดพร้อม ศาลได้ทำการใกล้เคียงตามมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งนาย ก. ทนายความของผู้ฟ้องคดีและทนายความของคู่ความอีกฝ่ายได้แถลง

ร่วมกันว่า คดีสามารถตกลงกันได้ตั้งแต่ในเบื้องต้น โดยผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นโจทก์ได้รับชำระหนี้ไปแล้วบางส่วน โดยหากได้รับส่วนที่เหลือครบถ้วนก็ไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีต่อไป ในชั้นนี้ขอเลื่อนไปนัดพร้อมอีกนัดหนึ่ง ซึ่งศาลอนุญาตและกำหนดวันนัดพร้อมครั้งต่อไป มิได้มีข้อความใดที่แสดงว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงระงับข้อพิพาทให้เสร็จไป อันเป็นการประนีประนอมยอมความตามมาตรา ๘๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ฟังได้เพียงว่า คู่ความทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินคดีในเบื้องต้นเท่านั้น อันเป็นไปตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ยังไม่มีผลทำให้คดีระงับสิ้นไป การแถลงของนาย ก. จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของทนายความในขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แม้ว่านาย ก. จะมีได้แจ้งข้อความที่แถลงต่อศาลให้ผู้ฟ้องคดีทราบก็ตาม

ดังนั้น เมื่อข้อความตามคำแถลงเป็นเพียงข้อตกลงเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินคดีในเบื้องต้นที่ไม่มีผลเป็นการประนีประนอมยอมความ หรือทำให้สิทธิเรียกร้องของผู้ฟ้องคดีระงับสิ้นไป และหากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย ย่อมมีสิทธิโดยชอบที่จะโต้แย้งหรือขอให้ยกเลิกคำแถลงดังกล่าวต่อศาลได้ คำแถลงดังกล่าวจึงไม่ทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของผู้ฟ้องคดี กรณีจึงไม่เข้าองค์ประกอบที่จะถือว่านาย ก. เป็นผู้ประพฤติผิดมรรยาททนายความแต่อย่างใด

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งยกคำกล่าวหาจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๔/๒๕๕๕)

คดีนี้ศาลปกครองได้อธิบายองค์ประกอบความผิดตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๓ ข้อ ๑๒ (๒) ว่า การเป็นผู้ประพฤติผิดมรรยาททนายความนั้น นอกจากทนายความจะต้องกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับแล้ว การกระทำดังกล่าวยังต้องส่งผลทำให้ลูกความอาจต้องเสื่อมเสียประโยชน์ในทางหนึ่งทางใดด้วย และสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทนายความย่อมเป็นอุทาหรณ์ที่ดีว่า ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นจะต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนอย่างเคร่งครัด และหากได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ก็สมควรที่จะต้องรายงานการดำเนินการให้ลูกความทราบด้วย เพื่อรักษาประโยชน์ของลูกความและเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่ายครับ !

เรื่องที่ ๒

ห้ามทำการเป็นทนายความ ๑ ปี ...
เพราะหวังเหนี่ยวเงินของลูกค้า

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๓๐๒/๒๕๕๙

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีเจตนารมณ์ประการหนึ่งในการควบคุมการประกอบอาชีพทนายความ ซึ่งการกล่าวหาทนายความว่าประพฤติฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับมรรยาททนายความนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาโดยบุคคลที่ได้รับความเสียหายเท่านั้น โดยหากความปรากฏต่อคณะกรรมการมรรยาททนายความว่าทนายความผู้ใดกระทำการอันเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความ คณะกรรมการฯ ย่อมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อพิจารณามีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์หรือห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ ทั้งนี้ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒. กรณีทนายความได้รับการว่าจ้างให้จัดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เมื่อต่อมาผู้ว่าจ้างได้ขอยกเลิกสัญญาพร้อมขอคืนเงินค่าดำเนินการที่จ่ายไปแล้วล่วงหน้าบางส่วน (เนื่องจากทนายความแจ้งว่าจะต้องใส่ชื่อของทนายความเป็นผู้จัดตั้งบริษัทด้วย) แต่ทนายความไม่ยอมคืนให้ โดยอ้างว่าได้ใช้จ่ายในการจัดเตรียมการจดทะเบียนไปแล้วนั้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นการเบียดบังเงินค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท อันถือเป็นการครอบครองหวังเหนี่ยวเงินของลูกค้าไว้โดยไม่ชอบด้วยเหตุผล ซึ่งเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ สภาทนายความจึงมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษโดยห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๑ ปี โดยไม่ต้องพิจารณาถึงสิทธิในการกล่าวหาของภริยาผู้ว่าจ้างอีก (ทนายความอ้างว่าภริยาผู้ว่าจ้างไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหาย จึงไม่มีสิทธิยื่นคำกล่าวหาตน)

ห้ามทำการเป็นทนายความ ๑ ปี ...
เพราะหวังเหนี่ยวเงินของลูกค้า

ทนายความเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำข้อกฎหมาย การว่าความ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบกับข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ จึงกำหนดให้ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อกำหนดเกี่ยวกับมรรยาททนายความ อาทิ มรรยาทต่อศาลและในศาล มรรยาทต่อตัวความ มรรยาทต่อทนายความด้วยกัน มรรยาทต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี เป็นต้น และหากมีบุคคลใดกล่าวหาหรือเมื่อความปรากฏแก่คณะกรรมการมรรยาททนายความว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว คณะกรรมการมรรยาททนายความมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวน (มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง) เพื่อพิจารณาลงโทษภาคทัณฑ์ หรือห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ (มาตรา ๕๒)

ปัญหา คือ หากผู้ที่กล่าวหาว่าทนายความฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับมรรยาททนายความ ไม่ได้เป็นผู้ว่าจ้างและจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ทนายความ ไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหาย และทนายความที่ตกลงรับดำเนินการให้กับผู้ว่าจ้างได้คืนเงินค่าทนายความบางส่วนไปแล้ว คณะกรรมการสภาทนายความจะมีอำนาจลงโทษทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาทได้หรือไม่ ?

ดังเช่นคดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในคอลัมน์นี้ เป็นกรณีของนางสาว ก. ได้ยื่นกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีประพฤติผิดมรรยาททนายความ เนื่องจากได้รับการว่าจ้างให้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทให้แก่ นาย ข. (สามี) ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ แต่ต่อมานางสาว ก. และนาย ข. ได้ขอยกเลิกสัญญาพร้อมกับขอเงินค่าดำเนินการที่ได้จ่ายไปแล้วล่วงหน้าคืนบางส่วน โดยยินยอมให้ผู้ฟ้องคดีหักค่าใช้จ่ายบางส่วน เนื่องจากผู้ฟ้องคดีแจ้งว่าจะต้องใส่ชื่อของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดตั้งบริษัทด้วย แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ยอมคืนเงินโดยอ้างว่าได้ใช้จ่ายในการจัดเตรียมการจดทะเบียนไปแล้ว

หลังจากได้รับคำกล่าวหา คณะกรรมการสภาทนายความ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และต่อมา มีคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๑ ปี โดยเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองหน่วงเหนี่ยวเงินของลูกค้าไว้โดยมิชอบด้วยเหตุผล และไม่ยอมคืนเงินให้แก่ผู้กล่าวหา เป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง แต่สภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

คดีนี้ผู้ฟ้องคดียอมรับข้อเท็จจริงว่า ได้รับเงินค่าทนายความมาแล้วเป็นบางส่วน และเห็นว่าผู้กล่าวหาไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหายจึงไม่มีสิทธิกล่าวหาผู้ฟ้องคดี อีกทั้งได้คืนเงินไปแล้วบางส่วน จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อความปรากฏแก่คณะกรรมการมรรยาททนายความ คณะกรรมการมรรยาททนายความย่อมมีอำนาจที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน อีกทั้งในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายกล่าวหาทนายความ แม้ว่าผู้กล่าวหาจะถอนคำกล่าวหาที่ได้ยื่นไว้ ก็มีเหตุที่จะทำให้ต้องยุติการสอบสวนเสมอไป ประกอบกับพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีเจตนารมณ์ประการหนึ่งในการควบคุมการประกอบอาชีพทนายความ ดังนั้น การกล่าวหาคดีมรรยาททนายความจึงไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาโดยบุคคลที่ได้รับความเสียหายเพียงอย่างเดียว

เมื่อผู้ฟ้องคดียอมรับว่าได้รับเงินไว้และไม่คืนเงินแก่ผู้กล่าวหาและนาย ข. จริง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการเบียดบังเงินค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนบริษัท อันถือเป็นการครอบครองหน่วงเหนี่ยวเงินของลูกความไว้โดยไม่ชอบด้วยเหตุผล ซึ่งเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดี โดยไม่ต้องพิจารณาถึงสิทธิในการกล่าวหาของผู้กล่าวหาอีก พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๓๐๒/๒๕๕๙)

คดีนี้นอกจากจะเป็นบรรทัดฐานในการใช้อำนาจของคณะกรรมการมรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ว่า ในการกล่าวหาทนายความที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับมรรยาททนายความ กรณีไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาโดยบุคคลที่ได้รับความเสียหายเท่านั้น หากมีความปรากฏว่าทนายความผู้ใดกระทำการอันเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความ คณะกรรมการมรรยาททนายความย่อมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนและอาจจัดให้มีคำสั่งลงโทษทนายความผู้นั้นได้ และยังเป็นอุทาหรณ์ที่ดีแก่ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความว่า ในการปฏิบัติหน้าที่นอกจากจะต้องทำอย่างเต็มความสามารถเพื่อรักษาประโยชน์และอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ลูกความแล้ว ยังต้องถือปฏิบัติตามมรรยาททนายความ รวมทั้งรักษจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนอย่างเคร่งครัดอีกด้วย

เรื่องที่ ๓

ห้ามเป็นทนายความ ๓ ปี
เพราะปกปิดค่าธรรมเนียมศาลที่เปลี่ยนแปลง !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๔/๒๕๖๓

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ทนายความมีหน้าที่ช่วยเหลือลูกความด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอื่น หากทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อบังคับของสภานายความ จะมีบทลงโทษ ๓ สถาน ได้แก่ (๑) ภาคทัณฑ์ (๒) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือ (๓) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

๒. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมศาล ทนายความมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อเท็จจริงให้ลูกความทราบ รวมทั้งมีหน้าที่คืนเงินค่าธรรมเนียมศาลส่วนที่เหลือ พฤติกรรมของทนายความที่ได้รับเงินจากลูกความจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าธรรมเนียมศาลในการยื่นฟ้องคดีขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นคดีฟ้องขอให้ปลดปล่อยทุกข้ออ้างไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ (คดีไม่มีทุนทรัพย์) และต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลเพียง ๒๐๐ บาท แต่ทนายความกลับไม่แจ้งให้ลูกความทราบ และเมื่อต่อมา มีการถอนฟ้องก็ไม่คืนเงินส่วนที่เหลือให้แก่ลูกความ กรณีถือเป็นการปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ และยกยอกหรือกระด้างกระเดื่องลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินของลูกความที่ตนได้รับมา โดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุโดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ นำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความ อันเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๒ (๒) ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ดังนั้น การที่สภานายกพิเศษแห่งสภานายความวินิจฉัยอุทธรณ์โดยสั่งห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๓ ปี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

**ห้ามเป็นทนายความ ๓ ปี
เพราะปกปิดค่าธรรมเนียมศาลที่เปลี่ยนแปลง !**

ในการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ย่อมมีข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรมหรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเพื่อกำกับควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ ดังเช่นคดีที่นำมาเล่าในวันนี้ ... เป็นเรื่องของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความซึ่งไม่เชื่อตรงต่อลูกค้าและถูกสหภาพทนายความลงโทษ พฤติกรรมที่ถือว่าประพฤติดมรรยาททนายความในคดีดังกล่าวจะเป็นอย่างไร มาติดตามหาคำตอบกันครับ ...

มูลเหตุของคดีเกิดจาก ... ผู้ฟ้องคดีประกอบอาชีพทนายความได้ตกลงทำสัญญารับจ้างว่าความให้กับนางสาวเอในฐานะโจทก์ เพื่อดำเนินคดีในการถอนชื้อนายบิออกจากบัญชีเงินฝากของนางสาวเอ ซึ่งเป็นคดีที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ๑๖,๐๐๐ บาท แต่นางสาวเอไม่สามารถหาเงินมาชำระได้ ศาลจึงจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ต่อมา นางสาวเอได้มอบเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท ให้กับผู้ฟ้องคดีเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมศาลในการยื่นฟ้องคดีใหม่ โดยได้ยื่นฟ้องนายบิในข้อหาแบ่งกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งศาลกลับเห็นว่าเป็นเรื่องปลอมแปลงทุกซ์คดีไม่มีทุนทรัพย์ จึงเสียค่าธรรมเนียมศาลเพียง ๒๐๐ บาท แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้แจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าวให้นางสาวเอทราบและไม่ได้คืนเงินส่วนที่เหลือ

ต่อมา ก่อนวันนัดสืบพยาน นางสาวเอและนายบิตกลงกันได้ นางสาวเอจึงได้จ่ายค่าจ้างว่าความให้แก่ผู้ฟ้องคดี ๕๐,๐๐๐ บาท หลังจากนั้น ได้ยื่นขอถอนฟ้องและศาลมีคำสั่งอนุญาต

ในวันนัดสืบพยานผู้ฟ้องคดีไม่ไปศาลและไม่แจ้งให้นางสาวเอทราบ นางสาวเอจึงยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการสหภาพทนายความกล่าวหาผู้ฟ้องคดีว่าได้รับเงินว่าจ้างดำเนินคดีแล้วทิ้งคดี ทำให้ตนเสียหาย จึงขอให้คืนเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท โดยคณะกรรมการฯ วินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ไปศาลในวันนัดสืบพยานไม่เป็นการทิ้งคดี เพราะศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากโจทก์ถอนฟ้องแล้ว

แต่การที่ผู้ฟ้องคดีรับเงินจากนางสาวเอจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท แล้วได้วางเงินค่าธรรมเนียมศาลเพียง ๒๐๐ บาท และไม่แจ้งให้นางสาวเอทราบ ถือเป็นการ**ปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกค้าทราบ** และใช้อุบายด้วยประการใด ๆ เพื่อจะให้ตนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกค้าได้ตกลงสัญญาให้ ตามข้อ ๑๒ (๒) **ข้อ ๑๔** และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ อันเป็นการประพฤติดมรรยาททนายความ จึงให้ลงโทษ**ลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความ**

ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ โดยสภานายกพิเศษแห่งสหภาพทนายความวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีรับเงินมา ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ได้วางเงินค่าธรรมเนียมศาลเพียง ๒๐๐ บาท เมื่อถอนฟ้องแล้วจึงต้องคืนให้ลูกค้า การที่ไม่คืนเงินดังกล่าวเป็นกรณีฉ้อโกง ยักยอก หรือกระบัดสินลูกค้า หรือหน่วงเหนี่ยวเงินของลูกค้าไว้นานเกินกว่าเหตุตามข้อ ๑๒ (๒) **ข้อ ๑๕** และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความฯ จึงมีคำสั่งให้แก้คำสั่งเป็น**ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๓ ปี**

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว โดยอ้างว่าการไม่คืนเงินส่วนที่เหลือจากค่าธรรมเนียมศาลในตอนนั้น เพราะหากจำเลยต่อสู้คดี

จะกลายเป็นคดีมีทุนทรัพย์ ผู้ฟ้องคดีก็จะได้นำเงินที่เหลือไปชำระค่าธรรมเนียมศาล อีกทั้งเงินส่วนดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายเหมารวม

คดีมีประเด็นปัญหาว่า คำสั่งห้ามผู้ฟ้องคดีทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๓ ปี ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมีอาชีพเป็นทนายความมีหน้าที่ช่วยเหลือลูกความด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมศาล ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อเท็จจริงให้ลูกความทราบ รวมทั้งยังคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินค่าธรรมเนียมศาลในส่วนที่เหลือ พฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีถือเป็นการปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ และยกยอกหรือดะบัดสินลูกความ หรือครอบครองหรือหวงเหี่ยวเงินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจากลูกความ นำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความ อันเป็นการประพฤติดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๒ (๒) ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความฯ ดังนั้น คำสั่งห้ามผู้ฟ้องคดีทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๓ ปี จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๔/๒๕๖๓)

คดีนี้เป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอื่น โดยมีบทลงโทษกรณีกระทำผิดมรรยาททนายความไว้ ๓ สถาน คือ (๑) ภาคทัณฑ์ (๒) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือ (๓) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ ซึ่งถือว่าเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมศาลถือเป็นหน้าที่ของทนายความที่จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงให้ลูกความทราบ รวมทั้งยังคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินค่าธรรมเนียมศาลในส่วนที่เหลือให้แก่ลูกความด้วย

เรื่องที่ ๔

เป็นทนายความ แต่ไม่ติดตามคดี ...
ประพฤติดิจจริยธรรมในวิชาชีพ !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๖๓/๒๕๕๙

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๑๒ กำหนดพฤติการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของทนายความดังต่อไปนี้ว่าเป็นการกระทำอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ คือ (๑) จงใจขาดนัด หรือทอดทิ้งคดี และ (๒) จงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ โดยกรณีดังกล่าวถือเป็นการประพฤติดิจจริยธรรมทนายความตามข้อ ๔ ซึ่งทนายความอาจถูกลงโทษห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี

๒. ทนายความย่อมต้องทราบถึงข้อกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการถอนตัวจากการเป็นทนายความหรือการที่ลูกความจะขอถอนทนายความ เมื่อทนายความได้ฝากคำร้องขอถอนทนายความไปกับน้องชายของลูกความ (ทนายความทราบว่าน้องชายมีปัญหายาในครอบครัวกับลูกความ) เพื่อนำไปให้ลูกความลงชื่อและนำไปยื่นต่อศาลเองโดยไม่ติดตามเรื่อง กรณีถือเป็นการขาดความรับผิดชอบและทนายความควรจะต้องมีความระมัดระวังในระดับสูงกว่าบุคคลทั่วไปเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของลูกความ โดยทนายความควรจะต้องติดต่อลูกความโดยตรงเพื่ออธิบายให้ทราบถึงขั้นตอนและผลกระทบจากการถอนทนายความหรือทนายความอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ถอนตนจากการเป็นทนายความและขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตเสียก่อน (ไม่อาจถอนตัวโดยพลการ)

๓. เมื่อลูกความยังมิได้ยื่นคำร้องขอถอนทนายความต่อศาล หรือทนายความมิได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลถอนตนออกจากการเป็นทนายความ จึงยังคงถือว่าเป็นทนายความของลูกความอยู่ การที่ทนายความไม่ไปศาลตามกำหนดนัดพิจารณา (ไม่ไปศาลในวันนัดสืบพยาน) ถือเป็นการจงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี และจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแห่งลูกความของตน ซึ่งเป็นการกระทำอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ และเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๒ (๑) และ (๒) ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความฯ ดังนั้น การที่สภาทนายความมีคำสั่งลงโทษห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด ๑ ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว

เป็นทนายความ แต่ไม่ติดตามคดี ...
ประพจน์คดีจริยธรรมในวิชาชีพ !

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพ ทนายความไม่ไปศาลตามกำหนดนัด เป็นเหตุให้ลูกความได้รับความเสียหาย กรณีดังกล่าวสหภาพทนายความจะมีอำนาจสั่งห้ามการเป็นทนายความหรือไม่

ข้อเท็จจริงในคดี คือ นางสาว ก. ได้แต่งตั้งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นทนายความและมอบให้ดำเนินการแทนในศาลทุกชั้นตอน จนกระทั่งเวลาผ่านไป ๒ ปี นางสาว ก. ก็ยังไม่ได้รับเอกสารใด ๆ จากผู้ฟ้องคดีเลย และเมื่อถึงวันที่ศาลนัดสืบพยานโจทก์ ผู้ฟ้องคดีก็ไม่ไปศาล เป็นผลให้นางสาว ก. ไม่สามารถทำสัญญาประนีประนอมยอมความและไม่สามารถทำให้คดีสิ้นสุดลงในวันนั้นได้

นางสาว ก. จึงยื่นคำกล่าวหาต่อประธานกรรมการสหภาพทนายความว่า ผู้ฟ้องคดีประพจน์คดีมรรยาททนายความ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (สหภาพทนายความ) ได้มีคำสั่งลงโทษห้ามผู้ฟ้องคดีทำการเป็นทนายความ ๑ ปี ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (สภานายกพิเศษแห่งสหภาพทนายความ) มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยอ้างว่าเหตุที่ไม่ได้ไปศาลเนื่องจากได้รับแจ้งจากน้องเขยของนางสาว ก. ว่านางสาว ก. ได้ถอนผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นทนายความแล้ว จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ประเด็นปัญหาในคดีนี้ คือ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ไปศาลจะถือว่าเป็นการประพจน์คดีมรรยาททนายความหรือไม่ ? โดยพฤติการณ์หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของทนายความที่อาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความและถือได้ว่าประพจน์คดีมรรยาททนายความนั้น ข้อ ๑๒ ของข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ กำหนดว่า (๑) จงใจขาดนัด หรือทอดทิ้งคดี (๒) จงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นทนายความที่มีประสบการณ์การดำเนินคดีในศาลมาเป็นเวลานาน ย่อมต้องรู้และทราบถึงกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับขั้นตอนในการถอนตนเองจากการเป็นทนายความหรือการที่ลูกความจะถอนทนายความ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ฟ้องคดีได้รับทราบปัญหาภายในครอบครัวของลูกความ ซึ่งอาจมีผลกระทบและส่งผลต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างนางสาว ก. กับน้องเขย ผู้ฟ้องคดีกลับฝากคำร้องขอถอนทนายความให้น้องเขยนำไปให้นางสาว ก. ลงชื่อและนำไปยื่นต่อศาลเองโดยไม่ได้ติดตามเรื่อง จึงเป็นการขาดความรับผิดชอบที่ทนายความจะต้องมี และจะต้องมีความระมัดระวังในระดับที่สูงกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของลูกความและปกป้องตนเองจากความผิดพลาด ซึ่งผู้ฟ้องคดีควรที่จะติดต่อนางสาว ก. โดยตรงเพื่ออธิบายให้ทราบถึงขั้นตอนและผลกระทบจากการถอนทนายความ และสอบถามเพื่อความมั่นใจถึงการจัดหาทนายความ

คนใหม่มาทำหน้าที่แทน หรือมิเช่นนั้นผู้ฟ้องคดีสามารถที่จะมีคำร้องขอต่อศาลให้สั่งเพิกถอนตนจากการเป็นทนายความ โดยผู้ฟ้องคดีไม่อาจที่จะถอนตัวจากการเป็นทนายความโดยพลการได้ แต่ต้องรอให้ศาลสั่งอนุญาตเสียก่อน

เมื่อนางสาว ก. ยังมีคำร้องขอต่อศาลขอลงผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นทนายความ หรือการที่ผู้ฟ้องคดีมีคำร้องขอต่อศาลให้สั่งเพิกถอนตนจากการเป็นทนายความ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังเป็นทนายความของนางสาว ก. อยู่ และเมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ไปศาลตามกำหนดวันพิจารณา ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีจงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี และจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน จึงเป็นการกระทำอันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของนางสาว ก. ได้ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ข้อ ๑๒ (๑) และ (๒) ของข้อบังคับข้างต้น คำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๖๓/๒๕๕๙)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้ถือเป็นอุทาหรณ์ที่ดีให้แก่ผู้ที่ประกอบวิชาชีพ ทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านการแพทย์ ด้านวิศวกรรม หรือด้านกฎหมายว่า นอกจากจะต้องทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในแต่ละสาขาวิชาชีพแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพยังจะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบกฎหมายข้อบังคับ รวมทั้งหลักจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ และมาตรฐานในวิชาชีพของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอีกด้วย เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์จากการประกอบวิชาชีพ ครับ !

เรื่องที่ ๕

นายทิ้งคดี : ร้องสภาฯ ไม่รับเรื่อง
ฟ้องศาลขอความเป็นธรรม !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๕๗/๒๕๖๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การที่ลูกความร้องเรียนกล่าวหาทนายความว่าไม่ดำเนินการในชั้นบังคับคดีตามหนังสือมอบอำนาจ (ไม่ติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีแพ่ง) และพยายามหลีกเลี่ยงไม่ติดต่อตามที่นัดหมายนั้นมีลักษณะเป็นการกล่าวหาว่าทนายความทอดทิ้งคดี หรือจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีตามข้อ ๑๒ (๑) และ (๒) ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ อันเป็นการประพฤติดมรรยาททนายความตามข้อ ๔ ของข้อบังคับดังกล่าว ซึ่งหากรับฟังได้ตามคำกล่าวหาย่อมอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของลูกความ กรณีจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีเหตุอันสมควรให้มีการสอบสวนคดีมรรยาททนายความตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง ของข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. การที่กรรมการมรรยาททนายความพิจารณาแล้วไม่รับคำกล่าวหา โดยให้เหตุผลว่าจำนวนเงินในสัญญาว่าจ้างทนายความดำเนินการบังคับคดีเพื่อติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่สูงเกินส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนทุนทรัพย์ในคดีแพ่งนั้น มิใช่เป็นการพิจารณาคำกล่าวหาจากพฤติกรรมการทำหน้าที่เป็นทนายความที่มีลักษณะเป็นการทอดทิ้งคดี จึงถือเป็นการใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาโดยมิชอบด้วยข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. คำสั่งไม่รับคำกล่าวหาว่าทนายความประพฤติดมรรยาททนายความ ถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิของผู้รับคำสั่ง (ผู้ร้องเรียนกล่าวหา) เมื่อผู้ร้องเรียนได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่ง โดยประธานกรรมการมรรยาททนายความหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายได้รับคำอุทธรณ์และพิจารณาแล้วไม่เห็นด้วย แต่ไม่รายงานความเห็นไปยังสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามข้อ ๒ (๑๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากแต่มีหนังสือแจ้งผลอุทธรณ์ไปยังผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่ายกอุทธรณ์ หนังสือดังกล่าวถือเป็นเพียงความเห็นพร้อมเหตุผลของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเท่านั้น มิใช่คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้มีอำนาจ คือ นายกพิเศษแห่งสภาทนายความ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องสั่งให้เพิกถอนหนังสือดังกล่าวแต่อย่างใด

นายทึ่งคดี : ร้องสภาฯ ไม่รับเรื่อง ฟ้องศาลขอความเป็นธรรม !

“นายทึ่งคดี” ถือเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ไฝ่ฝันของผู้ศึกษาร่ำเรียนในสาขานิติศาสตร์หรือสาขากฎหมาย เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง ทำได้ระยะยาว และมีรายได้ดี รวมทั้งยังมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมไม่น้อยเลยทีเดียว ซึ่งกว่าจะได้เป็นนายทึ่งคดี นอกจากต้องเรียนจบกฎหมายแล้วยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ว่าความจากสภานายทึ่งคดี อันเป็นองค์กรวิชาชีพที่มีหน้าที่ในการควบคุมมรรยาทของนายทึ่งคดีด้วย

หากท่านใด ... เคยดูละครเรื่อง “ให้รักพิพากษา” ก็คงเห็นถึงการแข่งขันความสามารถกันในการทนายความ อย่างทนายทึ่งคดีกับทนายคามิเลีย รวมถึงการฝึกงานในบริษัท Law firm หรือที่ปรึกษาตามกฎหมายของพระเอกเพื่อที่จะได้สอบตัวทนายต่อไป ซึ่งนอกจากความสนุกแล้ว ยังเห็นบทบาทของนายทึ่งคดีในการต่อสู้คดีด้วย

แน่นอนว่า ... นายทึ่งคดีมีหน้าที่ว่าความแก้ต่างแทนลูกความ (คู่ความ) จึงถือเสมือนเป็นผู้แทนในการดำเนินคดีและต้องกระทำการต่าง ๆ ไปเพื่อรักษาประโยชน์ให้แก่ลูกความ ตลอดจนรับผิดชอบต่อหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้น หากนายทึ่งคดีมีพฤติกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของลูกความแล้ว ก็อาจถูกร้องเรียนจนนำไปสู่การลงโทษตามระเบียบข้อบังคับของสภานายทึ่งคดีได้ครับ ...

เรื่องราวของคดีที่นำมาฝากในวันนี้ ... ก็เป็นประเด็นการทำหน้าที่ของนายทึ่งคดี และผู้มีอำนาจพิจารณาเรื่องร้องเรียน คือ สภานายทึ่งคดี โดยมีประเด็นน่าสนใจว่า การไม่รับคำกล่าวหาของผู้ร้องเรียนเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบหรือไม่ ? อีกทั้งเมื่อผู้ร้องเรียนมีการอุทธรณ์คำสั่ง เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาที่เป็นผู้นิยามอุทธรณ์อีก กรณีอย่างนี้จะทำได้หรือไม่ ? มาไขข้อสงสัยกันเลยครับ ...

มูลเหตุของคดีเกิดจาก ... ผู้ฟ้องคดีทำสัญญาจ้างและแต่งตั้งให้นายทึ่งคดีเป็นนายทึ่งคดีฟ้องคดีแพ่งกรณีผิดสัญญากู้ยืมเงิน เมื่อทนายทึ่งคดียื่นฟ้องจำเลยกับพวก และศาลจังหวัดได้มีคำพิพากษาตามยอมโดยให้จำเลยชำระหนี้เงินคืนพร้อมดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ แต่จำเลยไม่ชำระ ศาลจังหวัดจึงมีหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อจัดการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือมอบอำนาจให้นายทึ่งคดีเป็นผู้แทนเพื่อดำเนินการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการบังคับคดี แต่ทนายทึ่งคดีเพิกเฉย เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องว่าจ้างและมอบอำนาจให้ผู้อื่นเป็นทนายทึ่งคดีดำเนินการติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้แทน

หลังจากนั้น ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องเรียนกล่าวหาต่อประธานสภานายทึ่งคดีว่า ตนได้มอบอำนาจให้นายทึ่งคดีเป็นทนายทึ่งคดีดำเนินการบังคับคดีเพื่อติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยมีการคิดค่าใช้จ่าย ๓๐,๐๐๐ บาท และขอเพิ่มค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกอีกกว่าหนึ่งแสนบาท แต่ทนายทึ่งคดีกลับไม่ดำเนินการ ไม่ติดต่อหรือมาพบผู้ฟ้องคดีตามที่นัดหมาย หลีกเลียงและละทิ้งคดี จึงขอให้มีการพิจารณา

มรรยาทนายความ และให้ทนายตัวคืนเงินค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวก แต่กรรมการมรรยาทนายความ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมรรยาทนายความพิจารณาแล้วมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหา ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ประธานกรรมการมรรยาทนายความพิจารณายกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยฟ้องประธานกรรมการมรรยาทนายความ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาและคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีชนะคดี ประธานกรรมการมรรยาทนายความจึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีร้องเรียนกล่าวหาทนายความว่า ไม่ดำเนินการในชั้นบังคับคดีตามหนังสือมอบอำนาจและพยายามหลีกเลี่ยงไม่ติดต่อตามที่นัดหมาย มีลักษณะเป็นการกล่าวหาว่าทนายความทอดทิ้งคดี หรือจงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดี ตามข้อ ๑๒ (๑) และ (๒) ของข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ อันเป็นการประพฤติดมรรยาทนายความตามข้อ ๔ ของข้อบังคับเดียวกัน ซึ่งหากข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำกล่าวหาย่อมอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นลูกความ และเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีเหตุอันสมควรให้มีการสอบสวนคดีมรรยาทนายความแล้วตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง ของข้อบังคับสหภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๔๖ (หากประธานกรรมการมรรยาทนายความหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเห็นว่ามีเหตุอันสมควรให้มีการสอบสวนคดีมรรยาทนายความ ก็ให้รับเป็นคำกล่าวหา)

การที่กรรมการมรรยาทนายความ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมรรยาทนายความพิจารณาและให้เหตุผลที่ไม่รับคำกล่าวหาว่า จำนวนเงินในสัญญาจ้างไม่สูงเกินส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนทุนทรัพย์ในคดีแพ่งนั้น ศาลเห็นว่า มิใช่เป็นการพิจารณาคำกล่าวหาจากพฤติกรรมการทำหน้าที่เป็นทนายความที่มีลักษณะเป็นการทอดทิ้งคดีตามที่ถูกละเมิดแต่อย่างใด กรณีจึงถือเป็นการใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาโดยมิชอบ และโดยที่คำสั่งไม่รับคำกล่าวหาเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งกระทบสิทธิผู้รับคำสั่ง อีกทั้งประธานกรรมการมรรยาทนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาทนายความมอบหมายได้รับคำอุทธรณ์และไม่เห็นด้วย โดยไม่รายงานความเห็นไปยังสภานายกพิเศษแห่งสหภาพทนายความ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมาย (ผู้ควบคุมชั้นเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งตามข้อ ๒ (๑๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙) แต่กลับมีหนังสือแจ้งผลอุทธรณ์คำสั่งที่ไต่ยกอุทธรณ์ไปยังผู้ฟ้องคดีเองนั้น หนังสือดังกล่าวจึงเป็นเพียงความเห็นพร้อมเหตุผลของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเท่านั้น กรณียังไม่ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ศาลจะต้องเพิกถอนแต่อย่างใด

ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษาเพิกถอนคำสั่งที่ไม่รับคำกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาว่า ประธานกรรมการมรรยาทนายความชอบที่จะดำเนินการรับคำกล่าวหาของผู้ฟ้องคดีตามข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่อไป (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๕๗/๒๕๖๖)

คดีนี้ ... ศาลท่านได้วางบรรทัดฐานกรณีมีการร้องเรียนพฤติกรรมเพื่อให้สอบสวนเกี่ยวกับมรรยาททนายความ ผู้มีหน้าที่ คือ ประธานกรรมการมรรยาททนายความ ซึ่งจะต้องพิจารณาพฤติกรรมเบื้องต้นของทนายความที่ถูกร้องเรียนว่ามีลักษณะเข้าข่ายประพฤติดมรรยาททนายความที่เห็นสมควรรับเรื่องเพื่อทำการสอบสวนต่อไปหรือไม่ มิใช่พิจารณาที่จำนวนเงินค่าตอบแทนกับจำนวนทุนทรัพย์ในคดี นอกจากนี้ ศาลยังวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า ผู้ที่มีอำนาจในการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำกล่าวหาของประธานกรรมการมรรยาททนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาททนายความมอบหมาย ได้แก่ สภานายกพิเศษฯ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำกล่าวหา หากผู้มีคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็จะต้องรายงานให้สภานายกพิเศษฯ เป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์เท่านั้น มีอาจพิจารณา คำอุทธรณ์และมีคำสั่งเองได้ นะครับ !!

เรื่องที่ ๖

การใช้อำนาจสอบสวนมรรยาทนายความ ที่ถูกลบชื่อไปแล้ว

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๔๐/๒๕๕๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีที่ทนายความถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความ สภานายความมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด คณะกรรมการมรรยาทนายความย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจออกคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ (แล้วแต่กรณี) ซึ่งหากเป็นกรณีประพฤติผิดมรรยาทนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ก็อาจงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒. แม้สภานายความจะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความให้ประพฤติตนอยู่ในกรอบข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนอาจต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ก็ตาม แต่การส่งเสริมและควบคุมบุคคลผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ บุคคลที่ถูกกล่าวหาานั้นจะต้องยังคงมีสถานะการเป็นทนายความด้วย มิใช่ผู้ที่เคยถูกลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความแล้ว

๓. การที่สภานายความมีคำสั่งลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความตามที่มีการกล่าวหา (ครั้งแรก) และสภานายกพิเศษแห่งสภานายความมีคำสั่งยืนตาม กรณีมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดจากการเป็นทนายความแล้ว แม้ต่อมาผู้ฟ้องคดีจะถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความอีก (ครั้งที่สอง) ก็ย่อมไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ฟ้องคดีในขณะที่มิได้มีสถานะเป็นทนายความตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติทนายความฯ ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวและข้อบังคับสภานายความมิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้สามารถดำเนินการสอบสวนคดีมรรยาทนายความจนเสร็จสิ้น แม้ผู้นั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นทนายความแล้วได้ (แตกต่างจากกรณีของข้าราชการพลเรือนที่แม้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจะออกจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ยังมียอำนาจดำเนินการทางวินัยต่อไป ดังนั้น คำสั่งลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความ (ครั้งที่สอง) จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การใช้อำนาจสอบสวนมรรยาทนายความ ที่ถูกลงชื่อไปแล้ว

สภาพนายความเป็นองค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและควบคุมการประกอบวิชาชีพของนายความ โดยจะดำเนินการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตต่อนายความให้แก่บุคคลที่ผ่านการทดสอบการฝึกอบรมวิชาว่าความ และควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพต่อนายความให้ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจทางปกครองในการดำเนินกิจการทางปกครองที่ได้รับมอบหมายจากรัฐสภาพนายความจึงเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๙๕/๒๕๕๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพต่อนายความถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความ สภาพนายความโดยคณะกรรมการมรรยาทนายความมีอำนาจดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด คณะกรรมการสภาพนายความมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี หรือลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ แล้วแต่กรณี หากเป็นกรณีที่ประพฤติผิดมรรยาทนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรกอาจมีการงดโทษให้โดยถือว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

คดีที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นเรื่องของผู้ประกอบการวิชาชีพต่อนายความที่ถูกลงโทษลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ แต่ต่อมาถูกกล่าวหาว่าผิดมรรยาทนายความจึงถูกลงโทษลบชื่อจากการเป็นทนายความอีก โดยข้อเท็จจริงในคดีนี้ก็คือ

ขณะที่ผู้ฟ้องคดีเป็นทนายความใบอนุญาตเลขที่ ๓๘๐๘/๒๕๒๙ นาย ล. กล่าวหาว่า ผู้ฟ้องคดีประพฤติผิดมรรยาทนายความ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (สภาพนายความ โดยคณะกรรมการสภาพนายความ) มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๓ ให้ลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความ มีผลนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ นาย อ. ยื่นคำกล่าวหาว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดมรรยาทนายความ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมรรยาทนายความผู้ฟ้องคดี โดยในระหว่างการสอบสวนผู้ฟ้องคดีได้แจ้งให้คณะกรรมการสอบสวนทราบว่าไม่ได้เป็นทนายความแล้ว แต่คณะกรรมการสอบสวนก็ยังคงทำการสอบสวนต่อไป และระหว่างนั้นผู้ฟ้องคดีได้ยื่นขอรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความและได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามใบอนุญาตให้เป็นทนายความเลขที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ และเมื่อการสอบสวนสิ้นสุด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนทนายความ จึงมีคำสั่งชี้ขาดให้ลบชื่อผู้ฟ้องคดีตามใบอนุญาตให้เป็นทนายความเลขที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ ออกจากทะเบียนทนายความ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (สภานายกพิเศษแห่งสภาพนายความ) มีคำสั่งยืนตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าขณะถูกร้องเรียนผู้ฟ้องคดีไม่ได้ประกอบวิชาชีพ

ทนายความและถูกลบชื่อออกจากการเป็นทนายความแล้ว เป็นการออกคำสั่งลงโทษย้อนหลัง จึงนำคดีมาฟ้องศาล ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คงชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นทนายความตามใบอนุญาตให้เป็นทนายความเลขที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ ไว้ในทะเบียนทนายความต่อไป

คณะกรรมการมรรยาททนายความจะมีอำนาจดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมรรยาททนายความเพื่อกำหนดคำสั่งลงโทษลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นทนายความตามใบอนุญาตเลขที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้มาตรา ๔ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ จะมีเจตนารมณ์ให้จัดตั้งสภาทนายความเพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความให้ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพทนายความผู้ใดฝ่าฝืนอาจต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ก็ตาม แต่การส่งเสริมและควบคุมบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพทนายความนั้น บุคคลนั้น **จะต้องยังคงมีสถานะหรือสภาพการเป็นทนายความ** เพราะหากบุคคลนั้นมิได้เป็นทนายความหรือประกอบวิชาชีพทนายความ บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็ไม่อาจที่จะใช้บังคับหรือควบคุมบุคคลนั้นได้ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งชี้ขาดคดีมรรยาททนายความให้ลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจาทะเบียนทนายความในคดีที่นาย ล. กล่าวหาผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งยืนตามคำสั่งดังกล่าว จึงมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดจากการเป็นทนายความตามมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๔ แต่การที่นาย อ. มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ กล่าวหาผู้ฟ้องคดีว่าประพฤติผิดมรรยาททนายความ และคณะกรรมการมรรยาททนายความได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความผู้ฟ้องคดี ซึ่งขณะนั้นมีได้มีสภาพเป็นทนายความตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยอ้างอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น ย่อมไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งบัญญัติหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือกระบวนการในการสอบสวนเพื่อลงโทษผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความ อันเป็นการดำเนินการทางวินัยแก่ทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความและการควบคุมมรรยาทของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ มิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้สามารถดำเนินการสอบสวนคดีมรรยาททนายความจนเสร็จสิ้น แม้ผู้นั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นทนายความแล้วได้ เฉกเช่นการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ วิธีการ และการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดวินัยไว้ในมาตรา ๑๐๖ ว่าแม้ข้าราชการผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยนั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ยังมีความสามารถดำเนินการทางวินัยต่อไปเสมือนว่าผู้นั้นมิได้ออกจากราชการ กรณีการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการดังกล่าวจึงสามารถดำเนินการสอบสวนข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยต่อไปจนเสร็จสิ้นได้ แม้ข้าราชการผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้มีสภาพเป็นทนายความในขณะที่มีการดำเนินการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนคดีมรรยาททนายความผู้ฟ้องคดีต่อไปได้ เมื่อการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมรรยาททนายความของผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมส่งผลให้คำสั่งลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความตามใบอนุญาตให้เป็นทนายความเลขที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๔๐/๒๕๕๕)

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักการสำคัญของหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองว่า ในการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองหรือการกระทำใด ๆ ในทางปกครองที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล ฝ่ายปกครองจะกระทำการนั้น ๆ ได้ต่อเมื่อมีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งและเฉพาะแต่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมายที่อนุญาตไว้เท่านั้น เมื่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้ให้อำนาจสภาทนายความโดยคณะกรรมการสภาทนายความในการดำเนินการสอบสวนผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความในขณะที่ผู้นั้นไม่มีสถานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเสมือนว่าผู้นั้นยังคงประกอบวิชาชีพอยู่ สภาทนายความโดยคณะกรรมการสภาทนายความก็ไม่อาจใช้อำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวได้

เรื่องที่ ๗

การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของศาลปกครอง
กรณีความประพฤติผิด “มรรยาทนายความ” !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๔๙/๒๕๖๑ และที่ อ. ๔๓๖/๒๕๕๐

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การกล่าวหาว่าทนายความประพฤติผิดมรรยาทนายความนั้น ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมรรยาทนายความภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้มีสิทธิกล่าวหาารู้เรื่องและรู้ตัวผู้ประพฤติผิดมรรยาทนายความ

๒. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ มิได้ใช้บังคับเฉพาะแต่การว่าความและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทนายความด้วย เช่น การเป็นที่ปรึกษากฎหมาย การทำนิติกรรมสัญญา หรือธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่ตกลงว่าจ้างทนายความให้ดำเนินการดังกล่าว ถือเป็นลูกความและเป็นตัวความของทนายความที่ต้องปฏิบัติตามและอยู่ภายใต้ข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับมรรยาทต่อตัวความด้วย

๓. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๑๕ กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นการประพฤติผิดมรรยาทต่อตัวความไว้ กล่าวคือ การกระทำอันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือกระดัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร ซึ่งการที่ลูกความได้ชำระเงินให้ทนายความเป็นค่าว่าจ้างให้ดำเนินการขอสัญญาชดเชย แต่ทนายความกลับไม่ดำเนินการใด ๆ ตามสัญญา จึงไม่มีเหตุอันสมควรที่ทนายความจะยึดถือเงินของลูกความไว้ พฤติการณ์ของทนายความถือเป็นการประพฤติผิดมรรยาทนายความตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับดังกล่าว ดังนั้น การที่สภาทนายความมีมติให้ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ และสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความยื่นตามคำสั่งชี้ขาดของสภาทนายความจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๔. ผู้ได้รับความเสียหายที่มีสิทธิยื่นคำกล่าวหาตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ มีความหมายเพียงว่า บุคคลที่อ้างว่าได้รับความเสียหายโดยพัตินัยจากการกระทำของทนายความที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความเท่านั้น ส่วนบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้เสียหายจริงหรือไม่ และทนายความผู้ถูกกล่าวหาจะถือว่าเป็นผู้ประพฤติผิดมรรยาทหรือไม่ เป็นหน้าที่

ของคณะกรรมการมรรยาททนายความที่จะไต่สวนหาความจริง ซึ่งการเป็นผู้เสียหายในกรณีนี้มีใช้การเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยดังเช่นในคดีอาญา แต่อาจเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยพฤตินัยจากการกระทำของทนายความก็ได้

๕. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔ กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ โดยจะไม่นำบทบัญญัติเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานโดยปราศจากข้อสงสัยดังเช่นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ เมื่อการดำเนินการสอบสวนมรรยาททนายความมีลักษณะเป็นการพิจารณาทางปกครองเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความจึงมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว (การรับฟังพยานหลักฐานเพื่อออกคำสั่งลงโทษทนายความที่ประพฤติผิดมรรยาททนายความนั้น ไม่จำเป็นต้องรับฟังจนปราศจากข้อสงสัยดังเช่นในคดีอาญา)

๖. พฤติการณ์ของทนายความที่เรียกรับเงินจากลูกความ โดยอ้างว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการวิ่งเต้นคดีที่บุตรสาวของลูกความถูกจับกุมในคดีอาญานั้น ถือเป็นการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ จึงเป็นการฉ้อโกงหรือกระทำความผิดและเป็นการประพฤติดินฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์และเกียรติคุณของทนายความ อันเป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความฯ ดังนั้น การที่สภาทนายความมีคำสั่งลบชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของศาลปกครอง
กรณีทนายความประพฤติผิด “มรรยาททนายความ” !

การยื่นฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมนั้น โดยทั่วไปจะต้องมีทนายความเป็นตัวแทนในการต่อสู้คดี แต่สำหรับคดีปกครองกฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องมีทนายความดำเนินคดีแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีสามารถดำเนินการฟ้องคดีได้ด้วยตัวเอง สำหรับคดีที่ต้องมีทนายความต่อสู้คดี ทนายความจึงมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้คดีและยังต้องทำงานร่วมกับผู้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมด้วย ในการทำหน้าที่ของทนายความจึงมีองค์กรวิชาชีพ คือ “สภาทนายความ” เป็นผู้ควบคุมดูแลเพื่อให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบกับข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมความประพฤติของทนายความดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการประพฤติดมรรยาททนายความ อันจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยได้กำหนดบทลงโทษผู้ประพฤติดมรรยาททนายความไว้ ๓ ระดับ คือ (๑) ภาคทัณฑ์ (๒) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ (๓) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

ผู้ที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิกล่าวหาทนายความว่าประพฤติดมรรยาททนายความ โดยทำคำกล่าวหาเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมรรยาททนายความภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้มีสิทธิกล่าวหาารู้เรื่องและรู้ตัวผู้ประพฤติดมรรยาททนายความ เมื่อมีการกล่าวหาให้คณะกรรมการมรรยาททนายความแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและพิจารณาสั่งการ (จำหน่ายคดี ยกคำกล่าวหา หรือสั่งลงโทษ) และส่งสำนวนการสอบสวนไปยังนายกสภาทนายความเพื่อให้คณะกรรมการสภาทนายความพิจารณามีคำสั่งยืน แก่ หรือกลับคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความ

อย่างไรก็ตาม หากทนายความผู้ถูกกล่าวหาไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของคณะกรรมการสภาทนายความดังกล่าว สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความให้พิจารณาตรวจสอบได้ คำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความถือเป็นที่สุด (มาตรา ๖๔ - มาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘) ทั้งนี้ หากทนายความผู้ถูกกล่าวหาไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ มีสิทธินำคดียื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ตรวจสอบคำสั่งดังกล่าวได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในทำนองเดียวกัน ผู้เสียหายที่ไม่พอใจผลการพิจารณาของคณะกรรมการสภาทนายความก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้เช่นกัน

ในวันนี้ผู้เขียนได้เลือกอุทธรณ์จากคดีปกครองที่น่าสนใจมานำเสนอ ๒ คดี

คดีแรก เป็นกรณีทนายความถูกลงโทษ เนื่องจากไม่ดำเนินการยื่นเรื่องขอสัญญาชดเชย
ให้กับผู้ว่าจ้างตามที่ได้รับมอบหมายตามสัญญาจ้าง รวมทั้งไม่ยอมคืนเงินค่าจ้างเมื่อถูกบอกเลิกสัญญา

คดีนี้นายลอยซึ่งมีสัญชาติมาเลเซีย แต่ประสงค์จะยื่นขอสัญชาติไทย จึงได้ตกลงว่าจ้างนายสิงหาซึ่งเป็นทนายความให้เป็นผู้ดำเนินการขอสัญชาติไทยให้แก่ตน โดยได้ทำหนังสือสัญญาตั้งนายสิงหาให้เป็นผู้จัดการและเป็นที่ปรึกษากฎหมาย และให้ค่าตอบแทนรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวรวมเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าภายใน ๒ ปี นายลอยยังไม่ได้รับสัญชาติไทย นายสิงหาจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยในวันทำหนังสือดังกล่าว นายลอยได้ชำระเงินแก่นายสิงหาจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท เวลาผ่านไปกว่า ๓ เดือน นายลอยไปติดตามเรื่องปรากฏว่านายสิงหาไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เลยเกี่ยวกับการขอสัญชาติของนายลอย นายลอยจึงต้องการยกเลิกสัญญา แต่ก็ไม่สามารถติดต่อนายสิงหาได้ สุดท้ายนายลอยจึงยื่นคำกล่าวหาต่อประธานกรรมการมรรยาททนายความว่า **“นายสิงหาใช้วิชาชีพทนายความเอาเปรียบทำให้ตนได้รับความเสียหาย”**

จากกรณีร้องเรียนดังกล่าวนำไปสู่การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และคณะกรรมการสภาพทนายความได้มีมติยืนตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความว่า การกระทำของนายสิงหาเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต ฉ้อโกง ยักยอก ครอบครองหรือหน่วงเหนี่ยวเงินของผู้กล่าวหาไว้โดยไม่ชอบนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความอย่างร้ายแรง เป็นการประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ ๑๕ หมวด ๓ และข้อ ๑๘ หมวด ๔ ของข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ จึงมีมติให้**ลงโทษลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ**ตามมาตรา ๕๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ นายสิงหาได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความพิจารณาแล้วเห็นว่าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของคณะกรรมการสภาพทนายความ

นายสิงหาจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยยื่นฟ้องสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และสภาพทนายความ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) เพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งลงโทษและเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยืนตามคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ก่อนที่จะไปถึงประเด็นที่ว่า คำสั่งลงโทษนายสิงหา (ผู้ฟ้องคดี) ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มีประเด็นน่าสนใจที่ต้องพิจารณาก่อนว่า การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับว่าความในศาลให้แก่นายลอย หากแต่เป็นการว่าจ้างให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการขอสัญชาติไทย เช่นนี้ ... **จะถือว่านายลอยเป็นลูกความของผู้ฟ้องคดีที่จะอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๓ มรรยาทต่อตัวความ หรือไม่ ?**

ประเด็นนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยโดยอธิบายวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวว่า เพื่อให้สภาพทนายความมีอำนาจในการควบคุมมรรยาทของทนายความ โดยการควบคุมมรรยาทของทนายความนั้น มิได้ควบคุมแต่เฉพาะมรรยาททนายความที่เกี่ยวกับการว่าความและการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลเท่านั้น เนื่องจากวิชาชีพทนายความมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับกระบวนการยุติธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชนในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ประกอบกับทนายความมิได้ทำหน้าที่เฉพาะที่เกี่ยวกับการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลเท่านั้น หากแต่ทนายความอาจใช้ความรู้ทางกฎหมายในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความให้คำปรึกษาทางกฎหมาย คดีความ รับทำ

นิติกรรมสัญญา หรือทำธุรกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลด้วย

กรณีที่คุณคนได้ตกลงว่าจ้างนายความเพื่อดำเนินการทางธุรกรรมต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ย่อมถือว่าเป็นลูกความของนายความและเป็นตัวความด้วยเช่นกัน ดังนั้น หมวด ๓ มรรยาทต่อตัวความของข้อบังคับดังกล่าว จึงไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับนายความผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนตัวความเพียงอย่างเดียว แต่ถือว่านายลอยเป็นลูกความของนายสิงหาแล้ว

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อมาซึ่งเป็นสาระสำคัญของคดี คือ **การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติดมรรยาทนายความตามข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หรือไม่ ?**

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า โดยที่ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ หมวด ๓ มรรยาทต่อตัวความ ข้อ ๑๕ ได้กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นการประพฤติดมรรยาทต่อตัวความ คือ การกระทำการใดอันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือกระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า นายลอยได้ชำระเงินแก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้ฟ้องคดีกลับไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ในการยื่นขอสัญญาตีไทยให้แก่นายลอยตามสัญญา จึงไม่มีเหตุอันสมควรที่ผู้ฟ้องคดีจะยึดถือเอาเงินของนายลอยไว้ การกระทำของผู้ฟ้องคดีย่อมถือว่าเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือกระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความและไม่มีเหตุอันสมควร

การที่สภานายความโดยคณะกรรมการสภานายความวินิจฉัยว่า พฤติการณ์และการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นความผิดมรรยาทนายความ และมีมติให้ลบชื่อออกจากทะเบียนนายความ และสภานายกพิเศษแห่งสภานายความมีคำสั่งยืนตามคำสั่งชี้ขาดของสภานายความจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๔๔/๒๕๖๑)

คดีที่สอง เป็นกรณีนายความถูกลงโทษ เนื่องจากเรียกรับเงินจากลูกความเพื่อใช้ในการวิ่งเต้นคดีที่บุตรสาวของลูกความถูกจับกุมในคดีอาญา

โดยมูลเหตุของข้อพิพาทในคดีนี้เกิดจาก นายคำได้ยื่นคำกล่าวหานายมีนาซึ่งเป็นนายความต่อประธานกรรมการมรรยาทนายความว่า นายมีนาได้ตกลงช่วยเหลือคดีที่บุตรสาวของตนถูกตำรวจจับกุม โดยได้ขอค่าใช้จ่ายในการวิ่งเต้นคดีเป็นเงิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท หากไม่สำเร็จยินดีคืนเงินให้ ต่อมาพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องบุตรสาวของตนและศาลจังหวัดพิพากษาลงโทษจำคุกและให้ปรับของกลาง นายคำจึงไปขอรับเงินคืน แต่นายมีนาไม่ยอมคืนให้ หลังจากมีการสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ร้องเรียนแล้ว ผลการสอบสวนเป็นเหมือนเช่นคดีแรก คือ นายมีนาถูกลงโทษให้ลบชื่อออกจากทะเบียนนายความ และผลการพิจารณาอุทธรณ์ยืนตามเดิม

นายมินาจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เนื่องจากเห็นว่านายคำไม่ใช่ “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” จึงไม่มีสิทธิกล่าวหาตน อีกทั้งนายคำยังไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดงว่าตนรับเงินจริง การรับฟังพยานหลักฐานต้องถือหลักเดียวกันกับคดีอาญา คือ ต้องรับฟังโดยปราศจากข้อสงสัย

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาวินิจฉัยวางหลักไว้อย่างน่าสนใจ โดยผู้เขียนขอแยกเป็น ๓ ประเด็น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง “ผู้มีสิทธิยื่นคำกล่าวหา” ว่าทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความ ต้องเป็น “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ได้รับความเสียหายตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ นั้น มีความหมายเพียงว่า เป็นบุคคลที่อ้างว่าได้รับความเสียหายโดยพฤติการณ์จากการกระทำของทนายความที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาททนายความเท่านั้น ส่วนการที่บุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้เสียหายจริงหรือไม่ และทนายความผู้ถูกกล่าวหาจะประพฤติผิดมรรยาททนายความหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการมรรยาททนายความต้องไต่สวนหาความจริง การเป็นผู้เสียหายในกรณีนี้จึงมิใช่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ดังเช่น “ผู้เสียหาย” ในคดีอาญา แต่ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยพฤติการณ์จากการกระทำของทนายความที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาททนายความ คดีนี้คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความจึงมีอำนาจสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่สอง การรับฟังพยานหลักฐานในคดีมรรยาททนายความจะต้องยึดถือหลักเดียวกันกับคดีอาญาที่ว่า ต้องรับฟังโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจึงจะลงโทษจำเลยได้ หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ตามข้อ ๔ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ซึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่มีบทบัญญัติเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานโดยปราศจากข้อสงสัยดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินการสอบสวนมรรยาททนายความมีลักษณะเป็นการพิจารณาทางปกครองเพื่อที่จะจัดให้มีคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความจึงมีอำนาจในการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี รวมทั้งต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งรวมถึงการดำเนินการอื่น ๆ ตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเด็นที่สาม การมีคำสั่งให้ลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีอ้างตนเองเป็นพยานผู้ให้ข้อเท็จจริงเพียงคนเดียว โดยไม่ได้อ้างพยานบุคคลหรือพยานเอกสารอื่นใดมาสนับสนุนให้ถ้อยคำของผู้ฟ้องคดีมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

ทั้งข้อเท็จจริงซึ่งมาจากการให้ถ้อยคำของผู้ฟ้องคดีมีข้อพิรุธหลายประการด้วยกัน ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนไม่รู้เรื่องการเรียกรับเงินจากนายคำ แต่เมื่อรู้แล้วกลับเพิกเฉยไม่กระทำการใด ๆ เพื่อให้ตนหลุดพ้นจากการที่อาจต้องเข้าไปพัวพันกับเรื่องดังกล่าว เมื่อมีการทวงถามเงินคืนผู้ฟ้องคดีก็ยังรับที่จะคืนเงิน และเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงจากถ้อยคำพยานซึ่งมิได้มีเหตุโกรธเคืองกับผู้ฟ้องคดีมาก่อน สอดคล้องต้องกันกับบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการเรียกรับเงินว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เรียกรับเงินจากผู้กล่าวหาจริงและผู้ฟ้องคดีไม่ได้อ้างบุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาทนายความหรือศาลเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ฟ้องคดี

จึงน่าเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เรียกรับเงินอันเป็นการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาโดยมิชอบ จึงเป็นการฉ้อโกงหรือกระทำความผิดตามกฎหมาย และเป็นการประพฤติตนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์และเกียรติคุณของทนายความ อันเป็นการประพฤติผิดมรรยาทนายความ ตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๘ ของข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งลบชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนทนายความ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาอุทธรณ์แล้วมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงชอบด้วยกฎหมาย (ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๔๓๖/๒๕๕๐)

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดทั้งสองคดีข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักการสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณากรณีทนายความประพฤติผิดมรรยาทนายความ ดังนี้

๑. ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ มิได้ใช้บังคับเฉพาะแต่การว่าความและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเท่านั้น หากแต่รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทนายความด้วย เช่น ทนายความรับเป็นทนายความหรือปรึกษาทนายความหรือรับทำนิติกรรมสัญญาหรือทำธุรกรรมต่าง ๆ บุคคลที่ตกลงว่าจ้างให้ทนายความดำเนินการดังกล่าวถือเป็นลูกความของทนายความและเป็นตัวความของทนายความที่ต้องถือปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความด้วย

๒. ผู้ได้รับความเสียหายที่มีสิทธิกล่าวหาทนายความว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความ หมายถึง บุคคลที่อ้างว่าได้รับความเสียหายโดยพลตินัยจากการกระทำของทนายความที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดมรรยาทนายความเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องพิจารณาตามความเป็นจริงหรือตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นส่วนจะเป็นผู้เสียหายจริงหรือไม่ และทนายความผู้ถูกกล่าวหาจะประพฤติผิดมรรยาทนายความหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการมรรยาทนายความมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริง แต่ไม่ได้มีความหมายว่า เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือผู้เสียหายในทางกฎหมายหรือผู้ที่สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของตนได้รับผลกระทบ ดังเช่นการเป็น “ผู้เสียหาย” ในคดีอาญา ซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดทางอาญาฐานใดฐานหนึ่ง และผู้เสียหายจะต้องเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมกระทำความผิดหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๘๕/๒๕๕๘)

๓. การรับฟังพยานหลักฐานในคดีเกี่ยวกับมรรยาทนายความ คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจในการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐาน

ของคู่กรณี รวมทั้งต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และการรับฟังพยานหลักฐาน เพื่อออกคำสั่งลงโทษนายความที่ประพฤติผิดมรรยาทนายความไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานจนถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดดังเช่นในคดีอาญาแต่อย่างใด

เรื่องที่ ๘

ใบอนุญาตสอน-ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ :
ใช้แทนกันไม่ได้ !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๑๓๓/๒๕๖๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๙ นิยามคำว่า “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” หมายความว่า ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งออกให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้มีความประสงค์จะปฏิบัติงานในตำแหน่งครู โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตว่ามีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ซึ่งใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูดังกล่าวมีอายุ ๕ ปี และต้องต่ออายุใบอนุญาตทุก ๆ ๕ ปี ส่วน “ใบอนุญาตปฏิบัติการสอน” เป็นหลักฐานที่คุรุสภาออกให้ผู้ที่มีเฉพาะความรู้ในวิชาชีพครูตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด แต่ยังไม่ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และเมื่อได้ปฏิบัติการสอนภายใต้การควบคุมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเวลาต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑ ปี สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติการสอนจากสถานศึกษาและใบอนุญาตปฏิบัติการสอนมาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ ซึ่งใบอนุญาตปฏิบัติการสอนมีอายุ ๒ ปี สามารถต่ออายุได้ ๑ ครั้ง และใช้ได้อีก ๒ ปี โดยไม่สามารถต่ออายุใบอนุญาตได้อีก

๒. เมื่อโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการผลิตครูระบบจำกัดด้วยหลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติและการฝึกอบรม อันเป็นการคัดเลือกในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแตกต่างจากการสอบแข่งขันทั่วไป ทำให้ได้ผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู โดยเมื่อสำเร็จการศึกษามูลค่าดังกล่าวจะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และกรุงเทพมหานคร (กทม.) การที่เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เลขาธิการ สกอ.) กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ว่า ต้องสำเร็จการศึกษารวมทั้งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายในวันที่กำหนด หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศสอบคัดเลือกและจะถูกตัดสิทธิการเข้าร่วมโครงการฯ ถือเป็นการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขที่สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของโครงการฯ และชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น การที่ศึกษาธิการจังหวัดไม่ดำเนินการพิจารณาบรรจุและแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ (ผ่านการสอบข้อเขียน และผ่านการสอบสัมภาษณ์) เพื่อเข้ารับราชการตำแหน่งครูผู้ช่วย แต่ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ภายในเวลาที่กำหนด (แม้จะมีใบอนุญาตปฏิบัติการสอนที่ครูสภาก่อให้ ก็ไม่สามารถทดแทนกันได้) จึงมิได้เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

(หมายเหตุ : ปัจจุบันสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานที่คัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการแทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

**ใบอนุญาตสอน-ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ :
ใช้แทนกันไม่ได้ !**

เชื่อว่าหลายคน ... คงเฝ้าคอยติดตามข่าวเกี่ยวกับการสอบครูผู้ช่วย ซึ่งมีการเปิดสอบอยู่เรื่อย ๆ และทุกครั้งที่เปิดสอบก็จะมีคนมาสมัครเป็นหลักแสนทุกที เคยสงสัยกันไหมครับว่า ... ตำแหน่งครูผู้ช่วยนี้มีสถานะเป็นอะไรกันแน่ ลูกจ้าง พนักงานราชการ หรือข้าราชการ ? อันที่จริง ... ครูผู้ช่วยก็คือข้าราชการครู นี่แหละครับ เพียงแต่เป็นตำแหน่งเริ่มต้นของการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ทำนองเดียวกันกับ อัยการผู้ช่วย

ครบเครื่องคดีปกครองวันนี้ ... ลองก็นำคดีที่เกี่ยวกับการบรรจุและแต่งตั้งครูผู้ช่วยมาฝาก ซึ่งอาจใช้การดำเนินการสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกบุคคลก็ได้

โดยในคดีนี้เป็นกรณีการสอบคัดเลือกนิสิตนักศึกษาครูเข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการผลิตครูระบบจำกัด ด้วยหลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติ และการฝึกอบรม ทำให้มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู ในรูปแบบการประกันการมีงานทำ เพื่อดึงดูดคนดีคนเก่งเข้ามาประกอบวิชาชีพครู

ผู้ที่ผ่านผ่านจนสำเร็จการศึกษาและผ่านการคัดเลือกในสาขาวิชาที่โครงการดังกล่าวกำหนดแล้ว จะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และกรุงเทพมหานคร (กทม.) ในพื้นที่ภูมิลำเนาของผู้เรียน โดยในช่วงระยะเวลา ๒ ปีต่อจากนี้ จะมีการปฏิบัติงานและฝึกอบรมที่เข้มข้น ซึ่งหากผ่านตามเกณฑ์ก็จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูต่อไป ซึ่งจะทำให้ได้บุคลากรครูที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยพัฒนาการศึกษาในถิ่นฐานของตนเอง ลดปัญหาการขาดแคลนครู รวมทั้งลดการโยกย้ายภายหลังการบรรจุเข้ารับราชการด้วยครับ

สำหรับเรื่องราวของคดีดังกล่าวมีอยู่ว่า ... ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เลขาธิการ สกอ.) ได้มีประกาศสอบคัดเลือกนิสิตนักศึกษาครู หลักสูตรระดับปริญญาตรี (๕ ปี) ที่ศึกษาชั้นปีที่ ๕ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ เข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยนอ้งแก้วซึ่งเป็นนักศึกษาครู ชั้นปีที่ ๕ ของศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง (จัดการศึกษานอกที่ตั้ง) ได้สมัครเข้าร่วมโครงการดังกล่าวและผ่านการสอบข้อเขียน ต่อมา เลขาธิการ สกอ. ได้แจ้งรายชื่อไปยัง สพฐ. และมีการส่งรายชื่อต่อไปยังศึกษาธิการจังหวัดให้ดำเนินการสอบสัมภาษณ์ เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย ในพื้นที่ตามความต้องการของหน่วยงานผู้ต่อไป

แต่แล้วเรื่องนี้นอ้งแก้วไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น โดยเมื่อผ่านการสอบสัมภาษณ์แล้ว ในวันที่มารายงานตัว ศึกษาธิการจังหวัดแจ้งว่านอ้งแก้วไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมายื่นเป็นหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ได้ภายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ จึงมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศการสอบคัดเลือกฯ และถูกตัดสิทธิเข้าร่วมโครงการ ทำให้ไม่สามารถบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วยได้

น้องแก้วไม่เห็นด้วย เนื่องจากตนได้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด แม้จะไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู แต่ก็ได้รับวุฒิบัตรการเทียบโอนความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา รวมทั้งมีใบอนุญาตปฏิบัติการสอนที่คุรุสภาออกให้ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ช่วยที่ระบุคุณสมบัติเฉพาะของตำแหน่งไว้ว่า **“มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน ก่อนการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา”** จึงถือว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศดังกล่าวแล้ว

ส่วนเหตุที่ตนไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูนั้น เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยฯ ที่ตนศึกษาดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษาที่กำหนด จึงยังไม่ผ่านการรับทราบจาก สกอ. และไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานปริญญาทางการศึกษาจากคุรุสภา จึงทำให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ทันในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ อันถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเลขาธิการ สกอ. และมหาวิทยาลัยที่ไม่เร่งดำเนินการให้มีการรับรองหลักสูตรได้ทันก่อนที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

น้องแก้วจึงยื่นฟ้องเลขาธิการ สกอ. มหาวิทยาลัยฯ และศึกษาธิการจังหวัดต่อศาลปกครอง **ชั้นต้น** เพื่อขอให้เพิกถอนประกาศการสอบคัดเลือกฯ ข้อ ๒ (๓) ที่กำหนดให้ต้องสำเร็จการศึกษาพร้อมทั้งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ และข้อ ๒ (๔) ที่กำหนดให้ต้องศึกษาตามหลักสูตรที่ผ่านการรับทราบจาก สกอ. รับรองปริญญาทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพจากคุรุสภา และมาตรฐานคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งข้อ ๑๖.๕ ที่กำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ หากพ้นจากระยะเวลาที่กำหนด ถือว่าผู้ผ่านการคัดเลือกมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศฯ จะถูกตัดสิทธิการเข้าร่วมโครงการและไม่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ นอกจากนี้ ขอให้บรรจุและแต่งตั้งตนเป็นข้าราชการครูตำแหน่งครูผู้ช่วย และคืนสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับไปด้วย

ต่อมา ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีเป็นฝ่ายชนะคดี เลขาธิการ สกอ. และศึกษาธิการจังหวัดไม่เห็นด้วย จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การที่เลขาธิการ สกอ. ออกประกาศสอบคัดเลือกเข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในส่วนที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครตามข้อ ๒ (๓) และ (๔) และข้อ ๑๖.๕ ซึ่งเป็นประเด็นตามที่พิพาทกันนั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ในกรณีนี้ศึกษาธิการจังหวัดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งผู้ผ่านการคัดเลือกเข้ารับราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย เมื่อโครงการดังกล่าวใช้วิธีการคัดเลือกบุคคลเฉพาะนักศึกษาครู ชั้นปีที่ ๕ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ประกอบกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ผลิตครูระบบจำกัด ด้วยหลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติและการฝึกอบรมที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เข้าร่วมโครงการที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย ได้ผ่านหลักสูตรที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพเหมาะสม **อันแตกต่างจากการสอบแข่งขันทั่วไป** ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้อนุมัติให้ใช้หลักเกณฑ์

และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย **กรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ**ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการให้สอดคล้องกับคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งครูผู้ช่วย เพื่อให้ผู้ผ่านการคัดเลือกดังกล่าวสามารถบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย ได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา**มาตรฐานตำแหน่ง**ของตำแหน่งครูผู้ช่วย ซึ่งกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอนก่อนการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการครู ประกอบกับ**ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๙** ได้นิยามคำว่า “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” หมายความว่า ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งออกให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีความประสงค์จะปฏิบัติงานในตำแหน่งครู และกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูว่า มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ซึ่งใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูดังกล่าวมีอายุ ๕ ปี และต้องต่ออายุใบอนุญาตทุก ๆ ๕ ปี โดยต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

ส่วนใบอนุญาตปฏิบัติการสอน เป็นหลักฐานที่คุรุสภาออกให้ผู้ที่มี**เฉพาะความรู้วิชาชีพครู** ตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด แต่**ยังขาดประสบการณ์การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา** เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบวิชาชีพครูได้ ซึ่งเมื่อได้ปฏิบัติการสอนโดยอยู่ในความควบคุมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเวลาต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑ ปี สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติการสอนจากสถานศึกษาและใบอนุญาตปฏิบัติการสอนมาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ โดยใบอนุญาตปฏิบัติการสอนจะมีอายุใช้งาน ๒ ปี สามารถต่ออายุได้ ๑ ครั้ง ใช้ได้อีก ๒ ปี และไม่สามารถต่อได้อีก

กรณีจึงเห็นว่า ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูกับใบอนุญาตปฏิบัติการสอน แม้จะสามารถใช้สำหรับสมัครสอบแข่งขันหรือสมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย ได้เหมือนกัน แต่**ก็มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญที่ไม่อาจเทียบเคียงหรือแทนกันได้**

อีกทั้งเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการผลิตครูระบบจำกัด ด้วยหลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติและการฝึกอบรม ทำให้มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูในสังกัดของ สพฐ. สอศ. กศน. และ กทม. การที่เลขาธิการ สกอ. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการว่า **ต้องสำเร็จการศึกษาพร้อมทั้งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู**ภายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ และกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการว่า ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ หากพ้นจากระยะเวลาที่กำหนด จะถือว่าผู้ผ่านการคัดเลือกมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศฯ จะถูกตัดสิทธิการเข้าร่วมโครงการและไม่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ จึงเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการและเงื่อนไขการเข้าร่วม

โครงการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวและชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งยังเป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ช่วยที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การตัดสินใจผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายในเวลาที่กำหนด จึงชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่ศึกษาธิการจังหวัดไม่ดำเนินการพิจารณาบรรจุและแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเข้ารับราชการตำแหน่งครูผู้ช่วย จึงมิได้เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๑๓๓/๒๕๖๖)

สรุปได้ว่า ... น้อง ๆ ที่มีความฝันอยากจะทำราชการครู ซึ่งเริ่มต้นจากตำแหน่งครูผู้ช่วย หากสนใจเข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นโครงการที่จะมีจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๒ (ปัจจุบันสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานที่คัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการแทน สกอ.) จะต้องเตรียมความพร้อมและศึกษารายละเอียดของโครงการกันให้ดีนะคะ เพราะโครงการนี้เป็นการคัดเลือกกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ ซึ่งมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขแตกต่างจากการสอบแข่งขันทั่ว ๆ ไป โดยผู้สมัครคัดเลือกต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่คุรุสภา (สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา) ออกให้ มาใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการบรรจุและแต่งตั้งภายในเวลาที่ประกาศกำหนด และแม้ว่ามาตรฐานตำแหน่งของตำแหน่งครูผู้ช่วยจะกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอนก่อนการบรรจุและแต่งตั้งก็ตาม แต่เนื่องจากใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเป็นใบอนุญาตประกอบวิชาชีพซึ่งออกให้ ผู้มีความประสงค์จะปฏิบัติงานในตำแหน่งครู ซึ่งผ่านการปฏิบัติการสอนตามเวลาที่กำหนดและผ่านการประเมินมาแล้ว ส่วนใบอนุญาตปฏิบัติการสอนเป็นหลักฐานที่คุรุสภาออกให้ผู้ที่มีความรู้วิชาชีพครูตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด แต่ยังขาดประสบการณ์การปฏิบัติการสอน โดยเมื่อสอนครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ เอกสารทั้งสองดังกล่าวจึงมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ เมื่อประกาศพิพากษาตัดสินไว้แต่แรกแล้วว่าต้องใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กรณีจึงไม่อาจใช้ใบอนุญาตปฏิบัติการสอนมาเป็นเอกสารประกอบการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วยแทนได้ ... นั่นเองครับ

เรื่องที่ ๙
ละเลยหน้าที่ พุดเสียดสิศิษย์ ...
ผิควินัยครู !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๖๔/๒๕๖๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การที่ผู้อำนวยการโรงเรียน (ผู้ฟ้องคดี) ถูกกล่าวหาว่าไม่อุทิศเวลาให้ราชการโดยไม่มาปฏิบัติหน้าที่ชักซ้อมการรับการประเมินคุณภาพโรงเรียนตามที่นัดหมายในวันอาทิตย์ โดยอ้างว่าต้องพาบุตรสาวไปรายงานตัวที่มหาวิทยาลัยนั้น แม้จะไม่มีพยานหลักฐานใดที่แสดงว่ามหาวิทยาลัยรับรายงานตัวนักศึกษาในวันหยุดราชการ ประกอบกับในช่วงเย็นของวันดังกล่าวผู้ฟ้องคดีได้กลับไปโรงเรียน แม้จะไม่ได้อยู่ร่วมเตรียมการเข้ารับการประเมิน แต่ผู้ฟ้องคดีก็สามารถเตรียมการและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียนได้ กรณีจึงไม่ถือเป็นความผิควินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่อุทิศเวลาให้แก่ทางราชการและผู้เรียน ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่วนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่านอนหลับที่โรงเรียนหรือที่บ้านของคนในชุมชนในเวลาราชการนั้น แม้จะมีการกระทำความจริง แต่เมื่อเกิดขึ้นเพียงครั้งคราวและอาจมีผลมาจากปัญหาสุขภาพของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการนอนหลับดังกล่าวมีผลมาจากการประพฤติดนที่ ไม่เหมาะสม เช่น เมาสุรา กรณีจึงยังไม่ถือเป็น การกระทำผิควินัยไม่ร้ายแรง ฐานทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

๒. กรณีที่ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาว่าใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ พุดส่อเสียดนักเรียน ครู และบุคคลภายนอก เช่น พุดว่า “ดอกส้มสีทอง” “คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว” หรือใช้คำพุด “กู” “มึง” กับนักเรียน หรือ “อี” กับบุคคลภายนอก นั้น เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ย่อมได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรี จึงต้องประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดี สุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและข้าราชการด้วยกัน การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพต่อหน้านักเรียน ใช้คำพุดส่อเสียดผู้ใต้บังคับบัญชา และเรียกค่านำหน้าชื่อบุคคลภายนอกโดยไม่สุภาพ พฤติการณ์เช่นนี้ ถือเป็นความผิควินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีและไม่สุภาพเรียบร้อยตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓. กรณีที่ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาว่าได้รับมอบรถจักรยานยืมเรียน (ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้) จำนวน ๓ คัน แต่ไม่นำไปใช้ในสถานศึกษาและไม่ลงทะเบียนครุภัณฑ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ จนเกิดการสูญหาย โดยที่ไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ประโยชน์หรือทางราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจากการไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และแม้ว่าต่อมาผู้ฟ้องคดีจะได้อักรถจักรยานจำนวน ๑๐ คัน เพื่อทดแทนรถจักรยานที่สูญหายไปก็ตาม ก็ไม่มีผลเป็นการลบล้างความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงฟังได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาฯ

๔. เมื่อผู้ฟ้องคดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยกรณีมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ศึกษาธิการจังหวัดจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาฯ และเมื่อการสอบสวนวินัยได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบกับรับฟังได้ว่า พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (กระทำผิด ๒ ข้อกล่าวหา จากทั้งหมด ๓ ข้อกล่าวหา) การพิจารณาลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น จึงไม่เกินอำนาจของศึกษาธิการจังหวัดและเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมาย

ละเลยหน้าที่ พุทธเสียศีลศิษย์ ...
ผิดวินัยครู !

“การจิบ” หรือการนอนพักในช่วงเวลาสั้น ๆ เพียงแค่ไม่กี่นาที นอกจากจะได้พักผ่อนร่างกายให้หายง่วงและรู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นแล้ว ยังช่วยให้การทำงานในช่วงบ่ายดีขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการจิบหลับในช่วงเวลาพักก็ไม่ใช่ไร แต่หากผลงีบหลับในช่วงเวลางานแล้วละก็ ... อาจเป็นเรื่องได้ เพราะจะกลายเป็นคนเกียจคร้านในสายตาของหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีสำหรับผู้พบเห็นโดยทั่วไป ซึ่งหากข้าราชการละเลยต่อหน้าที่ จิบหลับในเวลางาน หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอื่น ๆ ก็จะถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยได้

ดังเช่นกรณีของผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งหนึ่งที่จะนำมาเล่าเป็นอุทาหรณ์ในวันนี้ ... ซึ่งถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการนอนกลางวันในเวลางาน การไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในวันทีนัดหมาย การใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับลูกศิษย์และครูรวมถึงบุคคลอื่น รวมทั้งการไม่ดูแลรักษาทรัพย์สินที่โรงเรียนได้รับบริจาคมาจนเกิดการสูญหาย จึงถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง !

มาดูกันครับว่า ... ข้อร้องเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวจะมีมูลความผิดจริงหรือไม่ ? และจะถือเป็นความผิดระดับใด ?

เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนถูกร้องเรียนกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัย กรณีมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในหลายเรื่อง คือ ๑. ไม่อุทิศเวลาให้ราชการ โดยนอนหลับที่โรงเรียนและที่บ้านของคนในชุมชน รวมถึงไม่มาปฏิบัติหน้าที่ในวันที่มีการนัดหมาย ๒. ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ พูดส่อเสียดหรือเสียดสีนักเรียน ครู และบุคคลอื่น และ ๓. รับมอบรถจักรยานที่มีผู้บริจาค แต่ไม่เก็บรักษาตามระเบียบจนเกิดการสูญหาย

คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงได้เสนอความเห็นต่อศึกษาธิการจังหวัดว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาทั้ง ๓ กรณี อันถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดทางวินัยหลายครั้ง (ทั้ง ๓ กรณี) จึงสมควรที่จะลงโทษมากกว่ามาตรฐานความผิดศึกษาธิการจังหวัดเห็นชอบด้วย จึงมีคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๑ ขั้น ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย โดยอ้างว่าตนไม่ได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา อีกทั้งตนไม่เคยกระทำความผิดวินัยมาก่อน โทษที่ลงนั้นหนักเกินไป จึงอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งพิจารณาแล้วยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดียังคงเห็นว่าคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนตนเป็นโทษที่หนักเกินไป ไม่เหมาะสมกับความผิด จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษของศึกษาธิการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และเพิกถอนคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) รวมทั้งขอให้พิจารณาเลื่อนเงินเดือน ตลอดจนให้คืนสิทธิตามกฎหมายแก่ตนด้วย

คดีนี้... ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง เพราะเห็นว่าคำสั่งลงโทษของศึกษาธิการจังหวัดดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยจึงอุทธรณ์คดีต่อศาลปกครองสูงสุด

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า คำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๑ ขั้น ชอบด้วยกฎหมายและเหมาะสมกับการกระทำความผิดหรือไม่ ? ซึ่งต้องพิจารณาให้ได้ความก่อนว่า ๑. กระบวนการสอบสวนทางวินัยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? และ ๒. ผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาทั้ง ๓ กรณี จริงหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีมีมูลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ศึกษาธิการจังหวัดจึงได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยกระบวนการสอบสวนได้ดำเนินการไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ และคณะกรรมการฯ มีความเห็นตามที่ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาทั้ง ๓ กรณี นั้น แต่ละกรณีเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดหลายครั้ง เมื่อได้พิจารณาทุก ๆ การกระทำ สมควรลงโทษมากกว่ามาตรฐานความผิด จึงมีมติลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๑ ขั้น ศึกษาธิการจังหวัดได้ตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนการสอบสวนแล้วมีคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น อันเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว

ในส่วนที่ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจำนวน ๓ กรณี นั้น ศาลได้วินิจฉัยให้เหตุผลในแต่ละกรณี ดังนี้

กรณีแรก คือ ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมไม่อุทิศเวลาให้ราชการ โดยไม่มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่นัดหมาย รวมทั้งนอนหลับที่โรงเรียนและที่บ้านของคนในชุมชน ซึ่งข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนได้นัดคณะครูและผู้ปกครองมาซักซ้อมการรับการประเมินคุณภาพโรงเรียนในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการโดยที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าร่วมด้วย เนื่องจากอ้างว่าต้องพาบุตรสาวไปรายงานตัวที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งศาลเห็นว่า แม้จะไม่มีพยานหลักฐานใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยรับรายงานตัวนักศึกษาในวันหยุดราชการ ประกอบกับในช่วงเย็นของวันดังกล่าวผู้ฟ้องคดีได้กลับไปโรงเรียนเพื่อเตรียมรับการประเมิน แม้ผู้ฟ้องคดีจะไม่ได้เข้าร่วมเตรียมการรับการประเมินที่โรงเรียน แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีมีอำนาจบริหารสถานศึกษา จึงสามารถเตรียมการและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนได้ อีกทั้งผลการประเมินของโรงเรียนอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าร่วมเตรียมรับการประเมินในวันดังกล่าว จึงไม่อาจถือว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียน ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ส่วนกรณีถูกกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมนอนหลับที่โรงเรียนหรือที่บ้านของคนในชุมชนในเวลาราชการนั้น ศาลเห็นว่า แม้จะปรากฏพยานบุคคลซึ่งเป็นนักเรียน ข้าราชการครู และผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ถ้อยคำว่า เคยเห็นผู้ฟ้องคดีนอนหลับที่โรงเรียนและที่บ้านของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งผู้ฟ้องคดียอมรับว่าได้นอนจริง แต่เป็นช่วงเวลาที่กลางวันที่ไม่มีการเรียนการสอน หรือเกิดขึ้นในช่วงที่ออกเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียน

แล้วเกิดวิงเวียนปวดศีรษะจึงต้องนอนพักร่างกาย **จึงฟังเป็นยุติว่า** ผู้ฟ้องคดีได้นอนหลับที่โรงเรียนและที่บ้านของชาวบ้านในชุมชนจริง แต่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเพียงครั้งคราวและอาจมีผลมาจากปัญหาสุขภาพตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการนอนหลับดังกล่าวมีผลมาจากการประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม เช่น เกิดจากการเมาสุราหรือเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ดังนั้น **จึงยังไม่อาจถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง** ฐานทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

กรณีที่สอง ถูกกล่าวหาว่ามีการใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ พูดส่อเสียดนักเรียน ครู และบุคคลภายนอก ซึ่งจากสำนวนการสอบสวน พยานบุคคลต่างให้ถ้อยคำยืนยันว่าเคยเห็นหรือเคยได้ยินผู้ฟ้องคดีใช้ถ้อยคำไม่สุภาพและใช้คำพูดในลักษณะส่อเสียดกับนักเรียนและครู ซึ่งผู้ฟ้องคดียอมรับว่าเคยใช้ถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวจริง เช่น คำพูดว่า “ดอกส้มสีทอง” โดยอ้างว่าเป็นชื่อละครที่โด่งดังในขณะนั้นและไม่มีเจตนาจะว่าใคร ส่วน “คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว” เป็นการพูดตามหัวข้อข่าวและพูดขึ้นลอย ๆ เพื่อเตือนสติตนเองและเพื่อนร่วมงาน ส่วนคำพูด “กู” “มึง” กับนักเรียน เป็นการพูดจริงในบางครั้ง ซึ่งอาจไม่ไพบราจะแต่ฟังแล้วมีความสนทสนมเป็นกันเอง ส่วนคำพูดว่า “อี” นั้น เนื่องจากมีผู้สมัครเป็นสมาชิก อบจ. รายหนึ่งได้เข้าไปหาเสียงที่โรงเรียนเป็นประจำ ทำให้ผู้ฟ้องคดีรำคาญและอึดอัดใจ จึงเปลือใช้คำไม่สุภาพโดยไม่มีเจตนาให้ผู้ใดเสียหาย

ศาลเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพของผู้ฟ้องคดีซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนย่อมได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นบุชณียบุคคลผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรี จึงต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและระหว่างข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ แต่ผู้ฟ้องคดีกลับใช้ถ้อยคำไม่สุภาพต่อหน้าผู้เรียน ใช้คำพูดในลักษณะส่อเสียดกับครูซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และใช้คำพูดที่ไม่สุภาพในการเรียกค่านำหน้าชื้อบุคคลภายนอกอันเป็นพฤติกรรมที่ขัดกับวินัยของการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา **พฤติการณ์ตามที่** ถูกกล่าวหานี้จึงถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม และไม่สุภาพเรียบร้อยตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

กรณีที่สาม ถูกกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีได้รับมอบรถจักรยานยืมเรียนจำนวน ๓ คัน แต่ไม่นำไปใช้ในสถานศึกษาและไม่ลงทะเบียนครุภัณฑ์จนเกิดการสูญหาย ซึ่งข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับมอบรถจักรยานยืมเรียนจำนวน ๓ คัน จากสโมสรแห่งหนึ่งจริง แต่ไม่ได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่โรงเรียนจนรถจักรยานสูญหายไป ซึ่งรถจักรยานดังกล่าวถือเป็นทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนจึงมีหน้าที่ต้องดูแลเก็บรักษาและส่งมอบให้เจ้าหน้าที่พัสดุลงบัญชีหรือลงทะเบียน เพื่อควบคุมพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่นำรถจักรยานมาเก็บไว้ที่โรงเรียนเพื่อลงทะเบียนควบคุมพัสดุตามระเบียบราชการ รวมทั้งไม่แจ้งความหรือลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจในทันทีที่ทราบว่ารรถจักรยานสูญหาย จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา

แต่เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับประโยชน์หรือทางราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจากการที่ผู้ฟ้องคดีไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และแม้ต่อมาผู้ฟ้องคดีจะได้ซื้อรถจักรยานจำนวน ๑๐ คัน เพื่อทดแทนรถจักรยานที่สูญหายไปก็ตาม ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างความผิดที่ได้กระทำไปแล้ว พฤติการณ์ตามที่ถูกกล่าวหานี้จึงถือเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาลโดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ฉะนั้น ข้ออุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดทุกกรณีตามที่ถูกกล่าวหาจึงรับฟังได้บางส่วน

ดังนั้น เมื่อการสอบสวนทางวินัยผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบกับรับฟังได้ว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (กระทำผิดจริง ๒ ข้อกล่าวหา จากทั้งหมด ๓ ข้อกล่าวหา) ซึ่งการพิจารณาลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ไม่เกินอำนาจของศึกษาธิการจังหวัด กรณีจึงเป็นการใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๖๔/๒๕๖๕)

คดีดังกล่าว ... ศาลได้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ฟ้องคดี โดยเห็นว่ากระบวนการขั้นตอนการสอบสวนทางวินัยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษนั้น ศาลได้ตรวจสอบข้อกล่าวหาทั้งหมด ๓ กรณี และวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ๒ กรณี การลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ซึ่งแม้ผู้ฟ้องคดีจะกระทำความผิดวินัยครั้งแรกก็อยู่ในอำนาจของผู้บังคับบัญชาที่จะกระทำได้ เนื่องจากการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงนั้น โทษที่ลงได้มี ๓ ระดับ คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามควรแก่กรณี

ฉะนั้น ข้าราชการครูและข้าราชการทุกประเภทมีหน้าที่ต้องรักษาระเบียบวินัยของทางราชการ อาทิ ต้องไม่ทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควร ใช้คำพูดที่สุภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ส่วนกรณีการรับมอบสิ่งของบริจาคมาแล้วควรต้องนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ มีการลงทะเบียนควบคุมพัสดุตามระเบียบให้เรียบร้อย ที่สำคัญหากเกิดการสูญหายต้องรีบดำเนินการแจ้งความหรือลงบันทึกประจำวันที่สถานีตำรวจโดยเร็ว การซื้อสิ่งของที่สูญหายเพื่อมาชดเชยคืน แม้จะมีจำนวนมากกว่าที่สูญหายไป ก็ไม่อาจลบล้างความผิดที่เกิดขึ้นหรือกระทำไปแล้วได้ นะครับ ...

เรื่องที่ ๑๐

ครูไม่พานักเรียนไปทัศนศึกษาในวันหยุด :
ต้องยื่นใบลาหรือไม่ ?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๗/๒๕๖๓

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ กำหนดนิยามคำว่า “การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา” หมายความว่า การที่ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาพานักเรียนและนักศึกษาไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งอาจไปเวลาเปิดทำการสอนหรือไม่ก็ได้ ...” โดยการพานักเรียนไปทัศนศึกษานั้น ถือเป็นการพานักเรียนไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษา ซึ่งจะไปในเวลาเปิดทำการสอนหรือนอกเวลาเปิดทำการสอนตามปกติ (วันหยุดราชการ) ก็ได้ และถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการของครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

๒. ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจออกคำสั่งแต่งตั้งให้คณะครูปฏิบัติหน้าที่ควบคุม กำกับ และดูแลนักเรียนที่ไปทัศนศึกษาในวันหยุดราชการได้ เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวในวันเด็กแห่งชาติ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ แต่การพานักเรียนไปทัศนศึกษาถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามข้อ ๑๑ ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาฯ (ปัจจุบันใช้บังคับตามข้อ ๑๔ ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒) หากผู้ฟ้องคดีไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำสั่งโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ลาตามระเบียบของทางราชการหรือโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจถูกดำเนินการทางวินัยฐานขัดขืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามนัยมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๓. การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างเหตุจำเป็นที่ต้องดูแลบิดาซึ่งป่วยด้วยโรคมะเร็ง ทำให้ไม่สามารถเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมายได้และเห็นว่าตรงกับวันหยุดราชการ จึงไม่ต้องยื่นใบลากิจ แต่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดียื่นใบลากิจตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพิจารณาเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรจริง จึงมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีลากิจส่วนตัวได้นั้น ถือเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

ครูไม่พานักเรียนไปทัศนศึกษาในวันหยุด :
ต้องยื่นใบลาหรือไม่ ?

ข้าราชการ ... นับว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความมั่นคง จึงมีผู้ให้ความสนใจในการสมัครสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมามีสำนักงาน ก.พ. ได้รายงานสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานในราชการพลเรือนว่ามีผู้สนใจสมัครสอบจำนวนกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน

เมื่อได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการแล้ว สิ่งสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการก็คือ ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถและคำนึงถึงประโยชน์ของราชการเป็นที่ตั้ง รวมทั้งต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

สำหรับสาระน่ารู้จากคดีปกครองในวันนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในวันหยุดราชการ แต่ข้าราชการคนดังกล่าวมีความจำเป็นที่ไม่อาจไปปฏิบัติหน้าที่ได้ ข้าราชการผู้นั้นต้องยื่นใบลาหรือไม่ ?

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการครู ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นคณะครูในการควบคุมดูแลนักเรียนไปทัศนศึกษาในวันเด็กแห่งชาติที่ต่างจังหวัดในระหว่างวันศุกร์ที่ ๑๓ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๕ มกราคม ซึ่งวันเสาร์ที่ ๑๔ และวันอาทิตย์ที่ ๑๕ นั้น เป็นวันหยุดราชการตามปกติ แต่เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีกิจธุระส่วนตัวที่จะต้องดูแลบิดาที่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง จึงได้มีหนังสือขออนุญาตไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งดังกล่าว โดยขอรับผิดชอบดูแลกิจกรรมอื่นทดแทน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้มีคำสั่งท้ายหนังสือขออนุญาตของผู้ฟ้องคดีว่า “ทราบ ให้ลากิจ” ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นใบลากิจส่วนตัวตั้งแต่วันเสาร์ที่ ๑๔ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๕ มีกำหนด ๒ วัน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนก็ได้อนุญาตตามคำขอ

ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องทุกข์กรณีดังกล่าวต่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๒ (อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา) เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีลากิจ เนื่องจากเห็นว่าเป็นคำสั่งที่มีผลกระทบกับวันลากิจของผู้ฟ้องคดีในการพิจารณาความดีความชอบ ซึ่ง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาฯ พิจารณาแล้วมีมติให้ยกคำร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ให้ผู้ฟ้องคดีลากิจและมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาฯ ที่ให้ยกคำร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากในวันศุกร์ที่ ๑๓ ผู้ฟ้องคดีได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ ส่วนในวันเสาร์ที่ ๑๔ และวันอาทิตย์ที่ ๑๕ เป็นวันหยุดราชการอยู่แล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งและมติดังกล่าว

คดีมีประเด็นที่พิจารณา ดังนี้

ประเด็นแรก ... ผู้อำนวยการโรงเรียนออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลนักเรียนที่ไปทัศนศึกษาในวันหยุดราชการได้หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ ได้กำหนดคํานิยามของคำว่า “การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา” หมายความว่า การที่ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาพานักเรียนและนักศึกษาไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งอาจไปเวลาเปิดทำการสอนหรือไม่ก็ได้ ... และข้อ ๑๑ กำหนดว่า ให้ถือว่าครู อาจารย์ หรือผู้ควบคุมนักเรียนและนักศึกษา ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการและให้เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน (ผู้ถูกฟ้องคดี) จัดโครงการพานักเรียนไปทัศนศึกษาเนื่องในวันเด็กแห่งชาติที่จังหวัดเพชรบุรีโดยชอบตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา และได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะครูให้ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมกำกับ ดูแลนักเรียนไปทัศนศึกษา โดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วย ซึ่งการพานักเรียนไปทัศนศึกษานั้น ถือเป็นการพานักเรียนไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป กรณีจึงอาจไปในเวลาเปิดทำการสอนหรือไปนอกเวลาเปิดทำการสอนตามปกติก็ได้ตามข้อ ๔ ของระเบียบดังกล่าว

ดังนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาจึงมีอำนาจออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีให้ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแลนักเรียนไปทัศนศึกษาในวันหยุดราชการได้

ประเด็นพิจารณาต่อมา ... การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายในวันหยุดราชการ เนื่องจากมีเหตุผลความจำเป็นส่วนตัว ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนเห็นว่ามีเหตุผลอันสมควร จึงสั่งให้ผู้ฟ้องคดียื่นใบลาภิกจนวนั้น เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลเห็นว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแลนักเรียนไปทัศนศึกษาในวันเด็กแห่งชาติ และแม้ว่าวันที่ ๑๔ และวันที่ ๑๕ มกราคม จะเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการตามปกติ แต่การพานักเรียนไปทัศนศึกษาดังกล่าวถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ราชการและเป็นช่วงเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้ฟ้องคดีและคณะครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้อำนวยการโรงเรียนตามข้อ ๑๑ ของระเบียบเดียวกัน ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้รับอนุญาตให้ลาตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีก็อาจมีความผิดทางวินัยได้

การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างเหตุจำเป็นที่จะต้องดูแลบิดาที่ป่วยเป็นโรคมะเร็ง ไม่สามารถเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมายได้ จึงมีหนังสือขออนุญาตที่จะไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดียื่นใบลาภิกจนวนั้นเป็นระเบียบราชการและได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีเหตุผลอันสมควรจริงและมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีลาภิกจนวนั้นได้ จึงเป็นการปฏิบัติตามข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง ของระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ใช้บังคับแก่ข้าราชการครู

ในขณะที่เกิดข้อพิพาท ซึ่งปัจจุบัน คือ ข้อ ๒๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕) แล้ว

ดังนั้น การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนสั่งให้ผู้ฟ้องคดียื่นใบลาจิสส่วนตัวและมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีลา จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๗/๒๕๖๓)

บทสรุปที่ได้จากคดีดังกล่าว

๑. การที่ข้าราชการครูได้รับมอบหมายให้พานักเรียนไปทัศนศึกษา ถือเป็นการพานักเรียนไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษา ซึ่งอาจไปในเวลาเรียนปกติหรือไปในวันหยุดก็ได้ และถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการของครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

๒. กรณีข้าราชการครูซึ่งไม่อาจไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในวันหยุดราชการตามที่ได้รับมอบหมายได้ จะต้องยื่นใบลาตามระเบียบราชการและจะต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในวันดังกล่าวได้

๓. หากข้าราชการครูไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายในวันหยุดราชการ และผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตให้ลาหรือเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจถูกดำเนินการทางวินัยฐานขัดขืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้

เรื่องนี้ ... นับว่าเป็นประโยชน์แก่ข้าราชการทั่วไปไม่เพียงแต่ข้าราชการครูซึ่งอาจได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในวันหยุดราชการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีที่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้จะต้องขออนุญาตและได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน โดยต้องยื่นใบลาตามระเบียบของทางราชการ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถรออนุญาตได้ทัน จะเสนอหรือจัดส่งใบลาพร้อมด้วยระบุเหตุจำเป็นไว้ แล้วหยุดราชการไปก่อนก็ได้ แต่จะต้องชี้แจงเหตุผลให้ผู้มีอำนาจอนุญาตทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามข้อ ๒๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่องที่ ๑๑

“ชู้สาว” ... เมื่อพฤติการณ์อนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน ...
ผิดวินัยร้ายแรง !?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๖/๒๕๖๐

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การพิจารณาเพื่อมีคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยดังเช่นการลงโทษในทางอาญา เนื่องจากการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีหลักเกณฑ์ วิธีการสอบสวน และการลงโทษเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากกัน ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ต้องรอฟังผลคดีอาญา

๒. กรณีข้าราชการครูหญิง (ผู้ฟ้องคดี) ถูกร้องเรียนกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ในทางชู้สาวกับนาย ส. ข้าราชการครูด้วยกัน (ทั้งสองฝ่ายมีคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว) เมื่อพยานบุคคล ๓ รายที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับบ้านพักของผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำทำนองเดียวกันว่า พบเห็นผู้ฟ้องคดีและนาย ส. พักอาศัยอยู่ด้วยกันในบ้านที่ปลูกสร้างร่วมกัน โดยนาย ส. บอกกับพยานรายหนึ่งว่าผู้ฟ้องคดีเป็นภริยาตนและผู้ฟ้องคดีก็ยอมรับว่าพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับนาย ส. (พักอาศัยชั่วคราว) ส่วนสามีของผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำว่าผู้ฟ้องคดีจะกลับบ้านที่อยู่ร่วมกันเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น ซึ่งพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีที่อยู่อาศัยในบ้านร่วมกันสองต่อสองกับนาย ส. จนตลอดข้ามคืน ย่อมอนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน การที่ผู้ฟ้องคดีประพฤตินั้นไม่เหมาะสมดังกล่าว เป็นเหตุให้บุคคลอื่นวินิจฉัยว่ามีความสัมพันธ์ชู้สาวกับสามีของผู้อื่น ถือเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่ราชการและผิดศีลธรรม และเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ (เทียบเคียงได้กับมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) ดังนั้น คำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการจึงเหมาะสมและชอบด้วยกฎหมายแล้ว

“ชู้สาว” ... เมื่อพฤติการณ์อนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน ...
ผิดวินัยร้ายแรง !?

ข้าราชการมีพฤติกรรมเป็น “ผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงมีลักษณะอย่างไรนั้น กฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิดอาจไม่ได้ให้ความหมาย หรืออธิบายลักษณะของพฤติกรรมไว้ การพิจารณาจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี เช่น การมี ยาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๔๓/๒๕๖๐) การใช้อาวุธปืนยิงผู้อื่นถึงแก่ความตาย การมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และการพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่มีเหตุอันควร (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๓๒๗/๒๕๖๐)

การที่ข้าราชการประพฤติดังนั้นไม่เหมาะสมในทางเพศกับผู้อื่นที่มีใช้คู่สมรสของตน ...

อาจเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการ “ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” และในการพิจารณา ก็ไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยว่ามีความสัมพันธ์ในทางชู้สาวกันจริงเหมือนการพิจารณา เพื่อลงโทษในทางอาญา

ดังเช่นอุทธรณ์ที่ยกมานำเสนอในฉบับนี้ เป็นกรณีที่ข้าราชการ “ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง” ในทางชู้สาว จนกระทั่งหน่วยงานต้นสังกัดมีคำสั่งลงโทษทางวินัยปลดออกจากราชการ และข้าราชการที่ถูกลงโทษได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจสอบพยานหลักฐานต่าง ๆ สรุปได้ว่า

นางสมหญิงซึ่งเป็นข้าราชการครูมีสามีที่จดทะเบียนสมรสอยู่แล้ว โดยพยานบุคคล ๓ ราย ที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับบ้านพักของนางสมหญิงให้ถ้อยคำในทำนองเดียวกันว่า ได้พบเห็นนางสมหญิง และนายเสือพักอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้านซึ่งปลูกสร้างร่วมกัน นายเสือได้บอกกับพยานซึ่งเป็นผู้รับจ้างถมดินที่บ้านนางสมหญิงว่านางสมหญิงเป็นภริยาของตน นางสมหญิงได้ยอมรับว่านายเสือได้พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน แต่เป็นการพักอาศัยชั่วคราว ส่วนสามีของนางสมหญิงให้การว่านางสมหญิงไม่กลับบ้านที่อยู่ร่วมกับสามีทุกวัน โดยจะกลับเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น ส่วนพยานฝ่ายนางสมหญิงเป็นชาวบ้านคนละตำบลคนละพื้นที่ และเป็นข้าราชการซึ่งจะพบเห็นกันเฉพาะในสถานที่ราชการ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อพยานไม่มีเหตุโกรธเคืองหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า จะให้การปรักปรำนางสมหญิง (ผู้ฟ้องคดี) และคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยเหมือนการลงโทษทางอาญา ทั้งการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีหลักเกณฑ์ วิธีการสอบสวน และการลงโทษไว้เป็นการเฉพาะแยกจากกันคนละส่วน และกฎหมายบัญญัติให้ดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ต้องรอฟังผลคดีอาญา

เมื่อนางสมหญิงมีพฤติการณ์อยู่อาศัยในบ้านร่วมกันสองต่อสองกับนายเลือนตลอดข้ามคืน ย่อมอนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน การที่นางสมหญิงประพฤติตนไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้บุคคลอื่น ตีตราว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีของผู้อื่น จึงเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่ ราชการและผิดศีลธรรม อันถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ (เทียบเคียงได้กับมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) ดังนั้น คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการจึงเหมาะสมกับความผิด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๖/๒๕๖๐)

คดีนี้เป็นอุทธรณ์สำหรับข้าราชการว่า จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่ที่ดำรงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความประพฤติส่วนตัวในบางกรณีดังเช่นความสัมพันธ์ในทางชู้สาวนั้น แม้จะไม่ใช่ความผิดทางอาญา แต่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่อาจถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก จากราชการได้ และบางกรณีอาจต้องรับผิดทางแพ่งตามกฎหมายลักษณะครอบครัวด้วย

เรื่องที่ ๑๒
ครูวิชาชีพสาวเข้าโรงแรม ...
โทษถึงออกจากราชการได้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๙๔๕/๒๕๖๑

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีข้าราชการครูชาย (ผู้ฟ้องคดี) ยอมรับว่าได้พานักเรียนหญิง (ผู้เสียหาย) เข้าโรงแรม โดยอ้างว่าพบผู้เสียหายรอรถจึงอาสาพาไปส่งบ้าน แต่ระหว่างทางได้เปิดห้องพักโรงแรมอยู่กับผู้เสียหาย ประมาณ ๒ ชั่วโมง ซึ่งแม้จะไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่าได้ล่วงละเมิดทางเพศผู้เสียหาย (มีการตรวจร่างกาย หลังจาก ๗๒ ชั่วโมงไปแล้ว) และผู้เสียหายให้การว่าไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเพศกันก็ตาม แต่เมื่อพยานบุคคล ซึ่งได้รับโทรศัพท์จากผู้เสียหายให้ไปปรับและเป็นผู้พบเห็นผู้เสียหายในสภาพชุดนักเรียนเลื้อยปล่อยชาย และร้องไห้ ซึ่งพยานดังกล่าวมิได้เป็นผู้มีเรื่องโกรธเคืองหรือจะให้การในลักษณะเพ้อถ้อแก่ผู้ฟ้องคดี อีกทั้งสถานที่เกิดเหตุก็เป็นโรงแรม ผู้ฟ้องคดีในฐานะครูจึงย่อมต้องมีสำนึกมากกว่าสามัญชนทั่วไป ว่าเป็นสถานที่ที่ไม่เหมาะสมที่ชายหญิงจะเข้าไปอยู่ด้วยกันสองต่อสอง พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และกระทำการล่วงละเมิดทางเพศ ต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น คำสั่งของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. การที่คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้สอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก โดยไม่มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่ได้กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำ ย่อมทำให้การสอบปากคำนั้นเสียไปและไม่อาจรับฟังถ้อยคำของพยานซึ่งเป็นเด็กได้ ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๔ วรรคหนึ่ง (๒) ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่กรณีดังกล่าวมีผลเพียงทำให้การดำเนินการสอบสวนเฉพาะส่วนนี้เสียไปเท่านั้น โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจยังสามารถรับฟังพยานหลักฐานอื่นประกอบการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งลงโทษทางวินัยได้

ครูพาศิษย์สาวเข้าโรงแรม ... โทษถึงออกจากราชการได้

นอกจากบ้านแล้ว “โรงเรียน” ดูเหมือนจะเป็นที่ที่ปลอดภัยสำหรับลูกหลานในสายตาของพ่อแม่ผู้ปกครอง คุณครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอันดีให้แก่ศิษย์น้อยใหญ่ รวมไปถึงการดูแลศิษย์หรือนักเรียนในโรงเรียนให้ปลอดภัย

อย่างไรก็ตาม ... มีเพียงครูส่วนน้อยที่จะมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังที่เป็นข่าวสะเทือนใจให้เราได้ยินกันเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งแน่นอนว่า ... ไม่ว่าอาชีพใดก็ย่อมมีทั้งคนดีและไม่ดีปะปนอยู่

คดีที่นายปกครองหยิบยกมาเล่าเป็นอุทาหรณ์เตือนใจในวันนี้ เป็นกรณีที่ครูพาศิษย์เข้าโรงแรม ซึ่งแม้จะไม่ได้ใช้กำลังบังคับข่มขู่หรือมีหลักฐานชัดเจนว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศ แต่ก็อาจได้รับโทษถึงออกจากราชการได้นะครับ !

มูลเหตุของเรื่องนี้ ... เกิดจากข้าราชการครูหนุ่มคนหนึ่งถูกกล่าวหาว่าพาลูกศิษย์สาววัยรุ่นเข้าโรงแรมและมีความสัมพันธ์ฉันทูสาว ภายหลังการสอบสวนทางวินัย อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาเห็นว่า การที่ครูหนุ่มพาผู้เสียหายเข้าโรงแรมไม่มีพยานหลักฐานชี้ชัดว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศ ผู้เสียหาย ประกอบกับผู้เสียหายให้การว่าครูหนุ่มไม่ได้ถูกเนื้อต้องตัว แต่พฤติการณ์ดังกล่าวถือว่าไม่เหมาะสม จึงเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เห็นควรลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

ต่อมา อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการได้มีมติว่า พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีคำสั่งเพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ ครูหนุ่มได้ยื่นอุทธรณ์แต่ถูกยกอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งที่ลงโทษไล่ออกจากราชการ และเพิกถอนคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)

คดีจึงมีประเด็นว่า คำสั่งเพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีจากโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น เป็นโทษไล่ออกจากราชการ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ฟ้องคดียอมรับว่าได้พาผู้เสียหายเข้าโรงแรมจริง โดยพบผู้เสียหายระหว่างรอรถจึงอาสาพาไปส่งบ้าน แต่ระหว่างทางผู้ฟ้องคดีเกรงว่าหากคนรักของตนเห็นจะหึงหวง จึงเปิดห้องพักโรงแรมอยู่กับผู้เสียหายเป็นเวลา ๒ ชั่วโมงเศษ แม้จะไม่มีพยานหลักฐานยืนยันว่าได้ล่วงละเมิดทางเพศผู้เสียหาย เนื่องจากมีการตรวจร่างกายหลังจาก ๗๒ ชั่วโมงไปแล้ว และผู้เสียหายเองจะให้การว่าไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเพศก็ตาม

แต่เมื่อพิจารณาจากคำให้การของพยาน อาทิจ ครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครอง และญาติของผู้เสียหาย ซึ่งได้รับโทรศัพท์จากผู้เสียหายให้ไปรับและเป็นผู้พบเห็นผู้เสียหายในสภาพชุดนักเรียนเสื้อปล่อยชายและร้องไห้ ซึ่งพยานดังกล่าวมิได้เป็นผู้ที่มีเรื่องโกรธเคืองหรือจะให้การในลักษณะเพื่อกลั่นแกล้ง

ผู้ฟ้องคดี อีกทั้งสถานที่ที่ผู้ฟ้องคดีพาผู้เสียหายเข้าไปก็เป็นโรงแรม ซึ่งผู้ฟ้องคดีในฐานะ **ครุย่อมต้องมี** **สามัญสำนึกมากกว่าสามัญชนทั่วไป**ว่าเป็นสถานที่ที่ไม่เหมาะสมที่ชายหญิงจะเข้าไปอยู่ด้วยกันสองต่อสอง นอกจากนี้ ยังมีพยานให้การว่าผู้เสียหายมีความชอบพอกับผู้ฟ้องคดี

พฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่า เป็นการไม่รักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน และกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา **อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง**ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น คำสั่งของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔) ที่เพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูฯ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๙๔๕/๒๕๖๑)

คดีนี้ ... ถือเป็นอุทาหรณ์สำหรับทุกฝ่ายที่ต้องตระหนัก ใส่ใจ และช่วยกันป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะผู้มีอาชีพครูที่ย่อมต้องมีสามัญสำนึกมากกว่าบุคคลทั่วไป การพาศิษย์เข้าโรงแรม แม้ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศ แต่เมื่อรับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ แล้วเชื่อได้ว่าเป็นการพาไปเพื่อเจตนาที่จะล่วงละเมิดทางเพศ ก็อาจเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่ส่งผลให้พ้นจากตำแหน่งได้

นอกจากนี้ ในคดีดังกล่าวศาลยังได้วินิจฉัยวางบรรทัดฐานว่า ... การที่คณะกรรมการสอบสวนได้สอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก โดยไม่มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำ ย่อมทำให้การสอบปากคำผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กดังกล่าวเสียไปตามข้อ ๔๔ วรรคหนึ่ง (๒) ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงรับฟังถ้อยคำของพยานซึ่งเป็นเด็กไม่ได้ แต่ก็มีผลเพียงทำให้การดำเนินการสอบสวนเฉพาะส่วนนี้เสียไปเท่านั้น ยังคงรับฟังพยานหลักฐานอื่นเพื่อประกอบการพิจารณาได้

เรื่องที่ ๑๓

เมื่อ “ครู” ถูกร้องเรียนว่าขาดจริยธรรม
ทำให้นักเรียนเกือบครึ่งห้อง ... สอบตก

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๔/๒๕๖๐

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีมีการร้องเรียนกล่าวหาข้าราชการครูผู้ใดว่ากระทำความผิดวินัย ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาย่อมมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีมูลตามที่กล่าวหาหรือไม่ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนก่อนดำเนินการสอบสวนทางวินัยเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา ส่วนจะดำเนินการทางวินัยอย่างไรร้ายแรงหรือไม่นั้น เป็นดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวน หากกรณีมีมูลว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการโรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงต่อไป ทั้งนี้ การเสนอความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวไม่มีผลผูกพันการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาลงโทษข้าราชการครูผู้ถูกกล่าวหา

๒. นอกจากข้าราชการครูจะมีหน้าที่โดยตรงในการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบแล้ว การดำเนินการจัดให้มีการสอนเสริม การสอบซ่อมแก้ตัว หรือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถหรือทักษะให้กับนักเรียนที่มีผลคะแนนสอบต่ำกว่าเกณฑ์ หรือไม่ผ่านเกณฑ์ ก็ถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากการสอบวัดระดับความรู้ทั้งในระหว่างภาคเรียน และหลังจบภาคเรียนนั้น นอกจากจะเป็นการประเมินความรู้ของนักเรียนแล้ว ยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการสอนของผู้สอนอีกด้วย

๓. เมื่อผลการสอบของนักเรียนหลังสอบกลางภาค (การประเมินผลหลังเรียน) มีผู้สอบได้คะแนนไม่ถึง ๕๐% จำนวน ๓๙ คน (จากนักเรียนทั้งหมด ๔๗ คน) และในจำนวนดังกล่าวมีผู้สอบได้ ๐ คะแนน จำนวน ๘ คน อันเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏชัดแจ้งว่าผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องปรับปรุง แก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนตามที่คาดหวัง การไม่ดำเนินการดังกล่าวถือเป็นการละเว้นไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดในเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการ โรงเรียนที่ใช้บังคับอยู่ในขณะเกิดข้อพิพาท ซึ่งถือว่าครูผู้สอนทำให้นักเรียนได้รับความเสียหายโดยตรง และเสียหายต่อภาพลักษณ์ของครูและโรงเรียนโดยส่วนรวม ทำให้สังคมเสื่อมศรัทธาต่อวิชาชีพครู

พฤติการณ์ดังกล่าวจึงเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น การที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) มีมติให้ลงโทษตัดเงินเดือนครูผู้สอนรายดังกล่าว ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อ “ครู” ถูกร้องเรียนว่าขาดจริยธรรม
ทำให้นักเรียนเกือบครึ่งห้อง ... สอบตก

ครู คือ แม่พิมพ์ของชาติ คำกล่าวนี้ไม่ว่าเวลาจะผ่านมานานแค่ไหนก็ยังคงใช้ได้อยู่เสมอ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ส่งเสริมการเรียนรู้ของศิษย์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา

ข้าราชการครูทุกคนต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ภายในกรอบของวินัย ทั้งที่เป็น ข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่บัญญัติไว้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ เช่น ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาค และเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการ ปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด (มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง) ตรงต่อเวลา อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการ และผู้เรียน ไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (มาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง) เป็นต้น และหากข้าราชการครูผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยข้อหนึ่งข้อใด ย่อมถือได้ว่า กระทำผิดวินัย

ทั้งนี้ ... พฤติกรรมหรือการทำหน้าที่สอนหนังสือของข้าราชการครูในลักษณะเช่นใด ที่จะถือเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยอันเป็นการกระทำผิดวินัย “อย่างร้ายแรงหรืออย่างไม่ร้ายแรง” นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี

คดีปกครองที่นำมาเล่าเป็นอุทาหรณ์ในคอลัมน์รายงานพิเศษฉบับนี้ เป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการทำหน้าที่สอนหนังสือและประเมินผลการเรียนของข้าราชการครูซึ่งไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด ปล่อยปละละเลยให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าความคาดหวัง ซึ่งไม่เป็นไปตาม “คู่มือแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาของงานทะเบียนวัดผล” จนกระทั่ง ถูกผู้ปกครองนักเรียนร้องเรียน ทำให้โรงเรียนได้รับความเสียหาย

คดีนี้แม้จะเป็นคดีเก่า แต่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยวางหลักปฏิบัติราชการไว้อย่างน่าสนใจ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและส่วนราชการอื่นในการที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการที่ดีและเป็นอุทาหรณ์สำหรับข้าราชการครูผู้มีหน้าที่สอนหนังสือจะได้ตระหนักต่อการทำหน้าที่ของตน

มูลเหตุของคดีเกิดจากผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งร้องเรียนขอให้มีการตรวจสอบ การประเมินผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาห้องหนึ่ง ในภาคเรียนที่ ๑ ของปีการศึกษา ๒๕๔๘ เนื่องจากครูสมชายซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาเสริมทักษะคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นดังกล่าว มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ครู ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนสอบได้ระดับคะแนนเป็น ๐ จำนวน ๒๑ คน จากนักเรียนทั้งหมด ๔๗ คน

ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสืบหาข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการฯ ดำเนินการแล้วเห็นว่า กรณีมีมูลว่าครูสมชายกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงแต่งตั้ง

คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงดำเนินการแล้วเห็นว่าการกระทำของครูสมชายเป็น**ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง** สมควรลงโทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน และเสนอความเห็นให้ย้ายครูสมชายไปสอนในโรงเรียนอื่น แต่ผู้อำนวยการโรงเรียนเห็นว่า เมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงและเป็นความผิดครั้งแรก จึงให้ลดโทษเป็นให้ว่ากล่าวตักเตือน (ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ) และต่อมาครูสมชายได้ขอย้ายไปสอนที่**โรงเรียนอื่น** ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน

แต่เมื่อมีการรายงานการดำเนินการทางวินัยดังกล่าวไปยังคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ คณะกรรมการดังกล่าวเห็นว่า แม้จะเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่มีมติให้ลงโทษตัดเงินเดือนครูสมชาย ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน **ผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งใหม่** ในฐานะผู้บังคับบัญชาจึงมีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนครูสมชายตามมติดังกล่าว

ครูสมชายไม่พอใจคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน จึงอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) แต่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ “มีมติให้ยกอุทธรณ์” หลังจากนั้นครูสมชายจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยและเรียกค่าเสียหาย

คดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการฟ้องความชอบด้วยกฎหมายในการดำเนินการทางวินัยครูสมชาย (**ผู้ฟ้องคดี**) ซึ่งจากคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นมีประเด็นพิพาทจากการโต้แย้งของคู่กรณี que ศาลปกครองได้เข้าไปตรวจสอบ ดังนี้

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
 ๒. การแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
 ๓. การสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการสอบสวนเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
 ๔. การรายงานผลการสอบสวนและการเสนอความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนและการใช้ดุลพินิจลงโทษของผู้อำนวยการโรงเรียนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
 ๕. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการพิจารณากำหนดโทษที่เป็นการเพิ่มโทษของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ แก่ผู้ฟ้องคดี เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- ซึ่งศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนคดีแล้วเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยในขั้นตอนดังกล่าวและการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษแก่ผู้ฟ้องคดีชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงพิพากษายกฟ้อง

สำหรับในชั้นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ใน ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก กระบวนการพิจารณาทางปกครองก่อนออกคำสั่งลงโทษทางวินัย (ในชั้นสืบสวนข้อเท็จจริงและในชั้นสอบสวนทางวินัย) ได้ดำเนินการตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดไว้หรือไม่ ? (ซึ่งในขณะเกิดเหตุพิพาทได้นำกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา มาใช้โดยอนุโลมตามนัยมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗) โดยในประเด็นนี้ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและการดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว โดยคณะกรรมการสืบหาข้อเท็จจริงได้รวบรวมข้อเท็จจริงและเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เกิดเหตุร้องเรียน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จึงมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และการสอบสวนได้ดำเนินการตามข้อ ๑๔ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐)ฯ โดยคณะกรรมการสอบสวนได้เรียกผู้ฟ้องคดีมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร และบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และผู้ฟ้องคดีได้รับบันทึกดังกล่าวไปแล้ว จึงได้เสนอความเห็นให้ลงโทษตัดเงินเดือน

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อมาเกิดจาก เมื่อมีการรายงานการดำเนินการทางวินัยผู้ฟ้องคดีไปยังคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและมีมติให้ลงโทษตัดเงินเดือน ผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งใหม่จึงมีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ตามมติของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ

ศาลจึงต้องวินิจฉัยว่า การมีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดีชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า การเสนอความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนไม่มีผลผูกพันในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ มีอำนาจตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ในการพิจารณาข้อเท็จจริงตามรายงานการสอบสวนทางวินัยโดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับดุลพินิจการพิจารณากำหนดโทษของผู้อำนวยการของโรงเรียนแห่งแรกแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง พฤติการณ์หรือการกระทำของผู้ฟ้องคดีถือเป็นการกระทำที่มีความผิดทางวินัยหรือไม่ ?

โดยคดีนี้ศาลรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่า

- คู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการโรงเรียน ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙ ที่ใช้อยู่ในขณะเกิดข้อพิพาทกำหนดว่า ผู้สอนจะต้องพิจารณาผลการประเมินผู้เรียนระหว่างภาคเรียนว่าผู้เรียนมีผลการประเมินในระดับใด หากผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์ จะต้องดำเนินการให้มีการสอนเสริมและสอบซ่อมแก้ตัวให้กับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ให้ผ่านการประเมิน หรือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันจะมีผลถึงผลการประเมินปลายภาคเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ฟ้องคดีในฐานะเป็นผู้สอน และสอบรายวิชาดังกล่าวและรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียนเป็นอย่างดี โดยจะต้องปรับปรุง

แก่นักเรียนที่มีข้อบกพร่อง เพื่อให้ นักเรียนมีผลการประเมินเป็นคะแนนกลางภาคที่มีสัดส่วนคะแนนสูงกว่าปลายภาค โดยมีคะแนนระหว่างภาคที่เหมาะสมอันจะมีผลถึงผลคะแนนรวมปลายภาค และในการสอนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัวก็ต้องกำหนดวันเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ นักเรียนมาพร้อมกัน โดยทำเป็นหนังสือหรือประกาศแจ้งให้นักเรียนทราบ

● จากใบแสดงคะแนนที่ผู้ฟ้องคดีจัดทำขึ้น ผลการสอบก่อนสอบกลางภาค คะแนนรวม ๒๕ คะแนน มีผู้ได้คะแนนไม่ถึง ๕๐% จำนวน ๘ คน ผลการสอบกลางภาค มีคะแนน ๑๐ คะแนน ซึ่งจากผลการสอบไม่ปรากฏว่านักเรียนแต่ละคนได้คะแนนเท่าใด ปรากฏเพียงว่าซ่อมผ่านทุกคน ผลการสอบหลังกลางภาค คะแนนเต็ม ๓๐ คะแนน มีผู้สอบได้คะแนนไม่ถึง ๕๐% จำนวน ๓๙ คน และในจำนวนดังกล่าว มีผู้ได้คะแนน ๐ คะแนน จำนวน ๘ คน

ประเด็นนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า จากคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการโรงเรียนที่ใช้อยู่ในขณะเกิดข้อพิพาทและตามใบแสดงคะแนนที่ผู้ฟ้องคดีจัดทำปรากฏว่า การประเมินผลหลังเรียน มีผู้สอบได้คะแนนไม่ถึง ๕๐% (๑๕ คะแนน) จำนวน ๓๙ คน และในจำนวนดังกล่าวมีผู้ได้คะแนน ๐ คะแนน จำนวน ๘ คน อันเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏอย่างชัดแจ้งว่า ผลการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งผู้ฟ้องคดีจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุง แก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนที่คาดหวัง การไม่ดำเนินการดังกล่าวย่อมส่งผลโดยตรงทำให้นักเรียนมีผลการเรียนเป็น ๐ คะแนน จำนวน ๒๑ คน จากนักเรียนทั้งหมด ๔๗ คน จึงเป็นการละเว้นไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดในเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการโรงเรียนที่ใช้อยู่ในขณะเกิดข้อพิพาท

การกระทำของผู้ฟ้องคดีถือได้ว่านักเรียนจำนวนดังกล่าวได้รับความเสียหายโดยตรง และเสียหายต่อภาพลักษณ์ของครูและองค์การ (โรงเรียน) โดยส่วนรวม ทำให้สังคมเสื่อมศรัทธาต่อวิชาชีพครู พฤติการณ์จึงเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

ดังนั้น การที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ เห็นว่า การกำหนดโทษของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนแห่งแรกยังไม่เหมาะสมแก่การกระทำความผิด จึงมีมติให้ลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เมื่อโรงเรียนแห่งใหม่โดยผู้อำนวยการได้มีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดี ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน ตามมติของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดฯ จึงเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มีมติให้ยกอุทธรณ์ จึงเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

ในประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งว่า ได้ทำการสอนโดยยึดถือคู่มือแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนฯ ในปีการศึกษา ๒๕๓๙ ที่ได้รับมาตั้งแต่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งไม่มีการระบุให้ต้องปรับปรุง แก้ไข หรือซ่อมเสริมผู้เรียนแต่อย่างใด โดยตนไม่เคยได้รับหรือรับทราบว่ามีคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙ ที่ใช้บังคับในขณะเกิดข้อพิพาท ซึ่งศาลเห็นว่าข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙

ได้นำแนวปฏิบัติการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มากำหนดไว้ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับครูทุกคน อันจะช่วยสร้างความเข้าใจในการทำงานการสอน โดยได้กำหนดแนวทางและหน้าที่ในการประเมินผลการเรียนให้ครูผู้สอนไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดรายละเอียดดังกล่าวไว้ในเอกสารการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วย เมื่อผู้ฟ้องคดี ๑ รับผิดชอบการสอนรายวิชาเสริมทักษะคณิตศาสตร์ จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ การที่ผู้ฟ้องคดี ๑ ได้ดำเนินการจึงถือเป็นการละเว้นไม่ปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานครูงานวิชาการ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๔/๒๕๖๐)

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับข้าราชการครูว่า ...

(๑) การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน นอกจากครูจะมีหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบแล้ว การดำเนินการจัดให้มีการสอนเสริม การสอบซ่อมแก้ตัว หรือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถหรือทักษะให้กับนักเรียนที่มีผลคะแนนจากการสอบต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาดังกล่าวดียิ่งขึ้น ถือเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากการสอบวัดระดับความรู้ของนักเรียนทั้งในระหว่างภาคเรียนและหลังจบภาคเรียน นอกจากจะเป็นการประเมินความรู้ของนักเรียนแล้ว ยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการสอนของครูผู้สอนอีกด้วย และหากข้าราชการครูคนใดละเว้นหน้าที่ไม่ทำการสอนเสริม การสอบซ่อม หรือจัดให้มีกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาความรู้จนส่งผลโดยตรงทำให้นักเรียนมีผลการสอบหรือมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์เป็นจำนวนมาก และทำให้โรงเรียนและครูท่านอื่นได้รับความเสียหายในทางชื่อเสียงและเสียภาพลักษณ์แล้ว ย่อมถือเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่ รักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงดังเช่นข้าราชการครูในคดีนี้ เป็นต้น

(๒) กรณีมีการร้องเรียนกล่าวหาข้าราชการครูผู้ใดว่ากระทำผิดวินัย ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาย่อมมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการสืบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่ากรณีมีมูลตามที่กล่าวหาหรือไม่ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนก่อนการดำเนินการสอบสวนทางวินัยเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนการจะดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่นั้น เป็นดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวน ซึ่งหากเป็นกรณีที่มีมูลว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการโรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงเพื่อสอบสวนทางวินัยต่อไป ทั้งนี้ในการดำเนินการสอบสวนดังกล่าว คณะกรรมการสอบสวนมีดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งผลการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาอาจเป็นได้ทั้งไม่มีความผิดทางวินัย หรือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง แล้วแต่กรณี แต่ในส่วนของการเสนอความเห็นไว้ในรายงานการสอบสวนนั้น ถือเป็นเพียงการเสนอความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนซึ่งไม่มีผลผูกพันในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยของผู้ที่มีอำนาจพิจารณาลงโทษข้าราชการครูผู้ถูกกล่าวหาแต่อย่างใด

เรื่องที่ ๑๔

พันตำรวจ ... เพระบกพร่องการสอน และหย่อนความสามารถ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๐๔/๒๕๖๔

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การแต่งตั้งและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเป็นเพียงการสืบสวนเบื้องต้นว่าข้อร้องเรียนมีมูลหรือไม่ ซึ่งเป็นเพียงกระบวนการภายในที่ยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำความผิดวินัย ส่วนการแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงและการพิจารณาเรื่องที่ถูกร้องเรียนเมื่อพ้นระยะเวลาที่ระบียบหรือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา กำหนดไว้ นั้น กรณีดังกล่าวถือเป็นขั้นตอนเกี่ยวกับระยะเวลาที่มีใช้สาระสำคัญในอันที่จะส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์และความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งลงโทษทางวินัย

๒. เมื่อครูและนักเรียนต่างให้การสอดคล้องกันว่าข้าราชการครูชำนาญการพิเศษ (ผู้ฟ้องคดี) มีพฤติกรรมตามที่ถูกร้องเรียน เช่น ลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง ไม่เข้าสอนหรือสอนไม่ครบเวลา ไม่ตรวจงานและสอนไม่มีประสิทธิภาพ และใช้วาจาไม่สุภาพกับลูกศิษย์ อีกทั้งผู้ฟ้องคดีก็ยอมรับว่าได้ใช้มือเขกศีรษะนักเรียนหญิงและพูดจาหยาบคาย รวมทั้งปล่อยให้ นักเรียนเล่นการพนันและสูบบุหรี่ในห้องเรียนจริง ย่อมรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก้าวร้าวรุนแรงโดยเฉพาะต่อเด็กนักเรียนหญิง ทำโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่ใส่ใจการสอน และขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ แม้จะอ้างว่าเกี่ยวข้องเฉพาะกับนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนและดื้อเท่านั้น ก็ไม่อาจหักล้างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีที่เกิดขึ้นได้ การกระทำเช่นนี้จึงเข้าข่ายเป็นผู้หย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บกพร่องต่อหน้าที่ และประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น การที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

พันตำรวจ ... เพราะบกพร่องการสอน
และหย่อนความสามารถ

“ครู” คือผู้ประสาทวิชาความรู้และชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่บรรดาลูกศิษย์ เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพควบคู่กับการเป็นผู้มีคุณธรรม จึงได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการเคารพนับถือจากคนทั่วไป ... ด้วยเหตุนี้เองครูจึงเป็นวิชาชีพที่มีคุณูปการต่อสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งถือเป็นพ่อพิมพ์และแม่พิมพ์ของชาติให้แก่ลูกศิษย์ลูกหาได้ยึดถือปฏิบัติตามในแบบอย่างที่ดีงามในทางกลับกัน ... หากครูปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือประพฤติดนไม่เหมาะสม ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อศิษย์และสังคมส่วนรวม การรักษาระเบียบวินัยและจรรยาบรรณในวิชาชีพดังกล่าว จึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง !

คดีปกครองน่าสนใจในวันนี้ ... ถือเป็นอุทธรณ์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู กรณีครูรายหนึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติและความสามารถในการสอน รวมถึงการควบคุมดูแลนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ รายละเอียดจะเป็นอย่างไรนั้น เชิญติดตามครับ ...

เรื่องมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีในขณะดำรงตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ได้ถูกร้องเรียนจากนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง (ชกต้อนนักเรียนชาย เขกศีรษะนักเรียนหญิง) ไม่เข้าสอนหรือสอนแต่ไม่ครบเวลา ไม่ตรวจงานและสอนไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้วาจาไม่สุภาพหรือหยาบคายกับลูกศิษย์ จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงซึ่งเห็นว่ามีมูล จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงเพื่อสอบสวนกรณีดังกล่าวต่อไป

คณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ฟ้องคดีทราบและให้โอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้แก้ข้อกล่าวหาโดยการปฏิเสธ (กรณีกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัยร้ายแรงตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง มาตรา ๘๗ วรรคสอง และมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กล่าวคือ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนเป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผล กลับแก่งัดขัดแย้งผู้เรียน)

ต่อมา คณะกรรมการสอบสวนฯ ได้สรุปผลการสอบสวนว่า ผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมการสอนที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษายุคปัจจุบัน ขาดการยอมรับจากนักเรียน ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายใช้วาจาไม่สุภาพ ลงโทษนักเรียนโดยวิธีรุนแรง ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นครู ถือเป็นกรณีบกพร่องต่อหน้าที่ หย่อนความสามารถ รวมทั้งประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงสมควรให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งเมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาฯ ได้รับรายงานแล้วมีมติเห็นชอบกับความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนฯ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ จึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ผู้ฟ้องคดีได้ร้องทุกข์แต่ถูกยกคำร้องทุกข์ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยจึงอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด
ประเด็นปัญหา คือ การที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ และการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีคำสั่งให้ยกคำร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดี เป็นการใช้อำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า ในขั้นตอนการสืบสวนข้อเท็จจริงและการดำเนินการทางวินัยที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า ไม่มีการแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงและรายงานผลการสืบสวนให้ผู้ฟ้องคดีทราบนั้น ศาลเห็นว่า การแต่งตั้งและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเป็นเพียงการสืบสวนเบื้องต้นว่าข้อร้องเรียนมีมูลหรือไม่ ซึ่งเป็นเพียงกระบวนการภายในที่ยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี สำหรับประเด็นการแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงเลยเวลาที่กำหนด รวมถึงพิจารณาเรื่องของผู้ฟ้องคดีเลยเวลาที่กำหนดอันไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณานั้น ศาลเห็นว่า ขั้นตอนเกี่ยวกับระยะเวลาดังกล่าวมิใช่เป็นสาระสำคัญอันจะส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์และความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งพิพาท

ทั้งนี้ การพิจารณาสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้สามารถนำสำนวนการสอบสวนทางวินัยที่เป็นเรื่องเดียวกันที่ได้สอบสวนไว้แล้ว มาใช้พิจารณาดำเนินการให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการได้โดยอนุโลม โดยที่ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นใหม่อีกแต่อย่างใด

เมื่อข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนซึ่งครูและนักเรียนของโรงเรียนที่เกิดเหตุต่างให้การสอดคล้องกัน โดยรับฟังได้ว่าเป็นไปตามที่มีการร้องเรียน อีกทั้งผู้ฟ้องคดียอมรับว่าใช้มือเขกศีรษะนักเรียนหญิงและพูดจาหยาบคาย รวมทั้งปล่อยให้นักเรียนเล่นการพนันและสูบบุหรี่ในห้องเรียนจริง ย่อมรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก้าวร้าวรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็กนักเรียนหญิง รวมถึงมีการทำโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่ใส่ใจในการสอน และขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูที่ดี แม้ผู้ฟ้องคดีจะอ้างว่าพฤติกรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องเฉพาะกับนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนและดื้อเท่านั้น ก็ไม่อาจหักล้างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีที่รับฟังได้ข้างต้น ประกอบกับก่อนจะมาสอนในโรงเรียนที่เกิดข้อพิพาท ผู้ฟ้องคดีเคยถูกผู้อำนวยการโรงเรียนเก่าตักเตือนเรื่องการใช้วาจาที่ไม่สุภาพและลงโทษนักเรียนโดยไม่เหมาะสมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเมื่อย้ายมายังโรงเรียนที่มีการร้องเรียนขึ้นนี้ ก็ยังคงมีพฤติกรรมเช่นเดิม การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเข้าข่ายเป็นผู้หย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บกพร่องต่อหน้าที่ และประพฤติน่าไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

ดังนั้น คำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการด้วยเหตุดังกล่าวและคำสั่งยกคำร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดี จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๐๔/๒๕๖๔)

คดีดังกล่าว นับว่าเป็นอุทาหรณ์การปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ทุกอาชีพที่ต้องยึดมั่นระเบียบวินัยและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน โดยเฉพาะอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือประโยชน์ราชการ อย่างเช่นอาชีพครู ซึ่งแม้พฤติกรรมที่ถูกร้องเรียนอาจยังไม่เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดวินัยร้ายแรงตามข้อกล่าวหา

แต่ก็อาจถูกสั่งให้ออกจากราชการได้ หากเข้าข่ายเป็นผู้บกพร่องหรือหย่อนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ที่หากได้รับราชการต่อไปจะเสียหายแก่ทางราชการดังเช่น ในกรณีนี้ ซึ่งวิชาชีพครูนั้นนอกจากความรู้ในเชิงวิชาการที่ต้องถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์ทั้งหลายแล้ว ผู้เรียน หรือเยาวชนโดยทั่วไปยังจะ “เรียน” และ “เลียน” จากครูผู้เป็นต้นแบบอีกด้วย เพราะการเห็นด้วยตา ย่อมเป็นภาพที่สื่อสารชัดเจนและง่ายต่อการซึมซับหรือลอกเลียนแบบได้ง่าย

ท้ายนี้ นายปกครองขอคารวะและเป็นกำลังใจให้กับคุณครูทุกท่านที่อุทิศแรงกายแรงใจ พุ่่มเทและเสียสละตนเองในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังศิษย์ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้เป็นทั้งคนเก่ง และคนดีอยู่ในคน ๆ เดียวกัน

เรื่องที่ ๑๕

ครูหารายได้เสริมโดยรับจ้างทำผลงานประเมินวิทยฐานะ
ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๒๒๐/๒๕๖๗

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” ซึ่งการที่ข้าราชการครูรับจ้างทำผลงานทางวิชาการให้ข้าราชการครูรายอื่นเพื่อขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ย่อมถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและฝ่ายผู้รับจ้าง

๒. เมื่อพยานบุคคลให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าได้จ่ายเงินให้ข้าราชการครูกลุ่มหนึ่งเพื่อตอบแทนความช่วยเหลือในการติดต่อผู้บริหารให้อ่านผลงานทางวิชาการเพื่อขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ และผู้ร้องเรียน (ผู้ว่าจ้างให้ทำผลงาน แต่ไม่ผ่านการประเมิน) ได้ให้การรับสารภาพต่อคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงว่า ข้าราชการครูที่ถูกร้องเรียน (ผู้ฟ้องคดี) ตกลงช่วยเหลือทำผลงานทางวิชาการให้โดยเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และให้ข้อมูลพาดพิงไปถึงเหตุการณ์ที่ผู้ฟ้องคดีมีส่วนร่วมกระทำการเรื่องดังกล่าว โดยสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ เวลา สถานที่ที่นัดจ่ายเงิน ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการเรียกรับเงินได้ ประกอบกับผู้ร้องเรียนย่อมไม่ให้อภัยคำที่เป็นผลร้ายหรือเป็นปฏิกิริยาต่อตนเองในอันที่จะทำให้ตนต้องรับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงด้วย พฤติการณ์จึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีรับจ้างทำผลงานทางวิชาการและเกี่ยวข้องกับการเรียกรับเงิน อันเป็นการกระทำที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการและได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาฯ

ครูหารายได้เสริมโดยรับจ้างทำผลงานประเมินวิทยฐานะ
ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

“หมดยุครายได้ทางเดียว” ประโยคไวรัลซึ่งเป็นที่กล่าวถึงและได้รับความสนใจจากผู้คนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สะท้อนถึงค่านิยมในยุคปัจจุบันที่ลำพังแต่เพียงการเป็นมนุษย์เงินเดือนอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ประกอบกับการเปิดกว้างและเข้าถึงได้ง่ายผ่านโลกโซเชียลมีเดีย ทำให้เกิดช่องทางอาชีพใหม่ ๆ อย่างการขายของออนไลน์ การเป็นไลฟ์โค้ช หรือกระทั่งการแนะนำการท่องเที่ยวที่สามารถทำเป็นอาชีพและสร้างเม็ดเงินได้หากมีผู้ชมหรือผู้สนับสนุนมากพอ บางคนก็ดังเป็นพลุแตกในช่วงข้ามคืนกันเลยทีเดียวครับ ... ไหน ๆ ใครที่กำลังคิดหารายได้เสริมขุมมือให้นายปกครองดูหน่อยครับ !

ดังที่กล่าวแล้วว่า การมีรายได้เสริมหรือการประกอบอาชีพรองเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินนับเป็นสิ่งที่ดีอย่างแน่นอนครับ แต่ทว่าจะต้องเป็นอาชีพเสริมที่ถูกต้องหรือชอบด้วยกฎหมาย แบ่งเวลาให้ดีไม่ให้กระทบต่อหน้าที่การงานประจำ รวมทั้งไม่อาศัยช่องทางโซเชียลมีเดียกระทำการสิ่งผิดกฎหมาย เช่น การพนันออนไลน์หรือแชร์ลูกโซ่ที่ให้ผลในทางร้ายเกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง และที่ต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง คือ ผู้ที่มีอาชีพหลักรับราชการ เพราะนอกจากจะต้องรับโทษทางกฎหมายแล้ว ยังมีโทษทางวินัยรออยู่ด้วยครับ

สำหรับวันนี้ ... นายปกครองก็ได้้นำเรื่องราวเกี่ยวกับการหารายได้เสริมในทางที่ผิดของข้าราชการครูรายหนึ่งที่อาศัยความรู้ความสามารถของตนรับจ้างทำผลงานทางวิชาการให้ผู้อื่นโดยเรียกรับเงินสุดท้ายไม่พ้นโทษทางวินัยถูกไล่ออก ! พฤติการณ์เช่นนี้มีรายละเอียดอย่างไร ไปดูกันครับ ...

เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ... ครูเพ็ญศรีถูกเพื่อนครูคือนางมารติร้องเรียนว่า ได้รับจ้างทำผลงานทางวิชาการให้นางมารติและครูรายอื่น ๆ โดยเรียกค่าตอบแทน ทั้งยังกล่าวอ้างว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้เรียกรับเงินจากครูผู้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อให้ผ่านการประเมิน และหากนางมารติสามารถติดต่อหาครูที่ต้องการให้ช่วยเหลือในการอ่านผลงานทางวิชาการได้ ก็จะได้ส่วนลดที่ต้องจ่ายให้ผู้บังคับบัญชา รวมทั้งยังได้ค่าตอบแทนในการดำเนินการเพิ่มอีกด้วย ต่อมา ผลงานของนางมารติมีปัญหาในการส่งประเมิน จึงเกิดการร้องเรียนดังกล่าวขึ้น เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบเรื่อง จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง และมีคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนครูเพ็ญศรี ๑ ขั้น พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการทางวินัยไปยัง อ.ก.ค.ศ. จากนั้น ครูเพ็ญศรีได้ขอลาออกและได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ

ต่อมา อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ (ทำการแทน ก.ค.ศ.) ได้พิจารณาและมีมติว่าพฤติการณ์ครูเพ็ญศรีถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีรับจ้างจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการเลื่อนวิทยฐานะ โทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ยังไม่เหมาะสมแก่กรณีความผิด เห็นควรเพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ ศึกษาธิการจังหวัดจึงได้มีคำสั่งเพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ ครูเพ็ญศรีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว

ต่อประธาน ก.ค.ศ. ว่าตนถูกกลั่นแกล้ง เนื่องจากมีปัญหาทะเลาะกันมาก่อน และเห็นว่าพ้นระยะเวลา ๙๐ วันแล้วยังไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ จึงยื่นฟ้องศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑-ที่ ๓ ตามลำดับ) ต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งพิพาทและให้คืนสิทธิ ตลอดจนชดใช้เงินบำนาญแก่ตน

คดีมีประเด็นปัญหาว่า คำสั่งที่เพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีจากลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น เป็นไล่ออกจากราชการ เป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

โดยที่มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจ้างทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำของพยานบุคคลตามรายงานของคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงที่ได้มีการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนมากถึง ๘๙ ราย โดยเป็นข้าราชการครูที่ทำและส่งผลงานทางวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้จ่ายเงินให้ข้าราชการครูกลุ่มหนึ่งซึ่งมีนางมารติรวมอยู่ด้วย เพื่อตอบแทนความช่วยเหลือในการติดต่อผู้บริหารให้อ่านผลงานทางวิชาการเพื่อขอมิหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ โดยนางมารติให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจว่า ผู้ฟ้องคดีตกลงช่วยเหลือทำผลงานทางวิชาการของนางมารติโดยเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และได้ให้ข้อมูลพาดพิงไปถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟ้องคดีที่มีส่วนร่วมกระทำการเรื่องดังกล่าว โดยสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ เวลา สถานที่ที่นัดจ่ายเงิน ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการเรียกเก็บเงินดังกล่าวได้

นอกจากนี้ นางมารติไม่เคยมีความขัดแย้งกับผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีเหตุที่จะให้ถ้อยคำในลักษณะปรักปรำผู้ฟ้องคดี อีกทั้งหากไม่ใช่เรื่องจริงย่อมไม่ให้อภัยคำที่เป็นผลร้ายหรือเป็นปฏิกิริยาต่อตนเองซึ่งทำให้ต้องรับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงด้วย รวมทั้งพยานบุคคลอื่นซึ่งเป็นข้าราชการครูที่ทำและส่งผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกัน จึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับจ้างนางมารติทำผลงานทางวิชาการดังกล่าว และเกี่ยวข้องกับการเรียกเก็บเงินโดยอ้างว่าจะสามารถดำเนินการให้ครูผู้ส่งผลงานทางวิชาการผ่านการประเมินเพื่อขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ

การรับจ้างทำผลงานดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่เรียกเก็บเงินหรือไม่ ย่อมเป็นการกระทำที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๑

วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว **คำสั่งเพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีเป็นลงโทษ**
ไล่ออกจากราชการ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดจึง**พิพากษากลับ**คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้ยกฟ้อง
(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๒๒๐/๒๕๖๗)

สรุปได้ว่า ... การที่ข้าราชการครูรับจ้างทำผลงานทางวิชาการให้ข้าราชการครูรายอื่น
เพื่อขอมือหรือเลื่อนวิทยฐานะนั้น ไม่ว่าจะมียกข้อหาหรือไม่ ย่อมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
ซึ่งทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างต่างก็มีความผิดตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ รวมทั้งจะต้องไม่เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการ
ของผู้อื่น อันถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตราดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งประเด็นนี้ก็นับเป็นประเด็น
ที่ต้องระมัดระวังและมักเกิดขึ้นบ่อยครั้งในแวดวงวิชาการปัจจุบัน

เรื่องที่ ๑๖

บ้านทรุด ! ... จรรยาบรรณ ของ “สถาปนิก” ?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๐๐/๒๕๕๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๘ (๖) (ข) แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้สถาปนิกต้องยึดถือจรรยาบรรณ ๔ หมวด ได้แก่ จรรยาบรรณต่อสาธารณะ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้ว่าจ้าง และจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ (ปัจจุบันใช้บังคับตามข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. การที่นาย ธ. (ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม) ได้ลงชื่อในหนังสือรับรองและยินยอมรับเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีใช้เป็นหลักฐานประกอบคำขออนุญาตก่อสร้างอาคารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แม้ไม่ปรากฏชัดแจ้งว่าได้ว่าจ้างนาย ธ. ให้ควบคุมการก่อสร้าง ย่อมถือว่านาย ธ. ยอมรับเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างบ้านพักของผู้ฟ้องคดีแล้ว แม้ว่าจะระหว่างนาย ธ. กับผู้ฟ้องคดีจะไม่มีหน้าที่ที่ต้องยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่พึงมีต่อผู้ว่าจ้างอย่างเคร่งครัดก็ตาม แต่นาย ธ. ก็ต้องยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณต่อสาธารณะและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพของตนต่อผู้ฟ้องคดีด้วย

๓. เมื่อมีการร้องเรียนว่าบ้านที่ก่อสร้างเกิดการทรุดตัวและเป็นรอยร้าว แต่คณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิก ในฐานะผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยกลับเห็นว่านาย ธ. ไม่ได้เป็นผู้รับจ้างก่อสร้างและไม่ได้กระทำความผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (แต่มีความผิดในฐานะผู้ควบคุมที่ไม่ได้เสนอมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสม) การพิจารณาดังกล่าวเป็นเพียงการวินิจฉัยว่านาย ธ. ไม่ได้กระทำความผิดจรรยาบรรณต่อผู้ว่าจ้างเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาว่าเป็นกรณีที่เกิดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมยังต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนได้รับทำและต่อสาธารณะด้วย ดังนั้น การที่คณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิก เพียงมีหนังสือเตือนนาย ธ. จึงเป็นการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมฯ

บ้านทรุด ! ... จรรยาบรรณ ของ “สถาปนิก” ?

กว่าจะได้เป็นเจ้าของบ้านสักหนึ่งหลัง ผู้เป็นเจ้าของคงต้องทุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจ และเงินทอง ทรัพย์สินมากมาย เพื่อให้บ้านมีทั้งความสวยงาม แข็งแรง และคงทนอยู่ได้นานชั่วลูกชั่วหลานสมดังเป็นบ้านในฝันอย่างที่ตั้งใจ แต่หากท้ายที่สุดแล้วบ้านที่สร้างกลับเกิดการทรุดตัวเป็นรอยร้าวและเกิดข้อบกพร่องต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ผู้เป็นเจ้าของนอกจากจะเรียกร้องให้ผู้ดำเนินการก่อสร้างต้องรับผิดชอบแล้ว ผู้ควบคุมงานก่อสร้างในฐานะ “สถาปนิก” จะถือว่ามีความผิดด้วยหรือไม่

คดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นเรื่องของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของบ้านได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารบ้านพักต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยมีนาย ธ. ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ลงชื่อในหนังสือรับรองและยินยอมรับเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างเป็นหลักฐานประกอบคำขออนุญาต

ต่อมา การก่อสร้างเกิดปัญหาหลายประการ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิก ว่าเป็นเพราะนาย ธ. ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องในการควบคุมงานอันเป็นการกระทำที่ผิดต่อจรรยาบรรณ คณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิก เห็นว่านาย ธ. ไม่ได้เป็นผู้รับจ้างก่อสร้างและความชำรุดบกพร่องเกิดจากผู้รับจ้างที่ใช้วัสดุและช่างไม่ดี นาย ธ. ไม่ได้กระทำผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม จึงมีเพียงคำวินิจฉัยตักเตือนนาย ธ.

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจรรยาบรรณ สถาปนิก (ผู้ถูกฟ้องคดี) และให้พิจารณากำหนดโทษนาย ธ. ใหม่ให้เหมาะสม

การกระทำของนาย ธ. จะถือเป็นการกระทำที่ผิดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพหรือไม่ โดยข้อบังคับสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๘ (๖) (ข) แห่งพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้สถาปนิกต้องยึดถือจรรยาบรรณ ๔ หมวดด้วยกัน คือ จรรยาบรรณต่อสาธารณะ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้ว่าจ้าง และจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ผู้ฟ้องคดีจะได้ว่าจ้างผู้รับจ้างให้ทำการก่อสร้างโดยไม่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีได้ว่าจ้างนาย ธ. ให้ควบคุมการก่อสร้าง แต่การที่นาย ธ. ได้ลงชื่อในหนังสือรับรองและยินยอมรับเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างเป็นหลักฐานประกอบคำขออนุญาตของผู้ฟ้องคดี ย่อมถือได้ว่านาย ธ. ยอมรับเป็นผู้ควบคุมงานการก่อสร้างบ้านพักที่พิพาทของผู้ฟ้องคดีแล้ว

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างนาย ธ. กับผู้ฟ้องคดี แม้จะไม่มีหน้าที่ที่ต้องยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่พึงมีต่อผู้ว่าจ้างอย่างเคร่งครัดก็ตาม แต่ก็ต้องยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณต่อสาธารณะและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพของตนต่อผู้ฟ้องคดีด้วย

เมื่อบ้านที่ก่อสร้างเกิดการทรุดเป็นรอยร้าวและมีการร้องเรียนเกิดขึ้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยกลับพิจารณาแล้วเห็นว่า นาย ธ. ไม่ได้กระทำความผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพียงแต่มีความผิดในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมที่ไม่ได้เสนอมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมเท่านั้น การพิจารณาดังกล่าวเป็นเพียงการวินิจฉัยว่านาย ธ. ไม่ได้กระทำความผิดจรรยาบรรณต่อผู้ว่าจ้างเท่านั้น แต่หาได้พิจารณาด้วยว่าเป็นกรณีที่ผิดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพซึ่งแม้ไม่ได้รับจ้างผู้ใดก็ตาม แต่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมก็ยังคงมีความรับผิดชอบงานที่ตนได้รับทำและต่อสาธารณะด้วย

การวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่มีหนังสือตักเตือนนาย ธ. จึงเป็นการวินิจฉัยและออกคำสั่งโดยไม่ชอบตามกฎหมายและข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. ๒๕๔๕ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๐๐/๒๕๕๖)

คดีนี้นับเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทุกสาขาวิชาชีพให้ทำหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบและรักษารายการแห่งวิชาชีพของตนในทุกด้านอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพราะหากเกิดความเสียหายขึ้นไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อผู้กระทำเท่านั้น แต่อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นอันมีอาจประเมินค่าได้ นอกจากนี้ ยังเป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองที่ทำหน้าที่ในการควบคุมและกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพให้ป็นิจพิเคราะห์พฤติกรรมการกระทำความผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างรอบคอบ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรวิชาชีพนั้น ๆ ได้รับการยอมรับและเป็นที่ไว้วางใจของทุกภาคส่วน ... ครับ !

เรื่องที่ ๑๗

ก.ล.ต. ลงโทษผู้สอบบัญชี
เหตุทำหน้าที่บกพร่องอย่างรุนแรง !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๗๖/๒๕๖๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ผู้สอบบัญชีของกิจการในตลาดทุนต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดย ก.ล.ต. จะติดตามดูแลคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในตลาดทุน ทั้งคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีแต่ละรายและคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีสังกัด ซึ่งการทำหน้าที่แสดงความเห็นต่องบการเงินประจำงวดการบัญชีนั้น หากผู้สอบบัญชีคนใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก.ล.ต. มีอำนาจพักการให้ความเห็นชอบหรือพักการทำหน้าที่ รวมทั้งเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีรายนั้นได้ แล้วแต่กรณี

๒. หากผู้สอบบัญชีบกพร่องในหน้าที่หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือประกาศของสมาคมซึ่งมีลักษณะรุนแรงหรือร้ายแรง หรือมีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นซ้ำภายในสองปี หรือเป็นเหตุให้ผู้สอบบัญชีอยู่ระหว่างการถูกหน่วยงานอื่นเพิกถอนใบอนุญาต ไม่ยอมรับหรือไม่รับรองให้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กรณีเช่นนี้ ก.ล.ต. อาจสั่งพักหรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบของผู้สอบบัญชีรายดังกล่าวได้

๓. กรณีบริษัท A พบว่าผู้สอบบัญชี (ผู้ฟ้องคดี) ตั้งค่าหนี้เผื่อจะสูญในหนี้ของบริษัท B ต่ำเกินไป ซึ่งเป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าบริษัท B ได้กู้ยืมเงินจากบริษัท A และมีปัญหาการชำระหนี้คืน อีกทั้งข้อมูลตามงบการเงินก็แสดงให้เห็นว่าบริษัท B มีฐานะการเงินและผลประกอบการที่ไม่ดี โดยงบการเงินแสดงผลขาดทุนเกินทุนและไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่าบริษัท B จะสามารถหาแหล่งทุนอื่นชำระหนี้ให้แก่บริษัท A ได้ ซึ่งถือว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยยังไม่ได้หาหลักฐานที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้สามารถสรุปความเห็นตามหน้าที่ของตนได้อย่างสมเหตุสมผล โดยเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับงบการเงินซึ่งมีสาระสำคัญ ผู้ฟ้องคดีควรพยายามหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อจัดข้อสงสัยดังกล่าวให้หมดไป และหากไม่สามารถหาหลักฐานได้ก็ควรแสดงความเห็นต่องบการเงินอย่างมีเงื่อนไข

หรือไม่แสดงความเห็นตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี การที่ผู้ฟ้องคดีมีความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข จึงถือเป็นการทำหน้าที่บกพร่อง

๔. กรณีบริษัท C พบว่าผู้ฟ้องคดีตรวจสอบบัญชีบกพร่องหลายประการ อีกทั้งเมื่อผู้ฟ้องคดีมีข้อจำกัดในการตรวจนับรถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าคงเหลือที่มีผลสำคัญต่อการเงิน โดยไม่ได้ตรวจนับรถยนต์ที่เก็บไว้ในท่าเรือ (ต่อเนื่อง ๓ ปี) และผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีไม่สามารถตรวจสอบเลขเครื่องยนต์ในคลังสินค้าบางแห่งได้ โดยผู้ฟ้องคดีรับฟังและเชื่อยอดสินค้าคงเหลือตามคำยืนยันของชิปปิง (ผู้ให้บริการแก่บริษัท C) และลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัท C โดยมีความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมาตรฐานและมีข้อบกพร่อง

๕. เมื่อข้อบกพร่องของผู้ฟ้องคดี (ตามข้อ ๓. และข้อ ๔.) มีผลทำให้ประชาชนทั่วไปซึ่งใช้ข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท A และบริษัท C ได้รับข้อมูลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้อง และก่อให้เกิดการเข้าใจผิดในสาระสำคัญ ประกอบกับบทบาทที่สำคัญของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกรณีต่าง ๆ และความสำคัญของงบการเงินของบริษัทที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำคัญสำหรับนักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ การสอบบัญชีที่บกพร่องของผู้ฟ้องคดีจึงถือว่ามีลักษณะรุนแรงตามประกาศ ก.ล.ต. ว่าด้วยการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชี ดังนั้น คำสั่งของ ก.ล.ต. ที่ลงโทษพักการให้ความเห็นชอบผู้ฟ้องคดีจากการเป็นผู้สอบบัญชีเป็นเวลา ๒ ปี จึงชอบด้วยกฎหมาย

ก.ล.ต. ลงโทษผู้สอบบัญชี
เหตุทำหน้าที่บกพร่องอย่างรุนแรง !

ผู้สอบบัญชี หรือ Auditor คือ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยผู้สอบบัญชีจะมีหลายประเภท ... และเชื่อว่าหลายท่านอาจเคยตั้งเป้าหมายที่อยากจะเป็นผู้สอบบัญชี เนื่องจากเป็นวิชาชีพอิสระที่มีรายได้ดีและมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เกิดจากการต่าง ๆ เปิดเผยตามกฎหมาย อันมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

วันนี้ ... จะมากล่าวถึงผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้ผู้สอบบัญชีของกิจการในตลาดทุนต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. โดย ก.ล.ต. จะติดตามดูแลคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในตลาดทุน ทั้งคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีแต่ละรายและคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีสังกัดด้วย ซึ่งในการทำหน้าที่แสดงความเห็นต่องบการเงินประจำงวดการบัญชีนั้น หากผู้สอบบัญชีคนใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก.ล.ต. มีอำนาจที่จะพักการให้ความเห็นชอบหรือพักการทำหน้าที่ รวมทั้งเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีคนนั้น แล้วแต่กรณีได้

ถึงตรงนี้ ... แน่แน่นอนว่านายปกครองมีคดีปกครองเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีในตลาดทุนมาพูดคุยกัน โดยเป็นเรื่องของผู้สอบบัญชีรายหนึ่งที่ถูก ก.ล.ต. มีคำสั่งพักการทำหน้าที่หรือพักการให้ความเห็นชอบเพราะเหตุว่าบกพร่องในการตรวจสอบและให้ความเห็นในการสอบบัญชีของบริษัทสองแห่งอย่างร้ายแรง ซึ่งเรื่องราวของคดีจะเป็นอย่างไร และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สอบบัญชีควรเป็นเช่นไร ไปติดตามกันเลยครับ ...

เรื่องมีอยู่ว่า ... ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สอบบัญชีที่ ก.ล.ต. ให้ความเห็นชอบให้สามารถสอบบัญชีและลงลายมือชื่อในรายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นในการสอบบัญชีของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ถูก ก.ล.ต. สั่งลงโทษพักการทำหน้าที่เป็นระยะเวลา ๒ ปี เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีข้อบกพร่องในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัท A และบริษัท C ที่อาจเป็นเหตุให้ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินดังกล่าวเข้าใจผิดในสาระสำคัญ รวมทั้งบกพร่องในขั้นตอนที่ควรจะสามารถตรวจพบการทุจริตของบริษัทได้ เพราะผู้สอบบัญชีคือผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกของบริษัทที่ทำการตรวจสอบ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีมติยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้อง ก.ล.ต. คณะกรรมการ ก.ล.ต. และเลขาธิการ ก.ล.ต. (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑-ที่ ๓ ตามลำดับ) ต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ดังกล่าว

มาดูกันว่า ... คำสั่งของ ก.ล.ต. ที่ให้พักการให้ความเห็นชอบผู้ฟ้องคดีจากการเป็นผู้สอบบัญชีในการลงลายมือชื่อในรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นเวลา ๒ ปี และคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีของบริษัท A พบว่า ผู้ฟ้องคดีตั้งค่าหนี้เพื่อจะสูญในหนี้ของบริษัท B ต่ำเกินไป ซึ่งเป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าบริษัท B ได้กู้ยืมเงินจากบริษัท A และมีปัญหาการชำระหนี้คืน ทำให้ต้องมีการปรับโครงสร้างหนี้ถึงสองครั้ง แต่บริษัท B ก็ไม่สามารถชำระหนี้ได้ อีกทั้งข้อมูลตามงบการเงินก็แสดงให้เห็นว่าบริษัท B มีฐานะการเงินและผลประกอบการที่ไม่ดี โดยงบการเงินแสดงผลขาดทุนเกินทุนและไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่าบริษัท B จะสามารถหาแหล่งทุนอื่นมาจ่ายชำระหนี้ให้แก่บริษัท A ได้

จึงถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยยัง**ไม่ได้หาหลักฐานที่เพียงพอและเหมาะสม** เพื่อให้สามารถสรุปความเห็นตามหน้าที่ของตนได้อย่างสมเหตุสมผล โดยเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับงบการเงินซึ่งมีสาระสำคัญ ผู้ฟ้องคดีควรพยายามหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อขจัดข้อสงสัยดังกล่าวให้หมดไป โดยหากไม่สามารถหาหลักฐานได้ ผู้ฟ้องคดี**ควรแสดงความเห็นต่องบการเงินอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น** แล้วแต่กรณี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี การที่ผู้ฟ้องคดีมีความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดี**ทำหน้าที่สอบบัญชีของบริษัท A บกพร่อง**

ส่วนกรณีของบริษัท C พบว่า ผู้ฟ้องคดีตรวจสอบบัญชีบกพร่องหลายประการ อีกทั้งเมื่อผู้ฟ้องคดีมีข้อจำกัดในการตรวจนับรถยนต์ ซึ่งเป็นสินค้าคงเหลือที่มีผลสำคัญต่องบการเงินโดยไม่ได้ตรวจนับรถยนต์ที่เก็บไว้ในท่าเรือ (ต่อเนื่อง ๓ ปี) และผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีไม่สามารถตรวจสอบเลขเครื่องยนต์ในคลังสินค้าบางแห่งได้ โดยผู้ฟ้องคดีรับฟังและเชื่อยอดสินค้าคงเหลือตามคำยืนยันของชิปปิงซึ่งเป็นผู้ให้บริการแก่บริษัท C และได้ลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัท C โดยมีความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งการที่มีข้อจำกัดในการตรวจสอบความมีอยู่จริงของสินค้าคงเหลือ ถือว่า**ถูกจำกัดขอบเขตงานตรวจสอบ ซึ่งต้องแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็นตามที่กำหนดไว้ใน** มาตรฐานการสอบบัญชี จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงาน**ไม่เป็นไปตามมาตรฐานและมีข้อบกพร่อง**

ทั้งนี้ ข้อบกพร่องดังกล่าวมีผลทำให้ประชาชนทั่วไปที่ใช้ข้อมูลจากงบการเงินของบริษัททั้งสองได้รับข้อมูลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้อง และก่อให้เกิดการเข้าใจผิดในสาระสำคัญที่อาจเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีได้ อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงบทบาทที่สำคัญของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกรณีต่าง ๆ และความสำคัญของงบการเงินของบริษัทที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำคัญสำหรับนักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ การสอบบัญชีที่บกพร่องของผู้ฟ้องคดี**จึงถือได้ว่ามีลักษณะรุนแรงที่จะถูกลงโทษพักการให้ความเห็นชอบตามประกาศ ก.ล.ต. ว่าด้วยการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชี**

ดังนั้น คำสั่งของ ก.ล.ต. ที่ให้ลงโทษพักการให้ความเห็นชอบผู้ฟ้องคดีจากการเป็นผู้สอบบัญชีเป็นเวลา ๒ ปี และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี **จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐๗๖/๒๕๖๕)**

คดีดังกล่าว ... ถือเป็นอุทาหรณ์ให้กับผู้สอบบัญชีได้เป็นอย่างดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบตามหลักเกณฑ์และประกาศที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยหากมีกรณีที่ไม่สามารถจัดความสงสัยหรือยังมีข้อสงสัยในการตรวจสอบและไม่สามารถหาพยานหลักฐาน

เพิ่มเติมได้ ควรต้องแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น ทั้งนี้ หากผู้สอบบัญชีบกพร่องในหน้าที่หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือประกาศของสมาคมซึ่งมีลักษณะรุนแรงหรือร้ายแรง หรือมีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นอีกภายในช่วงสองปีใด ๆ หรือเป็นเหตุให้ผู้สอบบัญชีอยู่ระหว่างการถูกหน่วยงานอื่นเพิกถอนใบอนุญาต ไม่ยอมรับหรือไม่รับรองให้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบบัญชีก็อาจถูก ก.ล.ต. สั่งพักหรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีได้ ... ซึ่งนอกจากจะเกิดความเสียหายต่อตนเองในการประกอบวิชาชีพแล้ว ยังอาจเกิดความเสียหายต่อประชาชนทั่วไปที่ใช้ข้อมูลจากงบการเงินและผลการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องดังกล่าวด้วยนะครับ !

เรื่องที่ ๑๘

โฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง : ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๘๙/๒๕๕๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๓๗ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาโรคหรืออาการของโรคที่ห้ามโฆษณาว่าสามารถใช้บำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรืออาการของโรคนั้นได้ และมาตรา ๘๘ บัญญัติให้การโฆษณาขายยา จะต้องไม่เป็นการโอ้อวดสรรพคุณยาหรือวัตถุดิบเป็นส่วนประกอบของยาว่าสามารถใช้บำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือหายขาด หรือใช้ถ้อยคำอื่นใดที่มีความหมาย ทำนองเดียวกัน โดยโรคตามที่รัฐมนตรีฯ ประกาศกำหนด เช่น มะเร็ง เบาหวาน วัณโรค สมอ หวัด ปอด ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๐ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณสมบัติ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร และมาตรา ๔๑ บัญญัติให้การโฆษณาด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องนำเสียง ภาพ ภาพยนตร์ หรือข้อความที่จะโฆษณาดังกล่าวนั้นให้ผู้อนุญาตตรวจพิจารณา ก่อน และเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะโฆษณาได้ ซึ่งผู้มีอำนาจในการอนุญาต คือ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย

๓. กรณีเภสัชกรประจำร้านขายยา (ผู้ฟ้องคดี) เป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ด้วยวิถีธรรมชาติ โดยโฆษณาแนะนำผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรและอาหารเสริมในงานสัมมนาของบริษัทขายตรง แห่งหนึ่ง และโอ้อวดสรรพคุณยาว่ากินแล้วจะทำให้อายุยืนยาว เป็นยาอายุวัฒนะ ชะลอความแก่ รักษาได้ทุกโรค เช่น เบาหวาน มะเร็ง อัมพาต วัณโรค สมอ หวัด ตับ ไต ฯลฯ โดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการมาสนับสนุน อย่างชัดเจน ถือเป็นการโอ้อวดสรรพคุณยาว่าสามารถใช้บำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วย ได้อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือหายขาด ซึ่งมีลักษณะอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง และเป็นการกล่าวอ้างสรรพคุณยา เพื่อรักษาโรคตามที่รัฐมนตรีฯ ประกาศห้ามมิให้โฆษณาด้วย นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ทราบว่าตนเป็นนักวิชาการที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกด้านชีวเคมีและกล่าวแนะนำ สรรพคุณยาสสมุนไพรมูลึกในลักษณะโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง จึงมีลักษณะเป็นการรับรองหรือประกันคุณภาพ ของยาอันเป็นเท็จแก่สาธารณชนให้หลงเข้าใจผิดเพื่อประโยชน์ของตน โดยมีการกระทำผิดหลายครั้งต่อเนื่อง ดังนั้น การที่สภาเภสัชกรรมวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและมีคำสั่งพักใช้ ใบอนุญาตเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แล้ว

โฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง :
ขัดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพเภสัชกรรม

ยุคนี้ ... สมัยนี้ ... การสื่อสารส่งต่อข้อมูลกันกลายเป็นเรื่องที่ย่ายดายแค่ปลายนิ้ว และต้องยอมรับว่าตลาดการซื้อขายสินค้าประเภทเครื่องสำอาง ยา หรืออาหารเสริม เป็นตลาดที่คึกคัก และได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะไม่ว่าใคร ๆ ก็อยากสวยและสุขภาพดี ทำให้การโฆษณาสินค้าดังกล่าว มีการอวดอ้างผลลัพธ์หรือสรรพคุณเกินขีดที่เรียกว่า ... ไม่มีใครยอมใคร ! และอาจมีลักษณะเกินจริง ซึ่งไม่เพียงแต่ในโลกออนไลน์ที่ค่อนข้างควบคุมได้ยากเท่านั้น ในสื่อวิทยุโทรทัศน์รวมไปถึงการจัดสัมมนา แบบขายตรง ก็มีเช่นกัน

ผู้บริโภคเองจึงต้องตั้งสติและเสพสื่ออย่างรู้เท่าทัน ช่วยกันตรวจสอบข้อมูลและต้องใช้วิจารณญาณในการบริโภคสินค้าให้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่รัฐก็ต้องเข้มงวดกวดขันในเรื่องดังกล่าว เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคมิให้หลงเชื่อซื้อสินค้าที่มีการโฆษณาถึงสรรพคุณที่เกินความเป็นจริงหรือสินค้าที่มีการจำหน่ายโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

และเมื่อพูดถึงอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิต/จำหน่ายยาหรืออาหารเสริมแล้ว อาชีพเภสัชกร นับว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญและเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้บริโภค ซึ่งจะมีสภาเภสัชกรรมเป็นหน่วยงาน ควบคุมดูแลบทบาทของวิชาชีพดังกล่าวโดยตรง อุทาหรณ์จากคดีปกครองที่จะพูดคุยกันต่อไปถือเป็นเพียง กรณีพิพาทหนึ่งในหลาย ๆ กรณีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการโฆษณาสรรพคุณของสินค้าหรือบริการเกินจริง โดยเป็นตัวอย่างของการโฆษณาสรรพคุณยาและอาหารเสริมของเภสัชกรที่น่าจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าของสินค้าและผู้บริโภคเข้าใจลักษณะของการโฆษณาที่เกินความเป็นจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตระหนักถึงผลกระทบหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นด้วย

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีเป็นเภสัชกรประจำร้านขายยาแห่งหนึ่ง ได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตของสภาเภสัชกรรม อันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีได้เป็นวิทยากรบรรยาย ในหัวข้อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติ โดยมีการนำเสนอและโฆษณาแนะนำผลิตภัณฑ์ของ บริษัทโกโก้ซึ่งเป็นยาน้ำสมุนไพรและอาหารเสริม ผ่านเครื่องขยายเสียงและมีแผ่นใสประกอบการบรรยาย ในงานสัมมนาลูกค้าของบริษัทโกโก้ซึ่งเป็นธุรกิจขายตรง

โดยเนื้อหาที่เป็นสาระของการบรรยายสรรพคุณของสินค้าทั้งสองชนิดดังกล่าว คือ กินแล้วจะทำให้อายุยืนยาว เป็นยาอายุวัฒนะ ชะลอความแก่ได้ รักษาได้ทุกโรคและมีสูตรเดียวในโลก นอกจากนี้ ยังสามารถรักษาโรคได้มากมาย เช่น เบาหวาน มะเร็ง อัมพาต วัณโรค สมอ่ง หัวใจ ปอด ตับ ไต ฯลฯ รวมทั้งยังได้เชิญชวนให้ผู้ป่วยกินยาสมุนไพรดังกล่าวทดแทนยาแผนปัจจุบัน โดยยกตัวอย่าง ผู้ป่วยโรคต่าง ๆ ที่กินยาดังกล่าวแล้วหายจากอาการเจ็บป่วย โดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการมาสนับสนุน สรรพคุณที่กล่าวอ้างอย่างชัดเจน

ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กล่าวโทษผู้ฟ้องคดีต่อสภาเภสัชกรรมว่า ผู้ฟ้องคดีได้ประพฤติดิจจรยาบรรณ สภาเภสัชกรรมจึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เรื่องดังกล่าว ซึ่งต่อมาคณะอนุกรรมการสอบสวนได้เชิญผู้ฟ้องคดีมาให้การและบันทึกคำให้การ ตลอดจนรวบรวม พยานหลักฐานแล้วมีความเห็นว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่กำหนดห้ามมิให้โฆษณาโอ้อวดสรรพคุณยาหรือส่วนประกอบของยาเกินจริงหรือเป็นเท็จ หรือโฆษณาว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์หรือหายขาด และฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งห้ามมิให้โฆษณาสรรพคุณ ของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้หลงเชื่อโดยไม่สมควร และการโฆษณาด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้าจะต้องนำข้อความที่จะโฆษณาให้ผู้อนุญาตตรวจพิจารณา ก่อน

อีกทั้งมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติยาฯ ยังห้ามมิให้โฆษณาสรรพคุณยาแก่บุคคลทั่วไป ว่าสามารถป้องกัน บำบัด บรรเทา รักษาโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด เช่น มะเร็ง เบาหวาน วัณโรค สมอ หวัด ปอด ฯลฯ การโฆษณาของผู้ฟ้องคดีจึงทำให้ผู้ฟังหลงเชื่อ ในสรรพคุณของสินค้าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีได้นำข้อความที่โฆษณาให้ผู้มีอำนาจ คือ เลขาธิการ คณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาตรวจสอบก่อน

กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้อาศัยความเป็นเภสัชกรและฐานะนักวิชาการชักจูงผู้ฟังโดยไม่มี หลักฐานทางวิชาการมาสนับสนุนที่ชัดเจน อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วย จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ กล่าวคือ เภสัชกรจะต้องไม่หลอกลวงหรือให้คำรับรอง อันเป็นเท็จ หรือให้ความเห็นโดยไม่สุจริตให้เกิดความหลงเข้าใจผิดเพื่อประโยชน์ของตน หรือสนับสนุน ให้มีการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมหรือประกอบโรคศิลปะโดยผิดกฎหมาย คณะกรรมการสภาเภสัชกรรม ได้มีมติลงโทษพักใช้ใบอนุญาตและสภาเภสัชกรรมได้มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี

ประเด็นที่ศาลพิจารณา คือ คำสั่งลงโทษพักใช้ใบอนุญาตเป็นเวลา ๑ ปี ดังกล่าว เป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาจากพฤติการณ์และข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนแล้ว มีความเห็นว่า คณะอนุกรรมการสอบสวนได้ให้โอกาสผู้ฟ้องคดีทำคำชี้แจงว่ามีการติดต่อเสียงอย่างไรตามที่ ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่ามีการติดต่อเสียงของตน แต่ก็ไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ทำคำชี้แจง จึงรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดี ได้บรรยายตามข้อความดังกล่าวจริง และมีได้เป็นการให้ความรู้หรือให้ข้อเท็จจริงทางวิชาการเกี่ยวกับ เรื่องการรักษาดูแลสุขภาพตามแนวทางแพทย์ทางเลือกด้วยสมุนไพรดังที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง แต่มีลักษณะ โอ้อวดสรรพคุณยาว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์ หรือหายขาด และมีลักษณะอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง นอกจากนี้ ยังกล่าวอ้างว่ายาดังกล่าวมีสรรพคุณ บำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรคหรืออาการของโรคที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ ห้ามมิให้โฆษณาด้วย

การที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทราบว่าผู้ฟ้องคดีเป็นเภสัชกร เป็นนักวิชาการ ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในด้านชีวเคมี และกล่าวแนะนำสรรพคุณยาน้ำสมุนไพร

ในลักษณะโอ้อวดสรรพคุณยาเกินจริง จึงมีลักษณะเป็นการรับรองหรือประกันคุณภาพของยาอันเป็นเท็จ แก่สาธารณชนให้หลงเข้าใจผิดเพื่อประโยชน์ของตน ผู้ฟ้องคดีจึงกระทำผิดตามข้อกล่าวโทษ โดยได้กระทำมาหลายครั้งต่อเนื่องอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณชน **การพักใช้ใบอนุญาตผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แล้ว** (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๘๙/๒๕๕๕)

คดีนี้ ... จึงนับว่าเป็นอุทาหรณ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาหรือผลิตภัณฑอาหารเสริม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านวิชาชีพเภสัชกรรมซึ่งย่อมเป็นที่น่าเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป การให้คำรับรองหรือประกันคุณภาพยาหรือพุดซักงูเกี่ยวกับสรรพคุณของสินค้าที่เกินจริงซึ่งจะก่อให้เกิดโทษในวงกว้าง ย่อมต้องถูกตรวจสอบและพิจารณาโทษจากสภาเภสัชกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพดังกล่าวโดยตรง

ท้ายนี้ ... อยากชักชวนทุกท่านมาออกกำลังกายกันเป็นนิจ ทำจิตใจให้ผ่องใสด้วยการสวดมนต์ หรือทำสมาธิ ก็จะเป็นส่วนที่ช่วยป้องกันโรคภัยและยังช่วยสร้างพลังบวกในการดำเนินชีวิต ดังเนื้อเพลงท่อนหนึ่งของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีในเพลง “กราวกีฬา” ที่ว่า “... กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ ฮา-ไฮ ฮา-ไฮ กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ แก้กongกิเลสทำตนให้เป็นคน ผลของการฝึกตน เล่นกีฬาสากล ตะละล้า”

เรื่องที่ ๑๙

ถูกร้องเรียน ... เพราะเป็นเภสัชกร
แต่ไม่อยู่ประจำร้านยาตามเวลาที่กำหนด !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๙/๒๕๖๒

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การเปิดร้านขายยาต้องขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร) หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโดยกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค (สำหรับพื้นที่ต่างจังหวัด) โดยร้านขายยาแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ข.ย. ๑) ซึ่งจะขายยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษที่อนุญาตให้เภสัชกรขายได้ แต่ต้องมีใบสั่งยาจากแพทย์ ร้านขายยาประเภทนี้ต้องมีเภสัชกรควบคุมและปฏิบัติหน้าที่เมื่อมีการขายยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษดังกล่าว และ (๒) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ข.ย. ๒) จะขายเฉพาะยาบรรจุน้ำที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ซึ่งเป็นยาที่ไม่ต้องใช้ใบสั่งยาจากแพทย์และไม่ต้องมีเภสัชกรควบคุมร้าน เช่น ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร เป็นต้น

๒. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้เภสัชกรชั้นหนึ่งประจำอยู่ ณ สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตลอดเวลาที่เปิดทำการ หากฝ่าฝืนจะถือเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ (กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ประเภท ข.ย. ๑ ต้องมีเภสัชกรชั้นหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเภสัชกรชั้นหนึ่ง คือ ผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิตและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรม)

๓. กรณีเภสัชกร (ผู้ฟ้องคดี) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในร้านขายยาแผนปัจจุบัน ประเภท ข.ย. ๑ แต่ไม่ได้อยู่ประจำ ณ สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตลอดเวลาที่เปิดทำการ (เวลาตามที่ระบุในป้ายร้าน คือ ๑๗.๐๐ - ๒๒.๐๐ น.) ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติยาฯ และเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรมฯ (ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีที่ว่ามีการแพทย์ท้องนั้น มิใช่เหตุที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย) ดังนั้น การที่สภาเภสัชกรรมมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

ถูกร้องเรียน ... เพราะเป็นเภสัชกร
แต่ไม่อยู่ประจำร้านยาตามเวลาที่กำหนด !

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-๑๙) ทำให้ผู้คนหันมาใส่ใจในสุขภาพกันมากขึ้น โดยหันมาดูแลสุขภาพความสะอาดและดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเพื่อป้องกันตัวเองจากเชื้อโรคดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การเจ็บป่วยเป็นสัจธรรมที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งอาจจะเป็นมากหรือน้อยแตกต่างกันไป แต่หากถึงคราวร่างกายเจ็บป่วยก็ต้องหาหุยกยามารักษาโรค การเข้าถึงบริการของโรงพยาบาลก็ต้องยอมรับว่าในบางครั้งอาจไม่สะดวก หรือบางคนถ้าเจ็บป่วยไม่มากก็ยังไม่อยากที่จะไปโรงพยาบาลที่พึ่งของผู้ป่วยจำนวนมากในเบื้องต้นก็คือ “ร้านขายยา” ในละแวกบ้านหรือที่ทำงานนั่นเอง

ร้านขายยาที่พบเห็นกันทั่วไปนั้น ใ้ว่าใคร ๆ จะเปิดก็ได้ หากแต่ต้องขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำหรับในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับในพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งร้านขายยาอาจแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ข.ย. ๑) ซึ่งขายยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษที่อนุญาตให้เภสัชกรร้านขายยาได้ แต่ต้องมีใบสั่งยาจากแพทย์ ร้านขายยาประเภทนี้ “ต้องมีเภสัชกร” ควบคุมร้าน และเภสัชกรต้องปฏิบัติหน้าที่เสมอที่มีการขายยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษดังกล่าว

๒. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ข.ย. ๒) ที่ขายเฉพาะยาบรรจ้เสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ยาเหล่านี้ไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์ และ “ไม่ต้องมีเภสัชกร” ควบคุมร้าน เช่น ยาสามัญประจำบ้านหรือยาสมุนไพร

ร้านขายยาที่เราเห็นส่วนใหญ่จะเป็นประเภท ข.ย. ๑ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขต้องควบคุมเป็นพิเศษ จึงกำหนดให้เฉพาะเภสัชกรชั้นหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ คือ เป็นผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรม

สำหรับอุทาหรณ์จากคดีปกครองที่น่าสนใจวันนี้ ... เป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเภสัชกรในร้านขายยา เมื่อเภสัชกรผู้หนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งเภสัชกรชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยนอกช่วงเวลาปฏิบัติราชการก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ในร้านขายยาแผนปัจจุบัน ประเภท ข.ย. ๑ ในเวลาตามที่ได้รับใบสั่งยา คือ ๑๗.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. แต่กลับมีผู้ร้องเรียนต่อสภาเภสัชกรรมว่าเภสัชกรดังกล่าวไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ประจำ ณ สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตลอดเวลาที่เปิดทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐

การร้องเรียนดังกล่าวนำมาสู่กระบวนการสอบสวนจรรยาบรรณทางวิชาชีพ โดยได้มีการสืบสวนหาข้อเท็จจริงด้วยการสำรวจว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้ไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ร้านยาในช่วงเวลาที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งได้แจ้งไว้ต่อทางราชการหรือไม่ รวมทั้งสอบถามบุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ถูกกล่าวหาที่อยู่ในบริเวณที่ตั้งร้านยา ซึ่งพบข้อเท็จจริงว่าในการสำรวจทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้อยู่ประจำร้านขายยากรณีมีมูลจึงส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนจรรยาบรรณ โดยผู้ถูกกล่าวหา

ให้เหตุผลว่า ตนมีอาการแพ้ท้องจึงทำให้บางครั้งไม่อาจอยู่ประจำร้านยาได้ตลอดเวลา แต่ก็ไม่ปรากฏว่า มีการส่งเอกสารที่ยืนยันถึงการตั้งครรภ์เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ต่อมา สภาเภสัชกรรมได้มีคำสั่งพักใช้ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมของผู้ถูกล่าหาลเป็นเวลา ๑ ปี ผู้ถูกล่าหาลจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า เมื่อมีข้อเท็จจริงชัดเจนว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้อยู่ประจำ ณ สถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตลอดเวลาที่เปิดทำการ ตามที่กำหนดในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ อันเป็นการประพฤติดิจจรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรมตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีว่ามีอาการแพ้ท้องนั้น ไม่ใช่เหตุ **ที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายได้** การที่สภาเภสัชกรรมพิจารณาแล้วมีคำวินิจฉัยให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว เมื่อคำสั่งพิพาทดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีจึงไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๘๘/๒๕๖๒)

คดีดังกล่าว ... นับว่าเป็นอุทาหรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเภสัชกรประจำร้านขายยา ประเภทที่ต้องมีเภสัชกรชั้นหนึ่งอยู่ประจำในร้านขายยา โดยจะต้องรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพของตนในระดับที่ดีที่สุด ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยตามที่กฎหมายกำหนด เพราะการขายยาประเภทที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้ป่วย จำเป็นต้องมีเภสัชกรผู้มีความรู้เกี่ยวกับยาเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการขายยา ฉะนั้น เภสัชกรที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ขย. ๑) ซึ่งขายยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ต้องอยู่ประจำร้านขายยาตลอดเวลาที่เปิดทำการตามที่ได้แจ้งไว้กับทางราชการ

อย่างไรก็ตาม ... หากมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุระงับตัว เภสัชกรควรต้องจัดให้มีวัสดุที่บ ใช้ปิดบังบริเวณที่จัดวางยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษ สำหรับปิดในเวลาที่ไม่เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งจัดให้มีป้ายแจ้งให้ผู้มารับบริการทราบว่าเภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการไม่อยู่ เพื่อให้เป็นไปตามหลักวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชน (Good Pharmacy Practice: GPP) ภายใต้พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐

เรื่องที่ ๒๐

การใช้อำนาจของทันตแพทยสภา ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพทันตกรรม

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๒๘/๒๕๕๓

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๒ กำหนดว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องไม่โฆษณา ใช้ จ้าง หรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตน” ข้อ ๒๕ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมมีสิทธิแสดงข้อความเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตนที่สำนักงานได้เพียงเฉพาะที่กำหนดไว้ เช่น ชื่อ นามสกุล คำประกอบชื่อ ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ชื่อปริญญา ประกาศนียบัตร วุฒิบัตร หรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่ทันตแพทยสภารับรอง สาขาของวิชาชีพ และเวลาทำการ เป็นต้น และข้อ ๒๘ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมี มิให้การประกอบวิชาชีพของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนทำนองโฆษณาคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตนหรือของผู้อื่น เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมและได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล จึงถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมที่จะต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่กำหนดไว้ในข้อบังคับดังกล่าวข้างต้น

๒. การที่ผู้ฟ้องคดีให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตน และนำข้อมูลดังกล่าวไปเผยแพร่ในรูปบทความทางหนังสือพิมพ์ โดยบทความปรากฏรูปภาพผู้ฟ้องคดีพร้อมชื่อ นามสกุล ขณะทำฟัน และมีคำสัมภาษณ์ลักษณะโฆษณาความรู้ความสามารถ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดเกิดความสนใจและสนใจให้มาใช้บริการของตน กรณีถือเป็นการแสดงเจตนาและยินยอมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการประกอบวิชาชีพทันตกรรมให้ปรากฏแก่ประชาชนหรือสาธารณชนทางสื่อมวลชนอย่างชัดเจน อันเป็นการประพฤติดัดข้อ ๒๒ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมมา และเป็นการไม่ระมัดระวังตามสมควรแก่วิชาชีพ โดยปล่อยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพในทำนองเผยแพร่คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตน ทั้งที่อยู่ในภาวะวิสัยที่สามารถป้องกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการงดให้สัมภาษณ์หรือตรวจบทความก่อนจะเผยแพร่ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีมีเว็บไซต์ ซึ่งมีชื่อเดียวกับชื่อบริษัทที่ผู้ฟ้องคดีจดทะเบียนตามกฎหมายและเคยขออนุญาตใช้ชื่อดังกล่าวเป็นชื่อ

สถานพยาบาลของตนแต่ไม่ได้รับอนุญาต จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาจะเผยแพร่การประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนให้เป็นที่แพร่หลายเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ อันเป็นการประพฤติดจรรยาบรรณตามข้อ ๒๘ ของข้อบังคับเดียวกัน ดังนั้น การที่ทันตแพทยสมาคมมีมติลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมฯ

การใช้อำนาจของทันตแพทยสภา ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพทันตกรรม

ในปัจจุบันการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ได้รับความสนใจและมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในแง่ของความต้องการในการประกอบอาชีพและในแง่ของการควบคุมตรวจสอบจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ดังจะเห็นได้จากการที่สังคมได้รับรู้ข่าวคราวเกี่ยวกับปัญหาความผิดพลาดในการบริการทางการแพทย์หลายต่อหลายครั้ง และหลาย ๆ ครั้งก็กลายเป็นข้อพิพาทฟ้องเป็นคดีต่อศาลให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์รับผิดชอบ ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา เพราะโดยลักษณะงานของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์จะเป็นงานที่มีลักษณะแตกต่างจากการประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งต้องเน้นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมตามลักษณะวิชาชีพของตนเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตมนุษย์เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีการควบคุมตรวจสอบมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวปฏิบัติหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและบทบัญญัติของกฎหมายดังเรื่องที่คุณเขียนจะนำมาเป็นกรณีศึกษาตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๒๘/๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงมีว่า เลขาธิการทันตแพทยสภาได้กล่าวโทษผู้ฟ้องคดีต่อผู้ถูกฟ้องคดี (ทันตแพทยสภา) ว่าประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นการยินยอมให้โฆษณาและเผยแพร่การประกอบวิชาชีพทันตกรรมออกไปในสื่อมวลชนในทำนองโฆษณาคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตนหรือของผู้อื่น จึงมีมติให้ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี และต่อมานายกทันตแพทยสภามีคำสั่งที่ ๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงฟ้องคดีขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม และได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล กรณีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม โดยจะต้องประพฤติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นสิทธิประการหนึ่ง คือ ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิแสดงข้อความหรือแจ้งความเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนเฉพาะที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมฯ เช่น ชื่อ นามสกุล คำประกอบชื่อ ตำแหน่ง ยศ ชื่อปริญญา วุฒิบัตร สาขาของวิชาชีพ เวลาทำการ และข้อ ๒๒ กำหนดว่าผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องไม่โฆษณา ใช้อ้าง หรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตน แต่ปรากฏว่าในระหว่างการประกอบวิชาชีพทันตกรรมนั้น ผู้ฟ้องคดีได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตน และได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปเผยแพร่ในรูปบทความทางหนังสือพิมพ์ โดยในบทความนั้นปรากฏรูปภาพของผู้ฟ้องคดีพร้อมข้อความบอกชื่อนามสกุลของผู้ฟ้องคดีได้รูปภาพ และมีคำสัมภาษณ์

ของผู้ฟ้องคดีในลักษณะของการโฆษณาความรู้ความสามารถของผู้ฟ้องคดี เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้ทราบข้อความดังกล่าวเกิดความสนใจและยังเป็นการจูงใจเพื่อให้มาใช้บริการของตน อีกทั้งยังปรากฏรูปภาพผู้ฟ้องคดีกำลังทำฟันแก่ผู้ป่วยและพนักงานนวดกำลังนวด พร้อมมีข้อความใต้รูปภาพว่านวดไปทำฟันไป จึงเป็นการแสดงให้เห็นปรากฏเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงการให้สัมภาษณ์ของผู้ฟ้องคดี

การที่ผู้ฟ้องคดีให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวโดยรู้ก่อนแล้วว่าผู้สัมภาษณ์เป็นผู้สื่อข่าวย่อมคาดหมายได้ว่าผู้ขอสัมภาษณ์ประสงค์ที่จะนำข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ไปใช้เพื่อการเผยแพร่ เมื่อผู้ฟ้องคดีให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนโดยแสดงถึงความรู้ความชำนาญอันเป็นลักษณะหรือจุดเด่นในการให้บริการที่สถานประกอบวิชาชีพของตน จึงเป็นการจงใจให้ข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์นำไปสู่การเผยแพร่ต่อประชาชนหรือสาธารณชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการโฆษณาอย่างหนึ่ง การกระทำถือเป็นการแสดงเจตนาและเป็นการยินยอมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการประกอบวิชาชีพทันตกรรมให้ปรากฏแก่ประชาชนหรือสาธารณชนทางสื่อมวลชนอย่างชัดเจน อันเป็นการประพฤติดัดข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๒ และการที่ผู้ฟ้องคดีประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ย่อมเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนเป็นอย่างดี แต่กลับไม่ระมัดระวังตามสมควรแก่วิชาชีพ โดยมีการประพฤติและปล่อยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตนในทำนองเผยแพร่คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตน ทั้งที่อยู่ในภาวะวิสัยที่สามารถกระทำการป้องกันได้ไม่ว่าจะเป็นการงดการให้สัมภาษณ์ หรือการขอตรวจบทสัมภาษณ์หรือบทความก่อนที่จะมีการเผยแพร่ออกไปสู่ประชาชนหรือสาธารณชน อีกทั้งผู้ฟ้องคดียังมีเว็บไซต์ที่เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการประกอบวิชาชีพของตน ซึ่งมีชื่อเช่นเดียวกับชื่อบริษัทที่ผู้ฟ้องคดีได้จดทะเบียนตามกฎหมายและเคยขออนุญาตจากกองการประกอบโรคศิลปะใช้ชื่อดังกล่าวเป็นชื่อสถานพยาบาลของตนแต่ไม่ได้รับอนุญาต ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์หรือเจตนาที่จะเผยแพร่การประกอบวิชาชีพทันตกรรมของตนให้เป็นที่แพร่หลายเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพฯ อันเป็นการประพฤติดัดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมตามข้อ ๒๘ ของข้อบังคับดังกล่าว และเมื่อคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นการยินยอมให้โฆษณาและเผยแพร่การประกอบวิชาชีพทันตกรรมออกไปยังสื่อมวลชน เป็นไปในทำนองโฆษณาคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของตนหรือผู้อื่นโดยไม่สนใจตรวจสอบเนื้อหาบทความ อันเป็นการประพฤติดัดข้อ ๒๒ และข้อ ๒๘ ของข้อบังคับทันตแพทยสภาฯ และผู้ถูกฟ้องคดีเห็นพ้องด้วยจึงมีมติให้ลงโทษภาคทัณฑ์ กรณีถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนและใช้ดุลพินิจในการลงโทษแก่ผู้ฟ้องคดีให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทันตแพทยสภาฯ

จากคดีตัวอย่างข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการในเรื่องนี้ คือ การวินิจฉัยความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมกรณีที่ได้มีการโฆษณาการประกอบวิชาชีพตามข้อ ๒๒ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ดังนี้

- (๑) การรู้สำนึกในการกระทำหรือเจตนาของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งกรณีผู้ประกอบวิชาชีพ
รู้ว่าผู้สัมภาษณ์เป็นผู้สื่อข่าว รู้ว่าเป็นการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตนโดยได้แสดงถึง
ความสำคัญ จุดเด่นของการให้บริการ รู้และคาดหมายได้ว่าบทสัมภาษณ์จะถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ
- (๒) วิสัยและพฤติการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งกรณีนี้ผู้ประกอบวิชาชีพได้ใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพมานาน ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในข้อบังคับและข้อกำหนดเป็นอย่างดี แต่กลับไม่ระมัดระวัง
ตามสมควรแก่วิชาชีพ โดยมีพฤติการณ์ปล่อยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตน

เรื่องที่ ๒๑

ทันตแพทยสภา

กับมาตรฐานวิชาชีพทันตกรรม

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๓๒/๒๕๖๒

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับทันตแพทยสภา มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม บัญญัติให้คณะกรรมการทันตแพทยสภาพิจารณาสำนวนการสอบสวนและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) ยกข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษ (๒) ว่ากล่าวตักเตือน (๓) ภาคทัณฑ์ (๔) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน ๒ ปี และ (๕) เพิกถอนใบอนุญาต และข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๘ กำหนดว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย”

๒. การที่ทันตแพทย์หญิง (ผู้ฟ้องคดี) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาทันตกรรมประดิษฐ์ ให้การรักษาด้านใส่ฟันเทียม ได้ทราบถึงสภาพลักษณะช่องปากของผู้ป่วย (ผู้ร้องเรียนที่เคยเข้ารับการรักษากับผู้ฟ้องคดีแล้วเกิดการติดเชื้อและมีปัญหาเกี่ยวกับโพรงที่เชื่อมระหว่างปากและไซนัสบริเวณกรามด้านขวา) จากภาพถ่ายรังสีที่ถ่ายไว้ก่อนทำการรักษา โดยมีสภาพแตกหักของกระดูกขากรรไกรบน เนื่องจากประสบอุบัติเหตุก่อนผู้ร้องเรียนจะได้รับการรักษาจากผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ฟ้องคดีกลับมิได้บันทึกไว้ในประวัติการตรวจร่างกายและการตรวจช่องปาก สภาพความผิดปกติในช่องปากของผู้ร้องเรียนจึงมีมาตั้งแต่ก่อนการรักษากับผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ร่วมวางแผนการรักษาและทราบถึงความผิดปกติในช่องปากของผู้ร้องเรียนมาตั้งแต่ต้น ประกอบกับการส่งต่อผู้ร้องเรียนไปพบกับทันตแพทย์อีก ๒ ราย เป็นการส่งต่อไปทำหัตถการเพื่อรองรับแผนการรักษาของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบเป็นผู้จัดหารากฟันเทียม พร้อมอุปกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งกำหนดและรับเงินค่ารักษาพยาบาลจากผู้ร้องเรียนมาตลอด กรณีถือว่าผู้ฟ้องคดีให้การรักษาผู้ร้องเรียนในฐานะทันตแพทย์เจ้าของไข้ ผู้ฟ้องคดีและทันตแพทย์ทั้ง ๒ ราย จึงต้องวางแผนการรักษา ประเมินโอกาสการรักษา และผลข้างเคียงอันเกิดจากการรักษาร่วมกัน เมื่อไม่มีการประเมินและวางแผนการรักษาอย่างเหมาะสม จึงถือเป็นการประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย อันเป็นการประพฤติดังจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามข้อ ๘ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมฯ ดังนั้น การที่ทันตแพทยสภา มีคำสั่งลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ทันตแพทยสภา กับมาตรฐานวิชาชีพทันตกรรม

ส่วนที่ ๑ ฟัน : สำคัญมากกว่าการบดเคี้ยว

“ฟัน” อวัยวะที่พ่อของลุงเป็นธรรมย้าสอนหนักหนาว่า แม้มันเงินล้านก็ไม่สามารถซื้อฟันแท้ชุดที่สองได้ ดังนั้น เราจึงควรหมั่นดูแลรักษาฟันให้สะอาดแข็งแรงอยู่เสมอ และแน่นอนว่า ... ใคร ๆ ก็ปรารถนาที่จะมีฟันที่แข็งแรงสวยงามด้วยกันทั้งนั้น เพราะฟันถือเป็นปราการด่านแรกในการขบเคี้ยวอาหารก่อนส่งต่อไปที่ระบบย่อยในลำดับต่อไป

นอกจากนี้ ฟัน ... ยังช่วยในการพูด การออกเสียงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยรักษาโครงสร้างใบหน้าและริมฝีปากให้มีความสมดุล ทั้งยังเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี เพราะฟันเป็นส่วนที่มองเห็นได้ง่าย โดยเฉพาะในขณะพูดคุยกัน ดังนั้น หากฟันซี่ใดซี่หนึ่งหรือหลายซี่เกิดปัญหา นอกจากจะทำให้การทานอาหารขาดรสชาติไปมากแล้ว ยังบั่นทอนความมั่นใจในการยิ้มของคุณอีกด้วย ปัจจุบัน ... จึงมีวิธีการในการรักษา รวมทั้งปรับแต่งรูปฟันให้สวยงามด้วยเทคนิคต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งการรักษาเกี่ยวกับฟันนั้นเป็นที่ทราบดีว่าราคาค่อนข้างสูงโดยขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้

ทันตแพทย์หรือหมอฟันจึงเป็นผู้ที่เรานึกถึงเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับฟันหรือสุขภาพช่องปากซึ่งก็มีทั้งที่รักษาแล้วได้ผลดี แต่ก็ยังมีบางกรณีที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังหรือเกิดปัญหาตามมาจากการทำฟัน เช่น การติดเชื้อ ซึ่งหากคนไข้เห็นว่าการรักษาของทันตแพทย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ก็สามารถร้องเรียนไปที่ “ทันตแพทยสภา” ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพที่มีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมดูแลมาตรฐานการรักษาของทันตแพทย์ได้ และหากผู้ร้องเรียนไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณา ก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ส่วนทันตแพทย์ที่หากไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาโทษ ก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้เช่นกัน ดังกรณีตามพิพาทเรื่องนี้

วันนี้ลุงเป็นธรรม ... ได้นำคดีปกครองใกล้ตัวที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทของทันตแพทยสภาโดยเป็นกรณีที่ทันตแพทย์เห็นว่าคำสั่งของทันตแพทยสภาที่สั่งลงโทษว่ากล่าวตักเตือนตน เนื่องจากประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมไม่เป็นธรรม จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

เรื่องนี้มูลคดีเกิดจาก ... ทันตแพทย์หญิง พ. (ผู้ฟ้องคดี) ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาทันตกรรมประดิษฐ์ให้การรักษาด้านใส่ฟันเทียม ได้ถูกนายเจมส์ผู้ป่วยซึ่งเคยรักษาฟันกับผู้ฟ้องคดีร้องเรียนต่อทันตแพทยสภา (ผู้ถูกฟ้องคดี) เพื่อขอให้ตรวจสอบจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของผู้ฟ้องคดีและทันตแพทย์อีก ๒ ราย พร้อมทั้งให้รับผิดชอบต่อกรณีที่นายเจมส์ได้เข้ารับการรักษาทันตกรรมกับผู้ฟ้องคดีกับพวกแล้วเกิดการติดเชื้ออันเป็นสาเหตุให้เกิดอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง และมีปัญหาเกี่ยวกับโพรงที่เชื่อมระหว่างปากและไซนัสบริเวณกรามด้านขวา

ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ภายหลังการสอบสวนและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการทันตแพทยสภาซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า ความล้มเหลวจากการบูรณะฟันทั้งปากให้กับนายเจมส์ของผู้ฟ้องคดีน่าจะเกิดจากการ**ไม่ได้ประเมินสภาพในช่องปากของผู้ป่วยอย่างครบถ้วนตั้งแต่ต้น** จึงเข้าข่ายเป็นการประพฤติดิจจรยาบรรณตามข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ หมวด ๒ ข้อ ๘ (*ต้องประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย*) ทันตแพทยสภาจึงมีมติให้ลงโทษผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้ลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดี

คำสั่งลงโทษดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? ลุงจะเล่าให้ฟังต่อไป ...

ส่วนที่ ๒ ทันตแพทยสภากับมาตรฐานวิชาชีพทันตกรรม

คดีนี้จึงมีประเด็นที่ศาลต้องวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีประพฤติดิจจรยาบรรณ ข้อ ๘ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘ หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีได้เคยทำครอบฟันบน รากฟันเทียม และบูรณะฟันพู่สภาพช่องปากให้แก่นายเจมส์แล้วเมื่อปี ๒๕๔๔ และต่อมานายเจมส์ต้องการให้ผู้ฟ้องคดีทำการรักษาด้วยการใส่ฟันเทียมบนรากเทียมบริเวณฟันกรามในกระดูขากรรไกรบนและล่าง ผู้ฟ้องคดีได้ตอบรับให้การรักษาโดยวางแผนการรักษาด้วยการส่งตัวนายเจมส์ไปพบกับทันตแพทย์อีกสองราย เพื่อทำการผ่าตัดฝังรากฟันเทียมเพื่อเตรียมใส่ฟันเทียมบนรากฟันเทียมต่อไป ซึ่งก่อนการให้ทันตแพทย์ทั้งสองรักษาต่อ นั้น ผู้ฟ้องคดีย่อมทราบถึงสภาพลักษณะของช่องปากของนายเจมส์ที่มีความผิดปกติตามภาพถ่ายรังสีที่นายเจมส์ถ่ายไว้ก่อนทำการรักษาเมื่อปี ๒๕๔๔ ซึ่งมีสภาพแตกหักของกระดูกขากรรไกรบน เนื่องจากมีแผ่นโลหะที่แพทย์ใช้ยึดกระดูกขากรรไกรบนที่หักอันเกิดจากการประสบอุบัติเหตุก่อนนายเจมส์จะได้รับการรักษาจากผู้ฟ้องคดี และโดยที่ผู้ฟ้องคดีทราบถึงลักษณะความผิดปกติดังกล่าว แต่กลับ**มิได้บันทึกไว้ในประวัติการตรวจร่างกายและการตรวจช่องปากแต่อย่างใด** และแม้ว่านายเจมส์จะได้ประสบอุบัติเหตุในภายหลังอีกครั้งก็ตาม ก็เป็นเพียงอุบัติเหตุที่ทำให้ฟันเทียมชั่วคราวแตกหักเท่านั้น ดังนั้น สภาพความผิดปกติในช่องปากของนายเจมส์จึงมีมาตั้งแต่ก่อนการรักษากับผู้ฟ้องคดี มิได้เปลี่ยนแปลงไปในภายหลังจากอุบัติเหตุครั้งหลังแต่อย่างใด

การที่ผู้ฟ้องคดีได้ร่วมวางแผนการรักษาและทราบถึงความผิดปกติในช่องปากของนายเจมส์มาตั้งแต่ต้น อีกทั้งการที่ส่งตัวนายเจมส์ไปพบกับทันตแพทย์อีกสองราย ก็เป็นการส่งต่อไปทำหัตถการเพื่อรองรับแผนการรักษาของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบเป็นผู้จัดหารากฟันเทียมพร้อมอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการรักษา รวมทั้งกำหนดและรับเงินค่ารักษาพยาบาลจากนายเจมส์มาตลอด ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการที่**ผู้ฟ้องคดีให้การรักษานายเจมส์ในฐานะทันตแพทย์เจ้าของไข้** มิใช่การส่งต่อผู้ป่วยเพื่อการรักษาต่อไป ผู้ฟ้องคดีและทันตแพทย์ทั้งสองจึงต้องวางแผนการรักษาร่วมกันเพื่อให้การรักษาและต้องร่วมกันประเมินโอกาสที่การรักษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว รวมทั้งประเมินผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดจากการรักษา เมื่อ**ไม่มีการประเมินและวางแผนการรักษาอย่างเหมาะสม** จึงฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดี

ประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย อันเป็นการประพฤติดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

การที่คณะกรรมการทันตแพทยสมาคมมีมติว่าผู้ฟ้องคดีมีความผิดตามข้อ ๘ ของข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๓๘ และให้ลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบ และคำสั่งทันตแพทยสภาที่ให้ลงโทษว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดีตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๓๒/๒๕๖๒)

จะเห็นได้ว่า ... ศาลปกครองมีอำนาจในการตรวจสอบการพิจารณาโทษขององค์กรวิชาชีพเพื่อให้ความเป็นธรรมทั้งแก่ผู้รับการรักษาและแพทย์ผู้ทำการรักษา ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดคดีนี้เป็นกรณีอธิบายถึงการทำหน้าที่ของแพทย์ผู้ทำการรักษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนการรักษารักษาของแพทย์ที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย การบันทึกประวัติการตรวจร่างกายของผู้ป่วยให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการรักษา และการประเมินโอกาสที่การรักษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว รวมทั้งมีการวางแผนการรักษาอย่างเหมาะสมในแต่ละกรณี แตกต่างกับการส่งต่อผู้ป่วยเพื่อการรักษาพยาบาลซึ่งเป็นกรณีที่แพทย์ผู้ให้การรักษาพยาบาลไม่อาจทำการรักษาพยาบาลผู้ป่วยได้ เพราะเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเชี่ยวชาญของแพทย์ หรือจำเป็นต้องรักษาโดยแพทย์เฉพาะทาง หรือความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อกระบวนการรักษายังเป็นการทำหน้าที่โดยแพทย์เจ้าของไข้ ถึงแม้จะมีแพทย์อื่นร่วมวางแผนการรักษาด้วยก็ตาม แพทย์เจ้าของไข้ยังคงต้องทำหน้าที่ทำการรักษาด้วยความระมัดระวังและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

ส่วนที่ ๓ กฎหมายเกี่ยวกับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม

พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับทันตแพทยสภา”

มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการได้รับสำนวนการสอบสวนและความเห็นของคณะอนุกรรมการสอบสวนแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาสำนวนการสอบสวนและความเห็นดังกล่าวโดยไม่ชักช้า”

วรรคสาม บัญญัติว่า “คณะกรรมการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) ยกข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษ (๒) ว่ากล่าวตักเตือน (๓) ภาคทัณฑ์ (๔) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินสองปี (๕) เพิกถอนใบอนุญาต”

ข้อบังคับทันตแพทยสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๘ กำหนดว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยคำนึงถึง
ความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย”

เรื่องที่ ๒๒
“ครรภ์แฝด” ตรวจไม่พบ ...
จบชีวิตทารก-แพทย์ !?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๒๙/๒๕๕๗

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๑๐ กำหนดว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมภายใต้ความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติกรรมที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ” และข้อ ๑๒ กำหนดว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย” (ขณะเกิดข้อพิพาทในคดีนี้ใช้บังคับตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๑ และข้อ ๖)

๒. กรณีแพทย์ใช้เครื่องอัลตราซาวนด์ตรวจครรภ์และพบว่าทารกในครรภ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นเพศชาย ๑ คน แต่เมื่อมีการผ่าตัดทำคลอดทางหน้าท้องกลับพบว่าเป็นการตั้งครรภ์แฝด และต่อมาอีก ๒ วัน แผลฝีได้เสียชีวิตลง โดยเหตุปัจจัยที่ทำให้ตรวจครรภ์แฝดไม่พบอาจสืบเนื่องมาจากสภาพร่างกายของผู้ฟ้องคดีหรือทารกในครรภ์ เมื่อแพทย์ผ่าตัดทำคลอดโดยได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดี พยาบาลทำความสะอาดและดมยาสลบภายใต้การดูแลของวิสัญญีแพทย์ และได้ผ่าตัดผนังหน้าท้องตามลำดับขั้น เมื่อพบทารกอีก ๑ คน จึงผ่าตัดและนำทารกออกมาจากมดลูกและช่องท้อง โดยได้ตัดสายสะดือแล้วส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปเช่นเดียวกับทารกคนแรก ประกอบกับการคลอดก่อนกำหนดของผู้ฟ้องคดีเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการตายปริกำเนิดในทารกครรภ์แฝด (การตายปริกำเนิด คือ การเสียชีวิตของตัวอ่อนหรือทารกแรกเกิดในช่วงของการคลอด ก่อนการคลอด และหลังการคลอด) และยังไม่มีวิธีการป้องกันที่ได้ผลแน่นอน กรณีจึงถือว่าแพทย์รายดังกล่าวทำคลอดผู้ฟ้องคดีโดยปฏิบัติตามหลักวิชาการและมาตรฐานทางการแพทย์ทั่วไปแล้วและไม่เป็นการกระทำด้วยความประมาท ซึ่งจะถือเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ยังไม่ได้มาตรฐานในระดับที่ดีที่สุดและไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย ดังนั้น การที่คณะกรรมการแพทยสภามีคำสั่งยกข้อกล่าวโทษแพทย์ผู้ถูกร้องเรียน จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

“ครรภ์แฝด” ตรวจไม่พบ ...
จบชีวิตทารก-แพทย์ !?

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับแพทย์ตรวจครรภ์ด้วยการอัลตราซาวนด์ แต่ไม่พบครรภ์แฝด แต่เมื่อผ่าตัดคลอดจึงพบทารกแฝด และแฝดผู้เสียชีวิตหลังจากคลอดเพียง ๒ วัน

ผู้เสียหายจึงร้องเรียนต่อแพทยสภาว่า นายแพทย์ผู้ทำคลอดกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและเป็นการประกอบวิชาชีพที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งผิดข้อบังคับแพทยสภา แต่คณะกรรมการแพทยสภาได้พิจารณาและมีคำสั่งยกข้อกล่าวโทษ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลปกครองพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งยกข้อกล่าวโทษดังกล่าวและให้พิจารณาใหม่

คดีนี้นอกจากจะเป็นอุทาหรณ์ที่ดีให้กับแพทย์ หญิงตั้งครรภ์ หรือผู้เกี่ยวข้องแล้ว การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลปกครองเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการทางการแพทย์ในกรณีการตรวจครรภ์ยังเป็นข้อมูลทางวิชาการสำคัญที่จะทำให้บุคคลทั่วไปได้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

โดยเฉพาะการตั้ง “ครรภ์แฝด” จะเป็นไปได้หรือไม่ว่าในระหว่างตั้งครรภ์ “แพทย์” จะตรวจไม่พบครรภ์แฝด

ข้อเท็จจริงเรื่องนี้เกิดจาก ผู้ฟ้องคดีได้ฝากครรภ์ที่คลินิกของนายแพทย์ ส. และเมื่ออายุครรภ์ครบ ๒๖ สัปดาห์ นายแพทย์ ส. จึงใช้เครื่องอัลตราซาวนด์ตรวจและพบว่าทารกในครรภ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นเพศชาย แต่ก่อนจะถึงกำหนดคลอด ผู้ฟ้องคดีมีอาการปวดท้องคลอดและมีน้ำเดิน จึงไปพบนายแพทย์ ส. ที่โรงพยาบาลตามที่ตกลงกันไว้ โดยนายแพทย์ ส. ได้ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และเมื่อทำคลอดเสร็จกลับพบว่ามียุงน้ำคร่ำอีกถุงหนึ่ง จึงได้กรีดถุงน้ำคร่ำและพบว่าเป็นการตั้งครรภ์แฝด จึงได้ทำคลอดทารกแฝดดังกล่าว แต่อีก ๒ วันต่อมา แฝดผู้เสียชีวิต

นายแพทย์ ส. ชี้แจงว่า ขณะที่ผู้ฟ้องคดีตั้งครรภ์อายุครรภ์ ๒๖ สัปดาห์เศษ มีอาการปวดครรภ์ ซึ่งจากการตรวจพบว่าน้ำคร่ำเดินแล้ว และเมื่อคลำดูจากหน้าท้องคงจะคลอดโดยวิธีธรรมชาติยาก เพราะทารกในครรภ์น่าจะมีขนาดใหญ่ และผู้ฟ้องคดียินยอมให้ผ่าตัด จึงทำคลอดตามวิธีการทางการแพทย์ อีกทั้งการเสียชีวิตของทารกแฝดคนที่ ๑ ไม่ได้เกิดจากการตรวจรักษาผู้ฟ้องคดีก่อนคลอดและในระหว่างผ่าตัดทำคลอด แต่มีสาเหตุเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่อาจป้องกันและรักษาได้ และจากผลการรักษาของกุมารแพทย์พบว่าทารกทั้งสองมีภาวะแทรกซ้อน Twin - to - Twin Transfusion Syndrome (TTS) ซึ่งเกิดจากการเชื่อมต่อกันระหว่างเส้นเลือดของทารกแฝด (Vascular Anastomosis)

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดรับฟังความเห็นจากราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย รองศาสตราจารย์นายแพทย์ ภาควิชาสูติศาสตร์รีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ฯลฯ

การตรวจครรภ์ไม่พบถือว่าแพทย์ประกอบวิชาชีพไม่ได้มาตรฐานในระดับที่ดีที่สุดหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เหตุปัจจัยที่ทำให้ตรวจครรภ์ผิดไม่พบอาจสืบเนื่องมาจากสภาพร่างกายของผู้ฟ้องคดีหรือทารกในครรภ์ด้วยก็ได้ จึงยังฟังไม่ได้ว่า การที่นายแพทย์ ส. ตรวจไม่พบว่าการตั้งครรภ์ถือเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ยังไม่ได้มาตรฐานในระดับที่ดีที่สุด อันอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ทารกในครรภ์เสียชีวิต ประกอบกับในการทำคลอด นายแพทย์ ส. ได้ผ่าตัดทำคลอดโดยได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดี พยาบาลทำความสะอาดและดมยาสลบภายใต้การดูแลของวิสัญญีแพทย์ และได้ผ่าตัดผนังหน้าท้องตามลำดับขั้นแล้วใช้มีดกรีดผนังมดลูกส่วนล่าง เมื่อพบถุงน้ำคร่ำได้ใช้มีดกรีดและพบทารกอยู่ในท่าศีรษะจึงนำทารกออกจากมดลูกแล้วทำการตัดสายสะดือ ส่งต่อให้เจ้าหน้าที่นำเด็กไปทำตามวิธีปฏิบัติของทารกในห้องคลอด และเมื่อพบว่ามีถุงน้ำคร่ำอีกถุงหนึ่งก็ได้กรีดถุงน้ำคร่ำ พบทารกอีก ๑ คน อยู่ในท่าศีรษะจึงได้ผ่าตัดและนำทารกออกจากมดลูกและช่องท้อง จากนั้นได้ตัดสายสะดือแล้วส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปเช่นเดียวกับทารกคนที่หนึ่ง ประกอบกับการคลอดก่อนกำหนดเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการตายปริกำเนิดในทารกครรภ์แฝด (**การตายปริกำเนิด คือ การเสียชีวิตของตัวอ่อนหรือทารกแรกเกิดในช่วงของการคลอด ก่อนการคลอด และหลังการคลอด**) และยังไม่มีวิธีการป้องกันที่ได้ผลแน่นอน

ดังนั้น จึงฟังได้ว่านายแพทย์ ส. ทำคลอดผู้ฟ้องคดีโดยปฏิบัติตามหลักวิชาการและมาตรฐานทางการแพทย์ทั่วไปแล้ว และฟังไม่ได้ว่านายแพทย์ ส. ได้ผ่าตัดทำคลอดด้วยความประมาท อันจะถือได้ว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ยังไม่ได้มาตรฐานในระดับที่ดีที่สุดและไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย อันเป็นการประพฤติดัดข้อบังคับแพทยสภา คำสั่งยกข้อกล่าวโทษนายแพทย์ ส. จึงชอบด้วยกฎหมาย (**คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๒๙/๒๕๕๗**)

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ แม้จะเป็นกรณีที่ “แพทย์” ได้ปฏิบัติตามหลักวิชาการและมาตรฐานทางการแพทย์ทั่วไปแล้ว แต่เมื่อ “แพทย์” ถือเป็นผู้วิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์อย่างยั่งยืนและด้วยสุขภาพที่ดี และแม้ว่าพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ และข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ จะกำหนดจริยธรรมแห่งวิชาชีพและควบคุมให้แพทย์ต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมาตรฐานทางการแพทย์ทั่วไปในระดับที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญก็ตาม แต่เหนือสิ่งอื่นใดนั่นคือ “จิตวิญญาณ” ของความเป็นแพทย์ที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิต ... ครับ !

เรื่องที่ ๒๓

ทารกตาย ...

เพราะผ่าตัดทำคลอดล่าช้า !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๕/๒๕๕๘

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ หมวด ๓ ข้อ ๑ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุด และพยายามให้ผู้ป่วยพ้นจากอาการทรมานจากโรคและความพิการต่าง ๆ และข้อ ๖ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องไม่ประกอบวิชาชีพโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วย (ปัจจุบันเทียบเคียงได้กับข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓)

๒. กรณีเกิดภาวะที่สายสะดือย้อยโดยทารกยังมีชีวิตอยู่และปากมดลูกยังเปิดไม่หมด ถือเป็นข้อบ่งชี้ที่แพทย์ต้องทำการผ่าตัดอย่างแน่นนอน เนื่องจากถ้าปล่อยให้คลอดเองจะเป็นอันตรายอย่างมาก และหากทารกในครรภ์เกิดภาวะขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงเป็นเวลานาน ต้องแก้ไขด้วยวิธีการผ่าตัดทำคลอด ซึ่งถ้ากระทำได้ทันท่วงทีก็จะสามารถช่วยชีวิตทารกไว้ได้ (ข้อมูลจากตำราสูติศาสตร์ของภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา) ดังนั้น เมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าทารกอาจเกิดภาวะขาดออกซิเจนตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา แพทย์ผู้ทำคลอด รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ต้องดูแลการคลอดอย่างใกล้ชิดและเตรียมความพร้อมสำหรับการผ่าตัดทำคลอดทางหน้าท้อง เพื่อช่วยเหลือทารกเป็นกรณีเร่งด่วนและฉุกเฉิน

๓. การที่ทารกในครรภ์มารดาอยู่ในท่านอนหงายแตกต่างไปจากการคลอดตามปกติที่จะอยู่ในท่านอนคว่ำ และการเต้นของหัวใจทารกในครรภ์มีอัตราที่สูงผิดปกติอย่างชัดเจน โดยวัดได้ ๑๖๒ ครั้งต่อนาที และ ๑๗๐ ครั้งต่อนาที (ภาวะปกติจะไม่เกิน ๑๖๐ ครั้งต่อนาที) จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่าการคลอดบุตรอาจอยู่ในภาวะไม่ปกติ และแพทย์ผู้ทำคลอดย่อมต้องมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลการคลอดอย่างใกล้ชิด เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการผ่าตัดทำคลอดในกรณีเร่งด่วนและฉุกเฉินให้ทันท่วงที เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าระหว่างทำคลอดในเวลา ๑๒.๑๐ น. แพทย์ผู้ทำคลอดได้ออกไปรับประทานอาหารกลางวันและกลับมายังห้องคลอดในเวลา ๑๓.๒๒ น. เพราะเจ้าหน้าที่ประจำห้องคลอด

โทรศัพท์ตาม (เนื่องจากอัตราการเต้นของหัวใจทารกเพิ่มสูงขึ้นผิดปกติเป็น ๑๘๔ ครั้งต่อนาที) และได้ผ่าตัดทำคลอดในเวลา ๑๔.๐๒ น. ซึ่งไม่ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ทารกเกิดภาวะขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงจนถึงแก่ความตาย และเป็นการตัดสินใจที่ล่าช้าเกินสมควร โดยเหตุแห่งการตัดสินใจล่าช้ามิได้เกิดจากสภาพทางธรรมชาติของร่างกายมารดา แต่เกิดจากแพทย์ผู้ทำคลอดออกไปรับประทานอาหารนานเกินสมควร โดยมีได้คำนึงถึงภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการคลอด อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่แพทย์ที่เข้าลักษณะมิได้รักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุด และมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองของผู้ป่วยตามข้อ ๑ และข้อ ๖ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมฯ ดังนั้น มติของแพทยสภาที่ยกข้อกล่าวโทษแพทย์ผู้ทำคลอดจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ทารกตาย ...
เพราะผ่าตัดทำคลอดล่าช้า !

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นกรณีการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ที่มีได้คำนึงถึงภาวะผิดปกติของทารกในครรภ์ โดยตัดสินใจผ่าตัดทำคลอดล่าช้าทำให้ทารกเสียชีวิต หลังจากผู้เสียหายร้องเรียนต่อแพทยสภาว่าการทำคลอดของแพทย์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม และแพทยสภามีคำสั่งยกข้อกล่าวโทษ ผู้เสียหายจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

เหตุของคดีนี้เกิดจาก นาง ว. ภรรยาของผู้ฟ้องคดีตั้งครรภ์และได้ฝากครรภ์ไว้กับนายแพทย์ ส. (ผู้ร้องสอด) ต่อมา เมื่อนาง ว. มีอาการเจ็บครรภ์ นายแพทย์ ส. จึงได้ผ่าตัดทำคลอด แต่ปรากฏว่าทารกมีอาการไม่หายใจ ตัวเขียวคล้ำ เนื่องจากอยู่ในภาวะขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงเป็นเวลานาน กุมารแพทย์จึงปั๊มหัวใจและใช้เครื่องช่วยหายใจ แต่หลังจากนั้นอีก ๗๒ ชั่วโมง ทารกไม่มีอาการตอบสนอง ผู้ฟ้องคดีกับนาง ว. จึงให้แพทย์ถอดเครื่องช่วยหายใจออก ทำให้ทารกถึงแก่ความตาย

นายแพทย์ ส. ได้ชี้แจงสาเหตุการเสียชีวิตว่า เกิดจากสายสะดือทารกย้อยลงมาบริเวณร่องก้น สายสะดือจึงถูกกดทับจากการเบ่งคลอดและการบีบรัดตัวของมดลูก ทำให้ทารกอยู่ในภาวะขาดออกซิเจน

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การเสียชีวิตของทารกเกิดจากนายแพทย์ ส. และเจ้าหน้าที่แผนกห้องคลอดปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่อ จึงร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดี (แพทยสภา) แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งยกข้อกล่าวโทษ

ประเด็นข้อพิพาทในคดีนี้ คือ การทำคลอดและดูแลรักษาผู้ป่วยถูกต้องตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมแล้วหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดได้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องและวินิจฉัยว่า เป็นการปฏิบัติหน้าที่แพทย์ที่เข้าลักษณะมิได้รักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุด และมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยและความเสี่ยงของผู้ป่วยตามหมวด ๓ ข้อ ๑ และข้อ ๖ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยศาลให้เหตุผลว่า เมื่อตำราสูติศาสตร์ของภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยาได้อธิบายไว้ว่า ภาวะสายสะดือย้อยและทารกยังมีชีวิตอยู่และปากมดลูกยังเปิดไม่หมด เป็นข้อบ่งชี้ที่ต้องทำการผ่าตัดอย่างแน่นนอน ถ้าปล่อยให้คลอดเองจะมีอันตรายอย่างมาก ดังนั้น จึงรับฟังเป็นที่ยุติว่าภาวะการขาดออกซิเจนดังที่ปรากฏในกรณีบุตรของผู้ฟ้องคดีนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการผ่าตัดทำคลอด และหากได้กระทำให้ทันท่วงทีก็สามารถช่วยชีวิตทารกไว้ได้ โดยหากมีข้อบ่งชี้ว่าทารกอาจเกิดภาวะการขาดออกซิเจนตั้งแต่วินาทีแรกมารดา บุคลากรทางการแพทย์รวมทั้งแพทย์ผู้ทำคลอดต้องดูแลการคลอดอย่างใกล้ชิด และเตรียมความพร้อมสำหรับผ่าตัดทำคลอดทางหน้าท้อง เพื่อช่วยเหลือทารกเป็นกรณีเร่งด่วนและฉุกเฉินให้ทันท่วงที

เมื่อ**ทารกในครรภ์**ของนาง ว. อยู่ในท่านอนหงายแตกต่างไปจากการคลอตามปกติที่จะอยู่ในท่านอนคว่ำ และการคลอเริ่มตั้งแต่ผู้ร้องสอดเจาะถุงน้ำคร่ำโดยปากมดลูกของนาง ว. เปิด ๙ ซม. (ตามปกติจะเปิด ๑๐ ซม.) และในเวลา ๑๑.๓๐ น. สามารถวัดอัตราการเต้นของหัวใจทารกในครรภ์ได้ ๑๖๒ ครั้งต่อนาที ในเวลา ๑๒.๑๕ น. และเวลา ๑๒.๓๐ น. วัดได้ ๑๗๐ ครั้งต่อนาที ซึ่ง**อัตราการเต้นของหัวใจ**ดังกล่าวเป็นอัตราที่สูงผิดปกติอย่างชัดเจน (*ภาวะปกติจะไม่เกิน ๑๖๐ ครั้งต่อนาที*) จึงเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าการคลอบุตรของนาง ว. อาจอยู่ในภาวะไม่ปกติ และในฐานะที่นายแพทย์ ส. เป็น**แพทย์ผู้ทำคลอ**ย่อมต้องมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลการคลออย่างใกล้ชิดเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการผ่าตัดทำคลอในกรณีเร่งด่วนและฉุกเฉิน แต่ปรากฏว่า**ระหว่างทำคลอ**ในเวลา ๑๒.๑๐ น. นายแพทย์ ส. ได้ออกไปรับประทานอาหารกลางวันและกลับมายังห้องคลอในเวลา ๑๓.๒๒ น. เพราะเจ้าหน้าที่ประจำห้องคลอโทรศัพท์ตาม เนื่องจากอัตราการเต้นของหัวใจทารกในครรภ์เพิ่มสูงขึ้นผิดปกติ (๑๘๔ ครั้งต่อนาที)

นายแพทย์ ส. จึงทำการผ่าตัดทำคลอในเวลา ๑๔.๐๒ น. อันเป็นเวลาที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้**ทารกเกิดภาวะขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงจนถึงแก่ความตาย** เห็นได้ว่าการตัดสินใจผ่าตัดทำคลอเป็นการตัดสินใจที่ล่าช้าเกินสมควร โดยเหตุแห่งการตัดสินใจล่าช้ามิได้เกิดจากสภาพทางธรรมชาติของร่างกายนาง ว. แต่เกิดจากนายแพทย์ ส. ใช้เวลาออกไปรับประทานอาหารกลางวันเกินสมควรโดยมิได้คำนึงถึงภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการคลอ ซึ่งสอดคล้องกับพยานผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็นว่านายแพทย์ ส. คำนึงถึงความปลอดภัยของทารกน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และปล่อยให้ธรรมชาติเป็นผู้ตัดสินใจเป็นระยะเวลายาวนานจนเกิดผลเสียและไม่สามารถแก้ไขให้กลับคืนมาได้อีก

ดังนั้น มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ยกข้อกล่าวโทษนายแพทย์ ส. จึงเป็น **คำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย** พิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ยกข้อกล่าวโทษนายแพทย์ ส. โดยมีข้อสังเกตว่าให้ผู้ถูกฟ้องคดีออกคำสั่งใหม่ให้ถูกต้องตามกฎหมายและตามผลแห่งคำพิพากษาของศาลปกครอง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๕/๒๕๕๘)

คดีนี้นอกจากศาลปกครองสูงสุดจะได้นำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติของนายแพทย์ ส. มาพิจารณาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ว่าเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญที่ต้องทราบภาวะที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขได้โดยการผ่าตัดทำคลอทางหน้าท้อง ศาลปกครองยังได้วินิจฉัยข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดีเกี่ยวกับรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการของการออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลทางกฎหมายทำให้คำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ยกข้อกล่าวโทษนายแพทย์ ส. ในทางกฎหมายถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ออกคำสั่งจึงต้องจัดให้มีเหตุผลตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง (๓) คือ ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่ง แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการดังกล่าวจึงมีผลทำให้คำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย

เรื่องที่ ๒๔

สวย (ไม่) ปลอดภัย ...

เพราะการรักษา (ไม่) เป็นไปตามมาตรฐาน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๓/๒๕๕๐

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม เป็นการใช้อำนาจของแพทยสภา ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ อันเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแพทย์ที่ถูกลงโทษพักใช้ใบอนุญาตมีสิทธินำคดีมาฟ้อง เพื่อให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. กรณีนาง ส. อายุ ๖๗ ปี เข้าทำศัลยกรรมดึงหน้ากับแพทย์ (ผู้ถูกร้องเรียน) ที่คลินิก โดยก่อนทำการผ่าตัด แพทย์ได้ให้นาง ส. ทานยาและฉีดยาบริเวณที่จะดึงหน้า เป็นเหตุให้นาง ส. ไม่รู้สึกตัว และเสียชีวิตนั้น เมื่อการให้ยาสลบไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เนื่องจากก่อนใช้ยาไม่ปรากฏว่าได้ดำเนินการงดน้ำ งดอาหารแก่ผู้ป่วย และให้ยาหลายชนิดที่มีผลกระทบต่อระบบประสาทส่วนกลางโดยเฉพาะกับผู้ป่วยสูงอายุ และค่อนข้างอ่อน ซึ่งถือเป็นข้อห้ามในการใช้ยาสลบ จึงทำให้ผู้ป่วยหมดสติและมีโอกาสขาดการหายใจ หรือทางเดินหายใจอุดตัน เมื่อไม่มีการวัดความดันโลหิต ชีพจร และประเมินการหายใจ ประกอบกับกระบวนการ ช่วยชีวิตนาง ส. ไม่เป็นไปตามมาตรฐานและไม่มีบุคลากรเพียงพอในการกู้ชีวิต เพราะมีแพทย์ ๑ คน และพยาบาล ๒ คน (ตามความเห็นของราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย) อันถือว่าขั้นตอน การรักษาที่มีข้อบกพร่องดังกล่าว มีผลกระทบต่อสภาพและสมรรถนะทางร่างกายของนาง ส. ซึ่งย่อมไม่แข็งแรง เท่ากับคนหนุ่มสาว และโดยที่ผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเลือด ปัสสาวะ และของเหลวหรือสาร ในกระเพาะอาหารของนาง ส. ก็ยืนยันว่าพบตัวยาที่แพทย์ให้แก่นาง ส. หลายรายการ การเสียชีวิตของนาง ส. จึงเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของแพทย์ และถือเป็นการไม่รักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพ เวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดตามข้อ ๑ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ (ปัจจุบันเทียบเคียงได้กับข้อ ๑๐ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรม แห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕) ดังนั้น การที่แพทย์สภามีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม แพทย์รายดังกล่าวมีกำหนด ๓ เดือน จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

สวย (ไม่) พลอดภัย ...
เพราะการรักษา (ไม่) เป็นไปตามมาตรฐาน

แม้ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ จะกำหนดให้การ “ศัลยกรรม” เป็นการบริการทางการแพทย์ที่ไม่อยู่ในความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม แต่ผู้ประกันตนหลายคน โดยเฉพาะผู้ประกันตนหญิงอาจเลือกใช้บริการความสวยความงามดังเช่น “ผู้หญิง” ทั่ว ๆ ไป เพราะ “ผู้หญิง” กับ “ความสวย” เป็นของคู่กันทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันนี้ ความสวยความงามถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้หญิงเกิดความมั่นใจในตัวเองเพิ่มมากขึ้น

“ผู้หญิงอย่าหยุดสวย” จึงเป็นคำพูดที่ทันสมัยสำหรับยุคปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากวิธีการที่จะทำให้ผิวพรรณและรูปร่างหน้าตาสวยงามหรือดูดีมีให้เลือกมากมาย เช่น การออกกำลังกาย ทานวิตามิน หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร หรือแม้แต่ “ศัลยกรรม”

แต่การศัลยกรรมก็เชื่อว่าจะนำความสวยความงามมาให้เสมอไป เพราะหากทำศัลยกรรมกับสถาบันความงามหรือแพทย์ที่ไม่ได้มาตรฐาน อาจทำให้ “สวยไม่พลอดภัย” ในทันที

ดังเช่นอุทาหรณ์ที่จะนำมาเล่าในคอลัมน์ “รอบรู้กฎหมาย” ฉบับนี้ เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่จะพินิจพิจารณาและตัดสินใจใช้บริการความสวยความงามกับแพทย์ที่มีมาตรฐานต่อไป

มูลเหตุของคดีนี้ เกิดจากการเสียชีวิตของนาง ส. อายุประมาณ ๖๗ ปี ได้เข้าไปทำศัลยกรรมตึงหน้ากับนายแพทย์ ข. ที่คลินิก ก่อนทำการผ่าตัด นายแพทย์ ข. ได้ให้นาง ส. ทานยา และฉีดยาบริเวณที่จะตึงหน้า แต่ขณะฉีดยานาง ส. ไม่รู้สึกตัวและในเวลาต่อมาได้เสียชีวิตลง

เมื่อแพทย์สภาได้รับทราบเรื่องราวดังกล่าว จึงได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการทางวินัยกับนายแพทย์ ข. และในที่สุดแพทย์สภาได้มีมติลงโทษพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมของนายแพทย์ ข. มีกำหนด ๓ เดือน โดยให้เหตุผลว่า นาง ส. เสียชีวิตเกิดจากการให้ยาเกินขนาดและทำเวชปฏิบัติไม่ได้มาตรฐาน ถือเป็นการไม่รักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดตามหมวด ๓ ข้อ ๑ ของข้อบังคับแพทย์สภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖

นายแพทย์ ข. เห็นว่าเหตุที่นาง ส. เสียชีวิต เพราะแพ้ย้อนเป็นเหตุสุดวิสัย จึงฟ้องแพทย์สภาต่อศาลปกครองเพื่อขอให้มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

ข้อพิพาทในคดีนี้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง เพราะการที่แพทย์สภามีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ และนายแพทย์ ข. ฟ้องขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

คดีนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการรักษาที่มีความบกพร่อง

บกพร่องอย่างไร ? และคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมนายแพทย์ ช.

(ผู้ฟ้องคดี) ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? โดยศาลปกครองสูงสุดได้แสวงหาข้อเท็จจริงและพิจารณาพยานหลักฐาน ตลอดจนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง เช่น

ราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทยให้ความเห็นว่า **(๑) การให้ยา** เพื่อให้ผู้ป่วยสลบไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เนื่องจากก่อนใช้ยาไม่ปรากฏว่าได้ดำเนินการงัดน้ำ งดอาหารแก่ผู้ป่วย และให้ยาหลายชนิดที่มีผลต่อระบบประสาทส่วนกลางโดยเฉพาะผู้ป่วยเป็นคนสูงอายุ เมื่อทานยา Dormicum รวม ๑ เม็ด (จำนวน ๑๕ มิลลิกรัม) จะทำให้หลับ หมดสติ การหายใจอุดกั้น และการฉีด Diazepam ๑๐ มิลลิกรัม ร่วมกับ Ketalar ๐.๕ มิลลิกรัม เข้าหลอดเลือดดำ ผู้ป่วยมีโอกาสดการหายใจหรือทำให้ทางเดินหายใจอุดกั้น ประกอบกับผู้ป่วยค่อนข้างอ้วน จึงเป็นข้อห้ามในการใช้ยาสลบ เพราะจะทำให้เกิดการอุดกั้นทางเดินอากาศส่วนบนได้ง่าย ไม่มีการวัดความดันเลือด ชีพจร การประเมินการหายใจ การจัดเตรียมอุปกรณ์ไม่เหมาะสม **(๒) กระบวนการช่วยชีวิต**ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และ **(๓) บุคลากรมีไม่เพียงพอ**ในการกู้ชีวิต เพราะมีแพทย์ ๑ คน และพยาบาล ๒ คน หากมีบุคลากรเพียงพอสามารถช่วยกู้ฟื้นคืนชีพได้

จากพยานหลักฐานต่าง ๆ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ขั้นตอนการรักษาของนายแพทย์ ช. ที่มีข้อบกพร่องดังกล่าว ทำให้มีผลกระทบต่อสภาพร่างกายของนาง ส. ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ สมรรถนะทางร่างกายของนาง ส. จึงย่อมไม่แข็งแรงเท่ากับคนหนุ่มสาว ประกอบกับผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเลือด ปัสสาวะ และของเหลวหรือสารในกระเพาะอาหารของนาง ส. โดยภาควิชานิติเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยืนยันว่า พบตัวยาที่นายแพทย์ ช. ให้แก่นาง ส. หลายรายการ เมื่อขั้นตอนการรักษามีข้อบกพร่องและมีการให้ยาหลายรายการ การเสียชีวิตของนาง ส. จึงเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของผู้ฟ้องคดี ดังนั้น คำสั่งแพทยสภา (ผู้ถูกฟ้องคดี) ที่พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมนายแพทย์ ช. จึงชอบแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๓/๒๕๕๐)

คดีนี้นับว่าเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับท่านที่ประสงค์จะทำศัลยกรรมความสวยความงามให้ตระหนักถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความพร้อมของสถาบันความสวยความงามหรือแพทย์ผู้ให้บริการ โดยการสืบเสาะแสวงหาข้อมูลการให้บริการอย่างละเอียด รอบคอบ รอบด้านเพื่อให้ได้รับบริการที่ดีและมีมาตรฐาน ไม่เสี่ยงต่อการ “สวย (ไม่) ปลอดภัย” แพทย์ผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับความสวยความงามก็ต้องตระหนักในหน้าที่ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยต้องรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุด คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้รับบริการเป็นสำคัญ หากไม่มีความพร้อมในกระบวนการรักษาหรือมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้รับบริการ ก็ควรที่จะ “หยุดทำสวย” เช่นกัน!!

เรื่องที่ ๒๕

ใช้ยาหมดอายุ & ไม่มีความพร้อมในการดูแล ...
แพทย์ผิดวินัย คนไข้ตาย !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๒๗/๒๕๕๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๗๕ บัญญัติว่า “ยาต่อไปนี้เป็นยาเสื่อมคุณภาพ (๑) ยาที่สิ้นอายุตามที่แสดงไว้ในฉลาก ...” โดยบทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้มีการนำยาที่หมดอายุแล้วมาจำหน่ายหรือนำมาใช้รักษาผู้ป่วย อันเป็นข้อจำกัดในการใช้ยาที่อาจเสื่อมคุณภาพ และถือเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายที่หากแพทย์ยอมรับแล้วว่าได้มีการใช้ยาหมดอายุตามฉลากจริง ก็ไม่อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้หรือรับฟังเป็นอย่างอื่นได้

๒. กรณีอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (ผู้ฟ้องคดี) ได้ผ่าตัดดูดไขมันลดความอ้วนให้ผู้ป่วยที่คลินิกส่วนตัว ซึ่งมีการใช้ยาหมดอายุตามฉลากและผู้ป่วยได้เสียชีวิตลง โดยที่ปรากฏว่าคลินิกของผู้ฟ้องคดีมิได้จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับผ่าตัดใหญ่ไว้โดยเฉพาะ ไม่มีแพทย์หรือพยาบาลวิสัญญีเป็นผู้วินิจฉัยชนิดและขนาดการใช้ยาระงับความรู้สึกและคอยเฝ้าระวัง ตรวจดูสัญญาณชีพ ตลอดจนสภาพร่างกายของผู้ป่วยในเวลาผ่าตัด จึงไม่ทราบถึงภาวะผิดปกติอันตราย และไม่อาจแก้ไขได้ทันท่วงที อีกทั้งผู้ฟ้องคดีไม่มีความเชี่ยวชาญด้านการกู้ชีพฉุกเฉิน ไม่มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการช่วยฟื้นชีวิต ไม่ติดต่อขอความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนจากสถานพยาบาลที่มีบุคลากรและอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็น และด้วยความประมาทดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย ประกอบกับเมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านเวชกรรมและเป็นอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาแพทย์โดยมีตำแหน่งทางวิชาการระดับสูง ยังต้องมีมาตรฐานความระมัดระวังเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความรับผิดชอบในจรรยาบรรณมากกว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทั่ว ๆ ไป การกระทำความผิดของผู้ฟ้องคดีจึงถือเป็นการรักษาผู้ป่วยไม่เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุดตามข้อบังคับของแพทยสภา

๓. การที่ผู้ฟ้องคดีใช้ยาเสื่อมคุณภาพ (ยาหมดอายุ) กับผู้ป่วย ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์และตำแหน่งหน้าที่ราชการและกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลทั่วไป เมื่อการรักษาด้วยความประมาทนั้นเป็นเหตุให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย จึงถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ดังนั้น การที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยมีคำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ฐานประพฤติดังกล่าวอย่างร้ายแรง

ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (ปัจจุบันเทียบเคียง
ได้กับมาตรา ๘๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) จึงเป็นการใช้ดุลพินิจ
โดยชอบด้วยกฎหมาย

ใช้ยาหมดอายุ & ไม่มีความพร้อมในการดูแล ...
แพทย์ผิดวินัย คนไข้ตาย !

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นกรณีแพทย์ใช้ยาหมดอายุตามที่ระบุในฉลาก และไม่มีความพร้อมในการรักษาผู้ป่วย จนเป็นเหตุให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย ซึ่งถือว่าเป็นอุทาหารณ์ที่ดีสำหรับประชาชนทั่วไปที่จะเข้ารับการผ่าตัดดูแลไขสันหลังเพื่อลดความอ้วน

คดีนี้เกิดจากผู้ฟ้องคดีซึ่งรับราชการในตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ประจำคณะแพทยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ได้ถูกแจ้งข้อหาว่ากระทำความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และใช้ยาหมดอายุตามฉลากที่ปิดไว้ โดยการผ่าตัดดูแลไขสันหลังลดความอ้วนให้นางสาว ศ. ที่คลินิกส่วนตัว และเสียชีวิตลง และต่อมาศาลจังหวัดมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ๔ ปี และแพทยสภาได้มีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม ส่วนความผิดทางวินัย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (อธิการบดีมหาวิทยาลัย) ก็มีคำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ เพราะถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ได้มาตรฐานของการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุด

หลังจากที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา) มีมติยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งไล่ออกจากราชการ

คดีนี้มีข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นน่าสนใจ ๒ เรื่อง คือ ประเด็นแรก ผู้ฟ้องคดียอมรับว่า ได้ใช้ยาหมดอายุตามฉลากกับผู้ป่วยจริง โดยอ้างว่าตามวิสัยและพฤติการณ์แพทย์ที่คลินิกทุกคนเคยใช้ยาที่ไม่หมดอายุ จึงไม่ได้ตรวจดูวันหมดอายุของยาก่อนใช้ยากับนางสาว ศ.

การกระทำและข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีรับฟังได้หรือไม่ ? ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยประเด็นนี้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๗๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่บัญญัติว่า “ยาเสื่อมคุณภาพ” ได้แก่ ยาสิ้นอายุตามที่แสดงไว้ในฉลาก มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้มีการนำยาที่หมดอายุแล้วมาจำหน่าย หรือนำมาใช้รักษาผู้ป่วย ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการใช้ยาที่อาจเสื่อมคุณภาพ จึงเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย เมื่อผู้ฟ้องคดียอมรับว่าได้ใช้ยาหมดอายุตามฉลากจริง จึงเข้าเงื่อนไขซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติข้างต้นแล้ว และข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีข้างต้นก็ไม่อาจรับฟังได้ตามข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายดังกล่าว

ประเด็นที่สอง การรักษาผู้ป่วยเป็นไปตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุดหรือไม่ ? ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยประเด็นนี้โดยรับฟังข้อเท็จจริงตามความเห็นของคณะกรรมการแพทยสภาว่า คลินิกของผู้ฟ้องคดีมิได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการผ่าตัดใหญ่ โดยเฉพาะ ไม่มีแพทย์วิสัญญีหรือพยาบาลวิสัญญีเป็นผู้วินิจฉัยชนิดและขนาดการใช้ยาระงับความรู้สึก และคอยเฝ้าระวังตรวจดูสัญญาณชีพ ตลอดจนสภาพร่างกายของนางสาว ศ. ในเวลาผ่าตัดว่ามีภาวะเป็นปกติหรือไม่ มีเพียงผู้ฟ้องคดีและพยาบาลอีกคนเป็นผู้ช่วย จึงไม่ทราบถึงภาวะผิดปกติอันตราย

และไม่อาจแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ และเมื่อผู้ป่วยอยู่ในภาวะอันตราย ผู้ฟ้องคดียังได้กู้ชีพอยู่นานเกินสมควร โดยไม่มีความเชี่ยวชาญด้านการกู้ชีพฉุกเฉิน ไม่มีอุปกรณ์ที่จำเป็นพร้อมในการช่วยฟื้นชีวิต ไม่ติดต่อขอความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนจากสถานพยาบาลที่มีบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น ด้วยความประมาทดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้นางสาว ศ. ถึงแก่ความตาย

ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านเวชกรรมที่ต้องรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพให้อยู่ในระดับที่ดีที่สุด และยังเป็นอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาแพทย์โดยมีตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงที่บุคคลทั่วไปและนักศึกษาให้ความเคารพในฐานะ “อาจารย์หมอ” ยิ่งต้องมีมาตรฐานความระมัดระวังเพื่อจะเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความรับผิดชอบในจรรยาบรรณมากกว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทั่ว ๆ ไป การที่ผู้ฟ้องคดีใช้ยาเสื่อมคุณภาพกับผู้ป่วยย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์และตำแหน่งหน้าที่ราชการและกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลทั่วไป และการที่ให้การรักษาผู้ป่วยด้วยความประมาทดังกล่าวจนเป็นเหตุให้นางสาว ศ. ถึงแก่ความตาย จึงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๒๗/๒๕๕๖)

คดีนี้จึงไม่เพียงแต่จะเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับประชาชนทั่วไปที่ต้องปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองในการใช้ยาเพื่อบำบัดรักษาหรือการเข้ารับบริการทางการแพทย์เท่านั้น ยังเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเพื่อคุ้มครองชีวิตของผู้ป่วย โดยต้องรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพของตนให้อยู่ในระดับที่ดีที่สุด หากไม่มีความพร้อมไม่ว่าทางด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือบุคลากรอื่นที่เป็นผู้ช่วยเหลือทางการแพทย์ ก็ควรที่จะส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลที่มีความพร้อม หรือใช้ดุลพินิจในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพและจริยธรรมแห่งวิชาชีพของตนอย่างเคร่งครัดครับ !

เรื่องที่ ๒๖
สิทธิฟ้องโต้แย้งผลการพิจารณา
ของแพทยสภา !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๕๗/๒๕๖๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. แพทยสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรม รวมทั้งจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของแพทย์ โดยมีหน้าที่สอบสวนและพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ความว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนทำการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วเห็นว่ามิมีมูลตามที่ถูกกล่าวหาจริง แพทยสภามีอำนาจลงโทษได้ตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต (ไม่เกิน ๒ ปี) ไปจนถึงโทษที่ร้ายแรงที่สุด คือ การเพิกถอนใบอนุญาต แต่หากตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่มีมูลความจริง หรือเห็นว่าแพทย์ทำการรักษาเป็นไปตามหลักการและมาตรฐานทางวิชาชีพแล้ว แพทยสภาจะมีคำสั่งยกข้อกล่าวหาหรือยกข้อกล่าวโทษนั้น

๒. การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมนั้น จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วนและรอบด้าน ข้อเท็จจริงมีความสอดคล้องตรงตามความเป็นจริงโดยปราศจากข้อสงสัย หากยังไม่ได้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ยุติว่าแพทย์ผู้ถูกกล่าวหาได้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรฐานในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่ กรณีถือว่ายังมีมูลอันควรสงสัยในเรื่องที่มีการร้องเรียนกล่าวหาอยู่ ซึ่งคณะกรรมการฯ ยังคงมีหน้าที่สอบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิดของแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนต่อไป ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕

๓. เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าภายหลังแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนทำการตรวจร่างกายแล้วพบว่าผู้ป่วยมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนมาก และวินิจฉัยว่าเป็นโรคกระเพาะอาหาร จึงอธิบายถึงทางเลือกในการรักษา (ผู้ป่วยเลือกวิธีการฉีดยา) โดยเมื่อสอบถามประวัติอาการแพ้ยาและโรคประจำตัวแล้ว จึงเขียนใบสั่งยาให้ฉีดยาแก้ปวด (Plasil) แก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นยาสามัญที่สามารถใช้ได้ทั่วไปและแพทย์ทั่วไปใช้ได้ ประกอบกับหลังฉีดยาก็ได้ให้ผู้ป่วยนอนสังเกตอาการเป็นเวลาครึ่งชั่วโมงแล้ว คณะกรรมการฯ จึงทำความเข้าใจเสนอคณะกรรมการแพทยสภาว่าเป็นการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดแล้วนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อมูล

ในเวชระเบียนที่บันทึกการรักษาผู้ป่วยในขั้นตอนต่าง ๆ จนกระทั่งเสียชีวิต มีการระบุช่วงเวลาที่ยึดแย้งกับคำชี้แจงของแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนที่ชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ หลายรายการ โดยที่ในขั้นตอนการรักษา มีเพียงคำชี้แจงของแพทย์ดังกล่าวเพียงฝ่ายเดียว เพราะไม่มีพยานบุคคลฝ่ายผู้ป่วยที่รู้เห็นขั้นตอนการรักษา จึงมีกรณีที่น่าสงสัยว่าแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ดำเนินการรักษาผู้ป่วยตามขั้นตอนที่ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ จริงหรือไม่ โดยเฉพาะในประเด็นว่าภายหลังจากฉีดยาลดอาเจียนแล้ว ได้มีการเฝ้าระวังสังเกตผู้ป่วยเพื่อรอดูอาการหรือไม่ อันเป็นพฤติการณ์ที่ยังมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจมีการกระทำตามคำร้องเรียนและมีมูลอันควรสงสัยว่าแพทย์ไม่ได้ประกอบวิชาชีพตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ภายใต้อำนาจและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ที่มีอยู่ตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ (ปัจจุบันเทียบเคียงได้กับข้อ ๑๐ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๕) ซึ่งสมควรให้คณะกรรมการฯ ทำการสอบสวนในมูลดังกล่าวต่อไปตามมาตรา ๓๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรมฯ ดังนั้น การที่แพทยสภามีคำสั่งยกข้อกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี (มารดาของผู้ป่วย) จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สิทธิฟ้องโต้แย้งผลการพิจารณา ของแพทยสภา !

“องค์กรวิชาชีพ” อาทิ แพทยสภา ทันตแพทยสภา สภานายความ สภาวิศวกร เป็นองค์กรซึ่งทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกใบอนุญาต การเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาต รวมถึงอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งองค์กรดังกล่าวมิได้มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ หากแต่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองแทนรัฐในการควบคุมตรวจสอบการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ จึงถือเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และถูกตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวได้โดยศาลปกครอง

ดังเช่นกรณีแพทยซึ่งถูกร้องเรียนกล่าวหาว่าทำการรักษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม แพทยสภาในฐานะเป็นองค์กรที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรม รวมทั้งจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของแพทย์ จึงมีหน้าที่สอบสวนและพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ว่า แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ทำการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งหากพบว่า มีมูลตามที่กล่าวหาจริง แพทยสภามีอำนาจลงโทษได้ตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต (ไม่เกิน ๒ ปี) ไปจนถึงบทลงโทษที่ร้ายแรงที่สุด คือ การเพิกถอนใบอนุญาต แต่หากข้อร้องเรียนใดตรวจสอบแล้วเห็นว่าไม่มีมูลความจริง หรือเห็นว่าแพทย์ได้ทำการรักษาเป็นไปตามหลักการและมาตรฐานทางวิชาชีพแล้ว แพทยสภาก็จะมีคำสั่งยกข้อกล่าวหาหรือยกข้อกล่าวโทษนั้น

สำหรับผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้ตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรวิชาชีพ ในกรณีแพทยสภาดังที่ยกตัวอย่างมานั้น เป็นได้ทั้งผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งโดยตรง เช่น แพทย์ผู้ได้รับคำสั่งลงโทษ และผู้ร้องเรียนกล่าวหาการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ที่ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของแพทยสภา ก็สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลปกครองตรวจสอบการทำหน้าที่ดังกล่าวได้

ในส่วนของคดีที่ถูกร้องเรียนว่าผิดวินัย ... เป็นเรื่องของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นมารดาของผู้ป่วยที่เสียชีวิตหลังจากได้รับการรักษาจากแพทย์ของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง และได้ร้องเรียนกล่าวหาแพทย์ผู้ทำการรักษาต่อแพทยสภา กรณีบุตรชายของตนซึ่งมีอาการปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน และได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลดังกล่าว โดยแพทย์ชายได้วินิจฉัยว่าเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบ และได้ทำการรักษาโดยฉีดยา Plasil และให้รอสังเกตอาการครึ่งชั่วโมง ผู้ป่วยอาการดีขึ้น จึงอนุญาตให้กลับบ้านได้และให้ไปรอรักยา แต่ในระหว่างรอรักยาผู้ป่วยเกิดหมดสติ มีอาการหัวใจไม่ทำงาน เจ้าหน้าที่และแพทย์หญิงจึงได้ช็อตไฟฟ้าและให้ยาเป็นเวลา ๔๕ นาที แต่ไม่เป็นผล ผู้ป่วยได้เสียชีวิต โดยแพทย์วินิจฉัยการเสียชีวิตว่าเกิดจากระบบไหลเวียนโลหิตล้มเหลว

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเป็นการเสียชีวิตที่ผิดปกติ อันเกิดจากการประมาทของบุคลากรทางการแพทย์ จึงร้องเรียนให้แพทยสภาตรวจสอบแพทย์ชายและแพทย์หญิงที่ทำการรักษาบุตรชายของตน

คณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมได้รวบรวมเอกสารหลักฐาน รวมถึงคำชี้แจงของผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียน และทำการพิจารณาประกอบความเห็นของราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยแล้วเห็นว่า แพทย์ชายได้ทำการตรวจร่างกายผู้ป่วยแล้วพบว่าผู้ป่วยมีอาการคลื่นไส้อาเจียนมาก โดยวินิจฉัยว่าเป็นโรคกระเพาะอาหาร และได้อธิบายถึงทางเลือกในการรักษา ซึ่งผู้ป่วยได้ตัดสินใจรับการรักษาโดยการฉีดยา แพทย์ชายได้สอบถามถึงอาการแพ้ยาและประวัติโรคประจำตัว ซึ่งผู้ป่วยแจ้งว่าไม่มีโรคประจำตัวและประวัติการแพ้ยา จึงได้เขียนใบสั่งการรักษาให้ฉีดยาแก้อาเจียน Plasil ให้แก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นยาฉีดลดอาการอาเจียนชนิดเดียวที่ปรากฏอยู่ในรายการยาบัญชี ก. ของบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ถือเป็นยาสามัญที่สามารถใช้ได้ทั่วไป จึงเป็นยาชนิดเดียวที่แพทย์ทั่วไปใช้ได้ ส่วนยาฉีดลดอาการชนิดอื่น ๆ ที่มีอยู่ในรายการยาบัญชี ง. มีข้อบ่งชี้สำหรับอาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยที่เกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยาเคมีบำบัดซึ่งใช้ได้โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ในกรณีนี้ยา Plasil จึงเป็นยาที่ไม่มียาอื่น ๆ ทดแทนได้

ดังนั้น ถือว่าแพทย์ชายได้ตัดสินใจรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว เนื่องจากผู้ป่วยรับประทานยาไม่ได้ และจากบันทึกการรักษาพบว่าได้ตรวจสอบประวัติแพ้ยาและโรคประจำตัวของผู้ป่วยแล้ว ประกอบกับหลังฉีดยาได้ให้ผู้ป่วยนอนสังเกตอาการเป็นเวลาครึ่งชั่วโมงและมีรถวางอุปกรณ์ช่วยชีวิตวางใกล้ผู้ป่วย อีกทั้งแพทย์และพยาบาลได้เฝ้าผู้ป่วยด้วย นอกจากนี้ ยังมีการยืนยันจากปากคำผู้ร้องเรียนว่าเพื่อนร่วมงานที่นำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลได้รับแจ้งจากพยาบาลว่าต้องรอดูอาการสักพัก จึงเชื่อได้ว่าแพทย์ชายได้ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเพียงพอแล้ว ถือได้ว่าแพทย์ชายให้การดูแลรักษาผู้ป่วยรายนี้ได้เหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ภายใต้อาณัติความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ที่มีอยู่แล้ว

ส่วนแพทย์หญิงซึ่งได้รับรายงานให้มาร่วมรักษาผู้ป่วยเมื่อเวลาประมาณ ๒๐.๕๕ นาฬิกาว่าผู้ป่วยหัวใจหยุดเต้น จึงได้มาร่วมดูแลในทีม CPR แพทย์หญิงได้ทำการกู้ชีวิตตาม CPR Guideline ทำการช็อตไฟฟ้าและให้ยาต่าง ๆ โดยได้พยายามทำการกู้ชีวิตผู้ป่วยประมาณ ๔๕ นาที ผู้ป่วยไม่มีสัญญาณตอบสนองต่อการรักษา จึงได้หยุดการกู้ชีวิต ทั้งนี้ ตามความเห็นจากองค์คณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญของราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นว่า ยา Diazepam ที่ให้ ไม่มีผลส่งเสริมทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตในระหว่างการช่วยฟื้นคืนชีวิตขึ้นสูง เนื่องจากไม่มีผลต่อการเต้นของหัวใจ แม้ว่าอาจมีผลกดการหายใจได้ แต่กรณีในการช่วยชีวิตผู้ป่วยนั้นมีการช่วยหายใจเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว ยา Diazepam จึงไม่มีผลส่งเสริมให้ผู้ป่วยในกรณีนี้เสียชีวิต ดังนั้น จึงถือได้ว่าแพทย์หญิงได้ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยได้เหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ภายใต้อาณัติความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ที่มีอยู่แล้วเช่นกัน

คณะกรรมการฯ จึงได้ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการแพทยสภาว่า แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนทั้งสองมิได้ประพฤติผิดข้อ ๑๕ หมวด ๔ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ กรณีมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยมีมติยกข้อกล่าวหา

คณะกรรมการแพทยสภาพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย จึงมีมติยกข้อกล่าวหา นายกแพทยสภาจึงได้ออกคำสั่งแพทยสภายกข้อกล่าวหาของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งยกข้อกล่าวหาของแพทยสภาไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยผู้ฟ้องคดีไม่ติดใจการพิจารณากรณีแพทย์หญิง แต่ติดใจการตรวจวินิจฉัยโรคของแพทย์ชาย

คดีมีประเด็นพิจารณาว่า คำสั่งแพทยสภาที่ยกข้อกล่าวหาแพทย์ชายที่ถูกร้องเรียนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า เมื่อศาลได้พิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ทั้งหมดแล้วพบว่าข้อมูลในเวชระเบียนที่บันทึกการรักษาผู้ป่วยในขั้นตอนต่าง ๆ จนกระทั่งเสียชีวิต มีการระบุช่วงเวลาที่ยืดแย้งกับคำชี้แจงของแพทย์ชายที่ชี้แจงต่ออนุกรรมการฯ หลายรายการ โดยที่ในขั้นตอนการรักษาดังกล่าวมีเพียงคำชี้แจงของแพทย์ชายฝ่ายเดียว เพราะไม่มีพยานบุคคลฝ่ายผู้ป่วยที่รู้เห็นขั้นตอนการรักษา จึงมีกรณีที่น่าสงสัยว่าแพทย์ชายได้ดำเนินการรักษาผู้ป่วยตามขั้นตอนที่ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ จริงหรือไม่ โดยเฉพาะในประเด็นว่า ภายหลังจากที่ได้ฉีดยาลดอาเจียน Plasil ให้ผู้ป่วยแล้ว ได้มีการเฝ้าระวังสังเกตอาการผู้ป่วยเพื่อรอดูอาการกับผลกระทบจากการแพ้ยาและผลข้างเคียงของยาตามมาตรฐานการรักษาพยาบาลหรือไม่

โดยในประเด็นเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เกิดคลาดเคลื่อนระหว่างคำชี้แจงของแพทย์ชายกับพยานเอกสารหลักฐานสำคัญอื่น ๆ ฝ่ายผู้ฟ้องคดีได้กล่าวอ้างมาในคำคัดค้านคำให้การในการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น และได้กล่าวอ้างมาในคำอุทธรณ์แล้ว แต่คณะกรรมการแพทยสภาซึ่งวินิจฉัยตามความเห็นของคณะกรรมการฯ มิได้โต้แย้งคัดค้านแสดงพยานหลักฐานให้เห็นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามคำชี้แจงของแพทย์ชายแต่ประการใด จึงเห็นว่าพฤติการณ์และการกระทำของนายแพทย์ชายยังมีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจมีการกระทำตามคำร้องเรียนของผู้ฟ้องคดี และมีมูลอันควรสงสัยว่านายแพทย์ชายไม่ได้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรฐานของการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ภายใต้อำนาจและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ที่มีอยู่ตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งสมควรให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนในมูลดังกล่าวต่อไปตามมาตรา ๓๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕

จึงพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของแพทยสภาที่ยกข้อกล่าวหาของแพทย์ชาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๕๗/๒๕๖๕)

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศาลปกครองได้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งแพทยสภาที่ยกข้อกล่าวหาของแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และได้วางหลักเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของแพทย์ว่า ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมนั้น จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วนและรอบด้าน ข้อเท็จจริงที่รับฟังมีความสอดคล้องตรงตามความเป็นจริงโดยปราศจากข้อสงสัย หากยังไม่ได้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่ยุติว่าแพทย์ผู้ถูกกล่าวหา

ได้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามมาตรฐานในระดับที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่ ถือว่ากรณียังมีมูล
อันควรสงสัยในเรื่องที่มีการร้องเรียนกล่าวหาอยู่ คณะอนุกรรมการฯ ยังคงมีหน้าที่สอบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิด
ของแพทย์ผู้ถูกร้องเรียนต่อไป โดยไม่อาจมีมติยกข้อกล่าวหาได้ นั้นเองครับ

เรื่องที่ ๒๗

จริยธรรม

กับการประกอบวิชาชีพแพทย์

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๓๐/๒๕๕๒

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีมีการร้องเรียนว่าแพทย์ประพฤติผิดข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพ คณะอนุกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมมีอำนาจหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภา โดยไม่จำเป็นต้องรอฟังผลการดำเนินคดีอาญาให้ถึงที่สุดเสียก่อน แม้กรณีดังกล่าวจะมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกันในทางอาญาและคดียังไม่ถึงที่สุดก็ตาม

๒. ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๕ กำหนดให้คณะอนุกรรมการสอบสวนดำเนินการแจ้งข้อกล่าวโทษและเปิดโอกาสให้แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่จะเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภาว่าแพทย์รายดังกล่าวกระทำความผิดข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพหรือไม่ (ปัจจุบันใช้บังคับตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยวิธีพิจารณาจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒๙) การที่แพทย์ผู้ถูกร้องเรียนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและให้การต่อคณะอนุกรรมการสอบสวนแล้ว ประกอบกับมิได้มีการโต้แย้งว่าข้อเท็จจริงที่คณะอนุกรรมการสอบสวนแสวงหามานั้นผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงแต่อย่างใด กรณีจึงถือได้ว่ากระบวนกระบวนการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๓. ผู้ฟ้องคดีซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล มีภาระหน้าที่ต้องดูแลบริหารงานภายในสถานพยาบาล ตลอดจนดูแลไม่ให้เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลใช้สถานพยาบาลดังกล่าวประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย เมื่อปรากฏพยานหลักฐานจากการตรวจค้นสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีพบอุปกรณ์หลายรายการที่บ่งชี้ว่าน่าจะมีการประกอบกิจการทำแท้ง และเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลก็ให้การรับสารภาพว่าได้ทำแท้งให้นางสาว ช. ด้วยตนเอง กรณีจึงมีน้ำหนักและมีเหตุควรแก่การรับฟังได้ว่าน่าจะมีการกระทำความผิดในสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเมื่อได้รับรายงานจากคณะอนุกรรมการสอบสวน ประกอบกับปรากฏพยานหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ (ใช้บังคับขณะนั้น) แพทยสภาและนายกแพทยสภา

จึงมีอำนาจลงโทษผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องรอคำวินิจฉัยของศาลในคดีอาญาอันถึงที่สุดแล้ว (เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีถูกฟ้องคดีอาญาร่วมกันทำแท้งและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์) ดังนั้น การที่นายกแพทยสภาโดยมติของคณะกรรมการแพทยสภามีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

จริยธรรม กับการประกอบวิชาชีพแพทย์

แพทย์ถือได้ว่าเป็นผู้มีเกียรติในสังคม ได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อสังคม เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและคุณธรรมสูง เนื่องจากวิชาชีพแพทย์นั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์โดยตรง ฉะนั้น หากแพทย์ประกอบวิชาชีพผิดจากมาตรฐานหรือหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบจากการประกอบวิชาชีพจนเกิดความเสียหายต่อประชาชน ก็จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ในทางที่ไม่ดีและขาดศรัทธาจากประชาชนได้ ดังนั้น แพทย์จึงจำเป็นต้องอยู่ภายใต้หลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งแพทยสภาได้กำหนดจริยธรรมแห่งวิชาชีพออกมาเป็นข้อบังคับ แพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งจะเป็นการควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้ถูกต้องตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพราะฉะนั้น จริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ต้องมีเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ

เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน แพทย์ (บางคน) มีแนวโน้มที่จะประกอบวิชาชีพตามอำเภอใจ ไร้มาตรฐาน โดยมุ่งแสวงหาทรัพย์สินเงินทองโดยมีการนำความรู้ไปใช้ในทางผิด ๆ เพื่อแลกกับการมีรายได้มากขึ้น อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแห่งวิชาชีพแพทย์

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอคัดที่ศาลปกครองได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการประพฤติดัดข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์มาใช้เป็นเครื่องย้ำเตือนสติถึงหลักจริยธรรมในวิชาชีพ ดังตัวอย่างคดีกล่อมทำแท้งในสถานพยาบาล : โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีจบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล บ. ต่อมา เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และแพทย์นำหมายค้นของศาลอาญารัฐบุริเข้าตรวจค้นสถานพยาบาลดังกล่าว ผลการตรวจค้นพบหญิงสาวถูกฉีดยานอนอยู่และพบอุปกรณ์ทำแท้งหลายรายการ จึงได้ควบคุมตัวนาย ส. และนาง ร. ดำเนินคดีในข้อหาประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอมตามมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ฟ้องคดีในข้อหาร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอม แต่ได้ฟ้องนาย ส. และนาง ร. ต่อศาลอาญารัฐบุริ ข้อหาร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอมและประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต ต่อมา เลขาธิการแพทยสภาได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้คณะอนุกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมทำการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว โดยการตรวจจากข่าวหนังสือพิมพ์ รวมทั้งบันทึกการจับกุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับการผดุงครรภ์และพยานบุคคล ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับแล้วเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภาว่า สถานพยาบาล บ. มีการรับทำแท้งโดยผิดกฎหมายโดยผู้ที่มีใช้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม จึงเป็นกรณีมีมูลคณะกรรมการแพทยสภาจึงส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนนาย ว. และผู้ฟ้องคดีกรณีสนับสนุนการประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยผิดกฎหมาย คณะอนุกรรมการสอบสวนได้พิจารณา

พยานหลักฐานแล้วได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภาว่า ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ฟ้องคดี เมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้นภายในหน่วยงานที่ผู้ฟ้องคดีบริหารดูแล จะกล่าวอ้างว่าไม่รู้ไม่เห็นไม่ได้ ถือได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติดิตตามหมวด ๗ ข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ เห็นควรลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการแพทยสภาจึงมีมติลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี กรณีสนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพโดยผิดกฎหมายในสถานพยาบาล และยกข้อกล่าวโทษนาย ว. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (นายกแพทยสภา) จึงได้ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี ส่วนคดีอาญาปรากฏว่าศาลอาญาธนบุรีได้มีคำพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๒๕๐๔/๒๕๔๗ ว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามมาตรา ๓๐๒ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ ต่อมา นาย ส. ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลอาญาธนบุรี ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเมื่อคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า นาย ส. และนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาล บ. ซึ่งมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาในข้อหาประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอมตามมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งศาลอาญาธนบุรีมีคำพิพากษานาย ส. และนาง ร. กระทำความผิดจริงและคดีอยู่ในระหว่างที่นาย ส. ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา แม้คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ก็ตาม แต่การพิจารณาจริยธรรมการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและการดำเนินการสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดี กรณีถูกกล่าวหาว่าสนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยผิดกฎหมายในสถานพยาบาลที่ผู้ฟ้องคดีได้รับอนุญาตให้ดำเนินการ โดยนาย ส. และนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดฐานประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับไม่มีข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดว่าต้องรอผลของการดำเนินคดีอาญาให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน ดังนั้น แม้คดีดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม หากมีผลต่อการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (แพทยสภา) แต่อย่างใด อีกทั้งในการพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประพฤติดิตจริยธรรมนั้น คณะอนุกรรมการสอบสวนและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจที่จะแสวงหาข้อเท็จจริงและพิจารณาโทษผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องรอให้ผลการดำเนินคดีอาญาของนาย ส. และนาง ร. ถึงที่สุดก่อน ประกอบกับในขั้นตอนการสอบสวน คณะอนุกรรมการสอบสวนได้มีการแจ้งข้อกล่าวโทษและเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยกระบวนการวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมทั้งได้ให้การต่อคณะอนุกรรมการสอบสวนแล้ว นอกจากนั้น ข้อเท็จจริงที่คณะอนุกรรมการสอบสวนแสวงหามาได้นั้น ผู้ฟ้องคดีมิได้โต้แย้งว่าผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง จึงมีเหตุผลควรรับฟังได้ กรณีจึงถือได้ว่า

กระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนข้อด้วยกฎหมายแล้ว และพยานหลักฐานจากการตรวจค้นสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีพบอุปกรณ์หลายรายการที่บ่งชี้ว่าน่าจะมีการประกอบกิจการทำแท้งในสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดี และนาย ส. กับนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลได้ให้การรับสารภาพว่าได้ทำแท้งให้นางสาว ข. ด้วยตนเอง จากพยานหลักฐานที่แสวงหามาได้ดังกล่าว มีน้ำหนักและมีเหตุควรแก่การรับฟังได้ว่าน่าจะมีการกระทำความผิดในสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีในฐานะเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลมีภาระหน้าที่ต้องดูแลบริหารงานภายในสถานพยาบาล ตลอดจนดูแลไม่ให้เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลใช้สถานพยาบาลประกอบกิจการผิดกฎหมาย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้รับรายงานจากคณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยพยานหลักฐานแสดงโดยชัดแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามหมวด ๗ ข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่จำเป็นต้องรอคำวินิจฉัยของศาลในคดีอาญ่าันถึงที่สุด ดังนั้นการที่คณะกรรมการแพทยสภามีมติให้ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยมติของคณะกรรมการแพทยสภาได้ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นมติและคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๓๐/๒๕๕๒)

จากคำพิพากษาของศาลปกครองดังกล่าว น่าจะเป็นเรื่องย้าเตือนสติถึงหลักจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งบางครั้งอาจมีการหลงลืมไปชั่วขณะ ซึ่งต้องมาทบทวนในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความรู้ทางการแพทย์ไปใช้ประกอบธุรกิจโดยมุ่งแต่แสวงหาผลกำไรแต่อย่างเดียวโดยลืมเรื่องสำนึกในจริยธรรมแห่งวิชาชีพและไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ได้สร้างความเสียหายแก่ประชาชน และยังสร้างความเสื่อมเสียแก่วงการแพทย์อีกด้วย หากแพทย์ทุกคนรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างเคร่งครัด เห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเหนือประโยชน์ของตนแล้ว ก็จะมีผลดีซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพแพทย์

เรื่องที่ ๒๘

ขอค่าเสียหายอัตราสูงสุด เหตุตรวจครรภ์
ไม่พบว่าบุตรเป็นดาวน์ซินโดรม !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๒/๒๕๖๕

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ บัญญัติให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้รับบริการที่ได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ โดยหาผู้กระทำผิดมิได้หรือหาผู้กระทำผิดได้ แต่ยังไม่ได้รับค่าเสียหายภายในระยะเวลาอันสมควร และข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๕ กำหนดให้ความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการที่จะเป็นเหตุให้ได้รับเงินช่วยเหลือตามข้อบังคับนี้ รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล แต่มิใช่ความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินการไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกแซงของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๑) กำหนดประเภทของความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลและอัตราการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีเสียชีวิต หรือทุพพลภาพอย่างถาวร หรือเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต โดยให้จ่ายได้ตั้งแต่ ๒๔๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๒. การตรวจครรภ์เพื่อคัดกรองภาวะดาวน์ซินโดรมหรือโรคอื่น ๆ ของทารกในครรภ์ แพทย์จะต้องใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เมื่อเกิดความไม่มั่นใจหรือไม่ชัดเจน เช่น จำนวนเซลล์ที่ได้จากการเพาะน้ำคร่ำน้อยเกินไป อันจะส่งผลต่อความแม่นยำในการตรวจวินิจฉัยโรค ก็ควรจะต้องดำเนินการตรวจซ้ำใหม่เพื่อให้เกิดความมั่นใจ หากมิได้ดำเนินการจนก่อให้เกิดความผิดพลาดและเสียหาย ผู้รับบริการย่อมมีสิทธิได้รับการชดเชยความเสียหายตามสิทธิที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

๓. กรณีผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรักษาพยาบาลตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ (สิทธิบัตรทอง) ฝากครรภ์กับแพทย์ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด แต่ปรากฏว่าเมื่อคลอดบุตรแล้ว

ผลตรวจพบว่ามีภาวะดาวน์ซินโดรม โดยรับฟังได้ว่าการที่แพทย์ได้ตรวจครรภ์ก่อนคลอดแล้วไม่พบความผิดปกติของโครโมโซมนั้น มีสาเหตุมาจากจำนวนเซลล์ที่ได้จากการเพาะน้ำคร่ำน้อยเกินไป ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการเจาะน้ำคร่ำใหม่เพื่อส่งตรวจยืนยันผลอีกครั้ง หากพบความผิดปกติ บิดามารดาของเด็กสามารถเลือกตัดสินใจได้ว่า จะยุติการตั้งครรภ์หรือไม่ เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งให้ทำการตรวจน้ำคร่ำใหม่ กรณีจึงถือว่าแพทย์ไม่ได้ใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ อันส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงแก่บุตรของผู้ฟ้องคดีที่ต้องรับการรักษาและดูแลจนตลอดชีวิต และทำให้วิถีการดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดีรวมถึงครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล

๔. เมื่อบุตรของผู้ฟ้องคดี (มีภาวะดาวน์ซินโดรม) อยู่ในประเภทบุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต ผู้ฟ้องคดีจึงควรได้รับเงินช่วยเหลือในอัตราสูงสุดของค่าเสียหายตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๑) ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล ดังนั้น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จึงต้องจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ขอค่าเสียหายอัตราสูงสุด เหตุตรวจครรภ์
ไม่พบว่าบุตรเป็นดาวน์ซินโดรม !

เชื่อว่าผู้ที่กำลังเตรียมตัวเป็นคุณแม่ ... ไม่ว่าจะเป็นคุณแม่มือใหม่หรือเคยมีบุตรมาแล้วก็ตาม ก็มักจะมีกังวลเกี่ยวกับความแข็งแรงปลอดภัยของลูกน้อยในครรภ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแม่ที่มีอายุมากหรือเกินกว่า ๓๕ ปี ซึ่งอาจมีภาวะครรภ์เสี่ยงสูงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือชีวิตของทั้งคุณแม่และคุณลูกได้ จึงจำเป็นต้องดูแลเป็นพิเศษ และที่สำคัญหรือมองข้ามไม่ได้เลยก็คือ การเจาะน้ำคร่ำเพื่อตรวจคัดกรองความผิดปกติของลูกในท้อง รวมทั้งตรวจหาภาวะดาวน์ซินโดรมซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่อายุครรภ์ ๓ เดือนแรก

ดังเช่นกรณีของคุณแม่ที่ตั้งครรภ์ในวัย ๓๙ ปี ซึ่งเป็นผู้ฟ้องคดีในเรื่องที่จะคุยกันวันนี้ โดยตั้งครรภ์บุตรคนที่ ๓ เมื่ออายุมากแล้ว และได้เจาะน้ำคร่ำเพื่อตรวจหาภาวะดาวน์ซินโดรมของทารก แต่แพทย์ตรวจแล้วไม่พบความผิดปกติ ต่อมาภายหลังเมื่อคลอดจึงทราบว่าบุตรของตนเป็นดาวน์ซินโดรม ซึ่งเกิดจากการมีโครโมโซมคู่ที่ ๒๑ เกินมา ทำให้เด็กมีพัฒนาการช้าผิดปกติและส่งผลกระทบต่อการทำงานของครอบครัว

เมื่อเป็นเช่นนี้ ... ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นเรื่องขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อขอรับเงินช่วยเหลือหรือค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลหรือจากการตรวจครรภ์ผิดพลาด โดยผู้ฟ้องคดีได้รับเงินช่วยเหลือมาแล้วจำนวนหนึ่ง แต่เห็นว่าตนควรได้รับเงินช่วยเหลือตามสิทธิในอัตราสูงสุด จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอค่าเสียหายเพิ่มเติม

เรื่องราวของคดีเป็นมาอย่างไร และคุณแม่ท่านนี้จะได้รับเงินช่วยเหลือในอัตราสูงสุดตามที่ตนขอหรือไม่ ไปติดตามกันครับ ...

มูลเหตุของคดีมีว่า ... ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิรักษาพยาบาลตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ (สิทธิบัตรทอง) ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีตั้งครรภ์บุตรคนที่ ๓ ได้ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลดังกล่าว และได้ไปพบแพทย์ตามกำหนดนัดมาโดยตลอด แต่เนื่องจากตั้งครรภ์เมื่ออายุมาก แพทย์จึงต้องเจาะน้ำคร่ำเพื่อตรวจความผิดปกติของทารกในครรภ์ ซึ่งผลการวินิจฉัยของแพทย์ไม่พบความผิดปกติของโครโมโซม แต่หลังจากคลอดแล้วกลับพบความผิดปกติของบุตรชาย โดยผลการตรวจโครโมโซมจากเลือดกลับพบว่ามีการดาวน์ซินโดรม (Down's syndrome)

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า หากผลการตรวจน้ำคร่ำของแพทย์ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีตั้งครรภ์พบว่าเด็กผิดปกติ ผู้ฟ้องคดีจะได้มีวิธีการจัดการที่ดีโดยที่เด็กไม่ต้องคลอดออกมาแล้วมีอาการพิการทางสมอง ทำให้มีภาระในการเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีบุตรอยู่แล้ว ๒ คน ที่กำลังศึกษาอยู่และยังมีบิดามารดาที่ต้องดูแลและซารภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำร้องต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นดังกล่าว โดยได้รับเงินมาแล้วจำนวน ๓๒๐,๐๐๐ บาท แต่เห็นว่าตนควรได้รับค่าเสียหายหรือเงินช่วยเหลือในอัตราสูงสุดตามสิทธิ คือ ๔๐๐,๐๐๐ บาท จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดี) จ่ายเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมอีก ๘๐,๐๐๐ บาท

คดีมีประเด็นพิจารณาว่า การที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๓๒๐,๐๐๐ บาท ชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรมหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผลการตรวจวิเคราะห์พบว่าบุตรของผู้ฟ้องคดีมีภาวะดาวน์ซินโดรมจริง ซึ่งกรณีที่แพทย์ตรวจครรภ์แล้วไม่พบความผิดปกติของโครโมโซม มีสาเหตุมาจากจำนวนเซลล์ที่ได้จากการเพาะน้ำคร่ำน้อยเกินไป ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการเจาะน้ำคร่ำใหม่เพื่อส่งตรวจยืนยันผลอีกครั้ง โดยหากพบความผิดปกติ พ่อแม่เด็กสามารถที่จะเลือกตัดสินใจว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือไม่ แต่กรณีของผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งให้ทำการตรวจน้ำคร่ำใหม่ ซึ่งหากมีการตรวจใหม่ย่อมจะตรวจพบความผิดปกติได้ จึงถือว่าแพทย์ไม่ได้ใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ ทำให้เกิดความผิดพลาดดังกล่าวขึ้น อันส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงแก่บุตรของผู้ฟ้องคดีที่จะต้องได้รับการรักษาและดูแลจนตลอดชีวิต และทำให้วิถีการดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดีรวมถึงครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง

ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕

เมื่อบุตรของผู้ฟ้องคดีอยู่ในประเภทบุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังต้องให้การรักษาไปตลอดชีวิต และมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างรุนแรง จึงเห็นควรกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีได้รับเงินช่วยเหลือในอัตราสูงสุดของค่าเสียหายประเภทที่ ๑ ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ดังกล่าว ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษาให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มอีกจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินช่วยเหลือที่ได้รับทั้งสิ้น ๔๐๐,๐๐๐ บาท (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๒/๒๕๖๕)

คดีนี้เห็นว่าป็นอุทธรณ์สำคัญ ... เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจครรภ์ เพื่อคัดกรองภาวะดาวน์ซินโดรมหรือโรคอื่น ๆ ของทารกในครรภ์ที่จะต้องใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ เมื่อเกิดความไม่มั่นใจหรือไม่ชัดเจน เช่นจำนวนเซลล์ที่ได้จากการเพาะน้ำคร่ำน้อยเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อความแม่นยำในการตรวจวินิจฉัย ควรที่จะต้องมีการตรวจซ้ำใหม่เพื่อให้เกิดความมั่นใจ เมื่อมิได้มีการดำเนินการจนก่อให้เกิดความผิดพลาดและเสียหาย ผู้รับบริการย่อมมีสิทธิจะได้รับชดเชยความเสียหายในกรณีดังกล่าวตามสิทธิที่กำหนดในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกรณีของผู้ฟ้องคดีในคดีนี้ศาลท่านเห็นว่ามิส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างรุนแรงที่สมควรได้รับความช่วยเหลือตามสิทธิในอัตราสูงสุด นั้นเองครับ

เรื่องที่ ๒๙

ฟ้อง สปสช. : หมอผ่าเพื่อกบดแขนบุตรสาว
ขอค่าบรรเทาความเสียหายเพิ่ม !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๔/๒๕๖๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๔ กำหนดนิยามคำว่า “เงินช่วยเหลือเบื้องต้น” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้ผู้รับบริการหรือทายาท หรือผู้อุปการะเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ในกรณีที่ผู้รับบริการได้รับความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ โดยมีต้องรอการพิสูจน์ถูกผิด โดยข้อ ๕ กำหนดให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล แต่มิใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว ซึ่งกรณีดังกล่าวผู้เสียหาย ทายาท หรือผู้อุปการะต้องยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นภายใน ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ทราบความเสียหาย ทั้งนี้ ตามข้อ ๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. การพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นนั้น คณะอนุกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นจะต้องคำนึงถึงความรุนแรงของความเสียหายและเศรษฐกิจ (ฐานะทางเศรษฐกิจ) ของผู้เสียหายประกอบกัน หากผู้เสียหาย ทายาท หรือผู้อุปการะไม่พอใจในจำนวนเงินช่วยเหลือเบื้องต้นก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขได้ ซึ่งจะมีการพิจารณาทบทวนว่าจะจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้เพิ่มเติมหรือไม่ หรือสมควรจ่ายในอัตราใด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

๓. ประเภทของความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการและอัตรา การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น แบ่งเป็น ๓ กรณี ได้แก่ (๑) กรณีเสียชีวิต หรือทุพพลภาพอย่างถาวร หรือเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต ให้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ตั้งแต่ ๒๔๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (๒) กรณีสูญเสียอวัยวะ หรือพิการที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต จ่ายได้ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท และ (๓) กรณีบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง จ่ายได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง

ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลฯ

๔. กรณีบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีภาวะอ่อนแรงของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการยกและหมุนไหล่ ข้างขวา โดยก่อนผ่าตัดย้ายกล้ามเนื้อ แพทย์โรงพยาบาลของรัฐ (หน่วยบริการ) ได้ใส่ฝีกแขนข้างขวา และตัดฝีกเพื่อใส่อีกครั้งหลังผ่าตัด แต่ขณะผ่าฝีกออกใบฝีกได้บาดเจ็บบุตรสาวของผู้ฟ้องคดี ซึ่งถือเป็นการได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ และเป็นเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล โดยที่ไม่ปรากฏผู้กระทำความผิดและมีใช้ความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินการตามพยาธิสภาพ หรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น ผู้ฟ้องคดี (มารดา) จึงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลฯ

๕. เมื่อบาดเจ็บที่เกิดจากใบฝีกฉีกหรือฉีกผิวหนังและเนื้อฝีกบางส่วนออกไป ยาวประมาณ ๒ นิ้ว มีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยฉีกขอบแผล แม้จะไม่ลึกมากและไม่ต้องเย็บ ปิดบาดแผล แต่บาดแผลลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความเจ็บปวดมากกว่าบาดแผลที่เกิดจากการถูกมีดบาด โดยทั่วไป และยังยากแก่การรักษาให้หายขาดในเร็ววันได้ อีกทั้งภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุเป็นเวลา ๑๕ วัน ปรากฏว่าบาดแผลยังเปิดกว้างและมีรอยบวมซ้ำ อันถือว่าบาดแผลยังไม่หายขาดและมีความจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะหนึ่งเพื่อให้บาดแผลและผิวหนังกลับมาเป็นปกติ การที่บุตรสาวของผู้ฟ้องคดี มีอายุ ๔ ปี และยังอยู่ในอุปการะของผู้ฟ้องคดีซึ่งมีฐานะครอบครัวที่ยากจน การเจ็บป่วยต่อเนื่องดังกล่าว ย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีมีภาระค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นและยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเห็นควรกำหนดให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท (จากเดิมที่มีการพิจารณาจ่ายให้ ๑๕,๐๐๐ บาท)

ฟ้อง สปสช. : หมอผ่าฝีกบาดแขนบุตรสาว
ขอค่าบรรเทาความเสียหายเพิ่ม !

“การไม่มีโรค ... เป็นลาภอันประเสริฐ” เป็นคำกล่าวที่นายปกครองรวมทั้งหลาย ๆ คน เคยได้ยินได้ฟังกันมาตั้งแต่เด็ก ๆ แต่ทว่าในวัยเด็ก เรามักไม่ค่อยรู้ซึ้งหรืออินกับคำนี้สักเท่าไร ... กระทั่งเมื่อเติบโตใหญ่หรือใกล้วัยชรา จึงตระหนักว่าการรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และไม่เกินจริงตามคำกล่าวเช่นว่าเลยสักนิด ...

การมีระบบด้านการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสุขภาพของผู้คนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา ทั้งนี้ **สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ สปสช. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก**ในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยมีการออกบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า “บัตรทอง” เพื่อให้ประชาชนที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลอื่นที่รัฐจัดให้ สามารถใช้สิทธิเข้ารับบริการสาธารณสุขจากสถานบริการของรัฐหรือเอกชนที่ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการสาธารณสุข และเครือข่ายหน่วยบริการของ สปสช. ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

โรงพยาบาลของรัฐเป็นหน่วยบริการที่นายปกครองรวมถึงญาติพี่น้องได้เข้าไปใช้บริการ อยู่เสมอในยามที่เจ็บไข้ได้ป่วย ... แต่เคยสงสัยบ้างไหมครับว่า หากเราหรือญาติพี่น้องเกิดได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลดังกล่าว จะมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการเยียวยา ความเสียหายที่เกิดขึ้นเพียงใด ? และมีเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง ?

คอลัมน์รายงานพิเศษวันนี้ ... จะพาท่านผู้อ่านมาทำความรู้จักกับ “เงินช่วยเหลือเบื้องต้น” ซึ่งเป็นเงินที่จ่ายให้ผู้รับบริการ หรือทายาท หรือผู้อุปการะ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในกรณีผู้รับบริการ หรือผู้ป่วยได้รับความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลของรัฐหรือหน่วยบริการ โดยมีต้องรอพิสูจน์ถูกผิด และให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาลด้วย ... แต่ต้องมิใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น หรือเหตุแทรกซ้อนตามปกติของโรคนะครับ

ในส่วนการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นดังกล่าว นั้น ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ และข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้เสียหาย ทายาท หรือผู้อุปการะ มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ภายใน ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ทราบถึงความเสียหาย

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นจะพิจารณาคำร้องดังกล่าวว่าเข้าเกณฑ์ที่จะได้รับความช่วยเหลือตามข้อบังคับฯ หรือไม่ เพียงใด โดยการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือให้คำนึงถึงความรุนแรงของความเสียหายและเศรษฐกิจ (ฐานะทางเศรษฐกิจ) ของผู้เสียหายประกอบกัน

อย่างไรก็ตาม หากผู้เสียหายไม่พอใจจำนวนเงินช่วยเหลือที่ได้รับ สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขได้ โดยในการพิจารณาอุทธรณ์จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่พิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ เพื่อพิจารณาบททวนว่าจะจ่ายเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมให้ตามคำร้องหรือไม่ หรือสมควรจ่ายในอัตราใด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

ส่วนประเภทของความเสียหายและอัตราการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นนั้น ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของข้อบังคับฯ แบ่งได้เป็น ๓ กรณี คือ (๑) กรณีเสียชีวิตหรือทุพพลภาพอย่างถาวรหรือเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ตั้งแต่ ๒๔๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (๒) กรณีสูญเสียอวัยวะหรือพิการที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท และ (๓) กรณีบาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ถึงตรงนี้ก็หลายท่านอาจเกิดคำถามว่า แล้วเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับศาลปกครองอย่างไร คำตอบก็คือ เกี่ยวข้องตรงที่ว่าหากสุดท้ายแล้วผู้รับบริการหรือผู้เสียหาย ยังคงเห็นว่าเงินช่วยเหลือที่ได้รับไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม ก็สามารถที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ดังเช่นกรณีที่จะคุยกันต่อไปนี้นั่นเองครับ ...

คดีนี้ ... เป็นเรื่องของเด็กหญิงรายหนึ่งที่มาตราได้พาเข้ารับการรักษาอาการแขนอ่อนแรง ตั้งแต่อำเภอที่โรงพยาบาลของรัฐ กระทั่งในวันเกิดเหตุปรากฏว่าระหว่างที่คุณหมอกำลังทำการผ่าฝีกที่แขนของเด็กหญิงอยู่นั้น เกิดพลัดปลั่งใบเลื่อยบาดเข้าที่แขนแต่ไม่ลึกมาก มารดาจึงได้ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นต่อ สปสช. ซึ่งได้มีการพิจารณาให้จ่ายดังกล่าไปแล้ว แต่มารดามีข้อโต้แย้งว่าเงินช่วยเหลือที่จ่ายให้นั้น ยังไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมต่อบุตรสาวของตน จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

มาติดตามกันครับว่า ... คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ ได้พิจารณากำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างไร จำนวนเงินดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแล้วหรือไม่ และท้ายที่สุดแล้วศาลปกครองสูงสุดจะมีคำวินิจฉัยเช่นไร ?

 เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ... ผู้ฟ้องคดีได้พาบุตรสาวซึ่งเป็นเด็กหญิงอายุเพียง ๔ ขวบ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด เนื่องจากมีอาการแขนอ่อนแรงมาตั้งแต่อำเภอ โดยยกแขนขวาไม่ได้ เหยียดนิ้วและคว่ำมือไม่ได้ ต่อมา ได้ถูกส่งตัวมารักษาต่อที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยบริการ โดยแพทย์ผู้ทำการรักษาได้ตรวจร่างกายและวินิจฉัยว่าบุตรของผู้ฟ้องคดีมีภาวะอ่อนแรงของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการยกและหมุนไหล่ข้างขวา ต้องผ่าตัดย้ายกล้ามเนื้อ โดยก่อนผ่าตัด ๑ วัน แพทย์ได้ใส่ฝีกแขนข้างขวาและจะต้องตัดฝีกเพื่อใส่อีกครั้งหลังผ่าตัด

ขณะที่ทำการผ่าฝอยออกนั้น ... ใบเลื่อยเจ้ากรรมได้บาดแขนบุตรสาวของผู้ฟ้องคดี เป็นแผลยาวประมาณ ๒ นิ้ว แพทย์ประเมินแล้วเห็นว่าแผลไม่ลึกมาก ไม่จำเป็นต้องเย็บแผล จึงได้ทำแผล และจ่ายยาให้กลับไปทำแผลที่บ้าน พร้อมกับเลื่อนการผ่าตัดออกไป !

หลังจากนั้น ปรากฏว่าเด็กมีอาการเป็นไข้และยังเจ็บปวดที่บริเวณบาดแผลอยู่ตลอดเวลา ผู้ฟ้องคดีจึงพาไปรักษาที่อนามัยใกล้บ้าน โดยได้รับยาล้างแผล น้ำเกลือ ยาแก้ไข้แก้ปวด และทำแผลที่บ้าน จนกระทั่งถึงวันนัดผ่าตัด บาดแผลก็ยังไม่หายดีและเด็กมีอาการหวาดกลัวไม่ยอมกลับไปรักษาอีก

ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นต่อ สปสช. โดย **คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องฯ** เห็นว่า การรักษาเป็นไปตามมาตรฐาน ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัย เข้าเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อ ๕ ของข้อบังคับฯ และเมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของความเสียหายพบว่าแผลไม่ลึก เป็นแผลถลอก สามารถรักษาให้หายได้ภายใน ๕ วัน จึงให้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๕ วัน วันละ ๕๐๐ บาท **รวมเป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท** ซึ่งอยู่ในอัตราที่กำหนดตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ของข้อบังคับฯ ข้างต้น

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องฯ ไม่ได้วินิจฉัยถึงความเจ็บปวดในขณะที่ใช้ใบเลื่อยผ่าฝอยโดนเนื้อของเด็กอายุเพียง ๔ ขวบ โดยบาดแผลกว่าจะหายใช้เวลาเกือบ ๒ เดือน และจนถึงวันที่โรงพยาบาลนัดอีกครั้ง บาดแผลก็ยังไม่หาย การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่ได้รับ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าว

ต่อมา คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ มีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของบาดแผล ประกอบกับแนวทางการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว กรณีบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีบาดแผลยาวประมาณ ๒ นิ้ว ไม่ลึกมาก ไม่ได้เย็บแผล เป็นความเสียหายที่สัมพันธ์กับการรักษาพยาบาล แต่ไม่สัมพันธ์กับโรคที่เจ็บป่วย ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการรักษาและฟื้นฟูในระดับน้อย เห็นควรจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นจำนวน **๑๕,๐๐๐ บาท** ซึ่งคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า แม้จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้น คือ จากเดิม ๒,๕๐๐ บาท เป็น ๑๕,๐๐๐ บาท แต่ก็ยังไม่เหมาะสม **จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง** โดยฟ้อง สปสช. คณะอนุกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องฯ และคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ เพื่อขอให้ชดใช้เงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษาให้ สปสช. จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ฟ้องคดี จากที่ได้รับไปแล้วจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท **เพิ่มอีกจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินช่วยเหลือที่ได้รับทั้งสิ้น ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย** ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เห็นด้วย **จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด**

คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ ได้กำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีที่บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท เหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่ ?

 ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ... เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า บุตรสาวของผู้ฟ้องคดีได้รับบาดเจ็บที่แขนด้านขวาอันเนื่องมาจากการรักษาของโรงพยาบาล ซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล โดยที่ไม่ปรากฏผู้กระทำความผิดและมีใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินการตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามมาตรา ๕๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ประกอบกับข้อ ๕ ของข้อบังคับฯ

ทั้งนี้ ศาลได้พิจารณาภาพถ่ายบาดแผลแขนด้านขวาที่เกิดจากใบเลื่อยตัดหรือฉีดยาเอาผิวหนังและผิวหนังบางส่วนออกไปจนเกิดบาดแผลยาว ๒ นิ้ว โดยบาดแผลมีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยซำรอบขอบแผล แม้บาดแผลจะไม่ลึกมากและไม่ต้องเย็บปิดบาดแผล แต่บาดแผลที่เปิดกว้างในลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความเจ็บปวดมากกว่าบาดแผลที่เกิดจากการถูกมีดบาดโดยทั่วไป และยังยากแก่การรักษาให้หายขาดในเร็ววันได้ อีกทั้งภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุเป็นเวลา ๑๕ วัน ปรากฏว่าบาดแผลยังมีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยบวมซ้ำ ซึ่งถือว่าบาดแผลยังไม่หายขาดและความจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บาดแผลและผิวหนังกลับมาเป็นปกติ

เมื่อบุตรสาวของผู้ฟ้องคดีมีอายุ ๔ ขวบ ยังอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน (ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทำงาน เนื่องจากต้องดูแลบุตรอายุ ๕ ขวบ และ ๓ ขวบ ส่วนสามีประกอบอาชีพก่อสร้างได้รับค่าจ้างวันละ ๓๐๐ บาท พักอาศัยอยู่บ้านญาติสามี ไม่มีที่ดิน ไม่มีเงินฝากธนาคาร และไม่มีทรัพย์สินอื่นใด) การที่บุตรสาวได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องดังกล่าวย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องมีการระคายรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพและการหาเลี้ยงชีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อพิเคราะห์ถึงความรุนแรงของความเสียหายและฐานะของผู้เสียหายประกอบกันแล้ว การที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท โดยให้จ่ายเพิ่มจากที่คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานฯ กำหนดให้แล้วอีกจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท จึงมีความเหมาะสมและเป็นธรรมตามสมควรแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้ สปสช. จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มขึ้นอีกจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๔/๒๕๖๖)

บทสรุปที่ได้จากคดีดังกล่าว

คดีนี้ ... ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดีในการที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สิทธิบัตรทอง) กรณีบุตรสาวได้รับบาดเจ็บอันเกิดจากการรักษาพยาบาล ซึ่งกรณีตามพิพาทศาลได้พิจารณาระดับความรุนแรงของความเสียหายและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายประกอบกัน กล่าวคือ พิจารณาบาดแผลที่โดนใบเลื่อยผ่าเฝือกบาด แม้จะไม่ลึกมาก แต่มีลักษณะเปิดกว้างและมีรอยบวมซ้ำที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด โดยจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้บาดแผลและผิวหนังกลับมา

เป็นปกติ ซึ่งจากข้อเท็จจริงใช้ระยะเวลารักษามากกว่า ๑๕ วัน (มิใช่ ๕ วัน ตามที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัย คำร้องฯ ประเมินการรักษา) ประกอบกับผู้ฟ้องคดีมีฐานะยากจน จึงเห็นสมควรให้ได้รับเงินช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็น ๓๐,๐๐๐ บาท อันเป็นกรณีที่ศาลได้พิจารณาตามข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายเพื่อให้การกำหนดเงินช่วยเหลือเบื้องต้นมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายตามสมควร

อย่างไรก็ดี ... เราทุกคนต่างก็ตระหนักดีว่าบุคลากรทางการแพทย์และผู้ให้บริการ ด้านสาธารณสุขมีความเสียสละและอุทิศเวลาเพื่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วย เรียกได้ว่าในบางสถานการณ์ ก็เกือบทั้งวันทั้งคืนเลยทีเดียว ซึ่งอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ในขณะเดียวกันก็ต้องพึงระมัดระวังในการ ปฏิบัติหน้าที่ มิให้เกิดข้อผิดพลาดหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยที่ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นด้วยครับ

เรื่องที่ ๓๐

ให้กลับบ้านทั้งที่อาการยังน่าเป็นห่วง ...
ฟ้อง สปสช. ขอรับเงินช่วยเหลือเพิ่ม !

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๙๘/๒๕๖๖

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ประเภทของความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ และอัตราการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น แบ่งเป็น ... (๓) บาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ...” และข้อ ๘ วรรคสอง กำหนดว่า “คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติจำนวนเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ไม่เกินอัตราที่กำหนดในข้อ ๖”

๒. กรณีบิดามารดา (ผู้ฟ้องคดี) ได้นำบุตรอายุประมาณ ๖ เดือน เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลของรัฐในแผนกฉุกเฉิน เนื่องจากเป็นไข้และเหนื่อยหอบจนต้องได้รับออกซิเจน เมื่อแพทย์ตรวจรักษาและเห็นว่าอาการดีขึ้น จึงอนุญาตให้ออกจากโรงพยาบาลโดยจ่ายยาลดไข้ ยาแก้ไอแก้เสบ และน้ำเกลือทำความสะอาดโพรงจมูกให้ (แต่ไม่ได้แจ้งอาการของโรค) ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าที่โรงพยาบาลไม่ส่งตัวบุตรไปรักษายังโรงพยาบาลอื่น ทำให้ตนต้องนำบุตรเข้ารับการรักษาสถานที่สถาบันสุขภาพเด็ก โดยแพทย์ระบุว่าหัวใจรั่ว ตับโต น้ำท่วมปอด และได้เข้ารับการผ่าตัดหัวใจ ๒ ครั้ง จนอาการดีขึ้น เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุตรของผู้ฟ้องคดีเป็นความเสียหายประเภทบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบกับข้อ ๘ วรรคสองของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลฯ

๓. เมื่อความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับส่วนหนึ่งเกิดจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาล (แห่งแรก) ส่วนการนำบุตรเข้ารักษาพยาบาลที่สถาบันสุขภาพเด็กนั้น เป็นอาการที่เกิดจากการดำเนินการไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคและได้รับการจนอาการดีขึ้นแล้ว กรณีดังกล่าวจึงถือเป็นความเสียหายจากการรักษาพยาบาลเพียงบางส่วน ดังนั้น การที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นประเภทบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง

ให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท (ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ของข้อบังคับดังกล่าว) จึงเป็นการพิจารณาที่มีเหตุผลรับฟังได้และได้คำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับตามสมควรแก่กรณีแล้ว ส่วนค่าเสียหายในเชิงลงโทษตามที่มีการเรียกร้องนั้น ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

ให้กลับบ้านทั้งที่อาการยังน่าเป็นห่วง ...
ฟ้อง สปสช. ขอรับเงินช่วยเหลือเพิ่ม !

เทคโนโลยีทางการแพทย์ในปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้าไปจนถึงขั้นมี “ระบบการแพทย์ทางไกล” (Telemedicine) ซึ่งเป็นระบบที่ช่วยให้ผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสารและส่งต่อข้อมูล โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาพบแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตาม แม้เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาพยาบาลมากขึ้นก็ตาม แต่ความผิดพลาดหรือบกพร่องจากการรักษาก็เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ สำหรับประเทศไทยนั้น มีระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้บริการสาธารณสุข ซึ่งหากเข้าตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ สามารถยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ภายใน ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ทราบถึงความเสียหาย

โดยเงินช่วยเหลือเบื้องต้นดังกล่าว เป็นเงินที่จ่ายให้ผู้รับบริการ หรือทายาท หรือผู้อุปการะ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ในกรณีผู้รับบริการหรือผู้ป่วยได้รับความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลของรัฐหรือหน่วยบริการ โดยไม่ต้องรอพิสูจน์ถูกผิด และให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาลด้วย แต่ต้องมีใช่เป็นความเสียหายที่เกิดจากสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้น หรือเหตุแทรกซ้อนตามปกติของโรค ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า การจ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ก็มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ ดังเช่นอุทธรณ์ที่หยิบยกมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ ...

เหตุของคดีนี้เกิดจาก ... บิดาและมารดาได้นำบุตรซึ่งขณะนั้นมีอายุ ๖ เดือนกว่า เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลเอในแผนกฉุกเฉิน เนื่องจากเป็นไข้ หนื่อยหอบ จนต้องได้รับออกซิเจน แพทย์ได้ทำการตรวจรักษาและต่อมาได้อนุญาตให้จำหน่ายตัวบุตรออกจากโรงพยาบาล เนื่องจากญาติขอย้ายออก และทางโรงพยาบาลเห็นว่าผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น โดยมีการจ่ายยาลดไข้ ยาแก้ไอ และน้ำเกลือทำความสะอาดโพรงจมูก แต่ไม่ได้แจ้งให้ทราบถึงอาการของโรคที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

บิดาและมารดาเห็นว่า การที่โรงพยาบาลไม่ส่งตัวบุตรของตนไปรักษายังโรงพยาบาลอื่น แต่กลับให้กลับบ้าน ทำให้ตนต้องนำบุตรเข้ารับการรักษาที่สถาบันสุขภาพเด็ก และแพทย์ระบุว่าหัวใจรั่ว ตับโต น้ำท่วมปอด ได้ทำการรักษาและผ่าตัดหัวใจ ๒ ครั้ง จนอาการดีขึ้น จึงยื่นเรื่องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นต่อสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นมีมติว่า การรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลทั้งสองแห่งเป็นไปตามมาตรฐาน ไม่เข้าเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือ

มารดาไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าว จึงยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุข ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โรงพยาบาลเอได้ทำการรักษาพยาบาลบุตรของผู้ยื่นคำร้อง จำนวน ๒ วัน และให้กลับบ้านในวันต่อมา และในวันเดียวกันผู้ป่วยได้เข้ารับบริการที่สถาบัน

เด็กแห่งชาติ โดยยังมีภาวะติดเชื้อและความผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ กรณีจึงถือว่าส่วนหนึ่งเป็นความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลเอ และเข้าเกณฑ์การได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น จึงมีมติจ่ายเงินตามความเสียหายประเภทบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่เกินอัตราที่กำหนดตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕

บิดามารดาเห็นว่าคำวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลเพิกถอนมติดังกล่าว พร้อมทั้งให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุข (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ตามลำดับ) จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ฟ้องคดี (บุตรโดยบิดามารดาซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม) เพิ่มอีกจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

คดีนี้ ... ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ฟ้องคดีมิใช่เป็นความเสียหายประเภทเสียชีวิต หรือทุพพลภาพอย่างร้ายแรง หรือเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาตลอดชีวิตและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิต และมีใช่ความเสียหายประเภทสูญเสียอวัยวะ หรือพิการที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ หากแต่เป็นความเสียหายประเภทบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบกับข้อ ๘ วรรคสองของข้อบังคับดังกล่าว

การที่คณะกรรมการอุทธรณ์ฯ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นว่า ความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับส่วนหนึ่งเกิดจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลเอ ส่วนการเข้ารักษาพยาบาลที่สถาบันสุขภาพเด็กนั้น เป็นอาการที่เกิดจากการดำเนินการไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรค อีกทั้งได้รับการรักษาจนอาการดีขึ้น จึงถือว่ากรณีของผู้ฟ้องคดีเป็นความเสียหายจากการรักษาพยาบาลเพียงบางส่วน สมควรจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามความเสียหายประเภทบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง (๓) ของข้อบังคับดังกล่าว และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีมติเห็นชอบ อันเป็นการพิจารณาที่มีเหตุผลรับฟังได้ รวมทั้งได้คำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับตามสมควรแก่กรณีแล้ว ส่วนค่าเสียหายในเชิงลงโทษนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะจ่ายได้ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ หากแต่เป็นเรื่องที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องไปวาทกล่าวกับแพทย์หรือสถานพยาบาลที่ก่อให้เกิดความเสียหายเอง (ฟ้องต่อศาลยุติธรรม)

ศาลปกครองสูงสุดจึงยืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นที่ยกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๔๘/๒๕๖๖)

คดีนี้ ... ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งของการใช้สิทธิทางศาลในการขอรับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้น เนื่องจากเห็นว่ายังไม่เป็นธรรม ซึ่งการจะได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมาย โดยคำนึงถึงความรุนแรงของความเสียหายและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายประกอบการพิจารณาด้วย

ซึ่งตามคดีดังกล่าวศาลปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการกำหนดเงินช่วยเหลือมีความสมเหตุสมผล และชอบด้วยกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ ยังมีคดีที่ฟ้องขอรับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้นจากกรณีใบเลี้ยงผ้าเผือก บาดแขนบุตรสาว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๔/๒๕๖๖) และกรณีตรวจครรภ์ไม่พบว่า บุตรเป็นดาวน์ซินโดรม (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๒/๒๕๖๕) ซึ่งศาลท่านได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้จ่ายเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้น สำหรับท่านที่สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ครับ ...

เรื่องที่ ๓๑

ขอรับเงินช่วยเหลือ : เป็นวัยทองก่อนเวลา
เหตุให้ผ่าตัดมดลูกแต่หมอตัดปีกมดลูกด้วย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๒๕/๒๕๖๗

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการบริการสาธารณสุข บุคลากรด้านสาธารณสุขต้องแจ้งข้อมูลด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการให้ผู้รับบริการทราบอย่างเพียงพอที่ผู้รับบริการจะใช้ประกอบการตัดสินใจในการรับหรือไม่รับบริการใด และในกรณีที่ผู้รับบริการปฏิเสธไม่รับบริการใด จะให้บริการนั้นไม่ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ผู้รับบริการอยู่ในภาวะที่เสี่ยงอันตรายถึงชีวิตและมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นการรีบด่วน (๒) ผู้รับบริการไม่อยู่ในฐานะที่จะรับทราบข้อมูลได้ และไม่อาจแจ้งให้บุคคลซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครอง ผู้ปกครองดูแล ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาลของผู้รับบริการ แล้วแต่กรณี รับทราบข้อมูลแทนในขณะนั้นได้” และข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๕ กำหนดว่า “ความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ ที่จะเป็เหตุให้ได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อบังคับนี้ ให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล แต่มิใช่เป็ความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว”

๒. ผู้รับบริการที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ ทายาท หรือผู้อุปการะ หรือหน่วยบริการที่ให้บริการมีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นได้ภายใน ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ทราบความเสียหาย โดยสามารถยื่นคำร้องได้ที่หน่วยบริการหรือหน่วยรับเรื่องร้องเรียนอื่นที่เป็นอิสระจากผู้ถูกร้องเรียน หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาเขตพื้นที่ หรือหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ ตามข้อ ๗ ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

๓. กรณีผู้ฟ้องคดีมีก้อนเนื้ออกในโพรงมดลูก และได้ตกลงกับแพทย์ว่าจะยินยอมให้รักษาโดยผ่าตัดมดลูกออก แต่ภายหลังการรักษาปรากฏว่าแพทย์ได้ทำการผ่าตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างไปพร้อมกับการตัดมดลูกทั้งที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม เนื่องจากเมื่อมีการผ่าตัดเปิดหน้าท้องแล้วแพทย์พบว่าท่อน้ำไข้ทั้งสองข้างของผู้ฟ้องคดีบวมมาก มีการคั่งของเลือด และมีพังผืดยึดติดอย่างมาก คลุมรังไข่และท่อน้ำไข้ทั้งสองข้าง ซึ่งเป็นภาวะที่ตรวจได้ยากก่อนการผ่าตัด หากผ่าตัดเฉพาะมดลูกอย่างเดียวและเก็บท่อน้ำไข้และรังไข่ไว้จะมีความเสี่ยงสูงที่จะมีภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด และอาจจะต้องถูกผ่าตัดซ้ำอีกเพื่อตัดท่อน้ำไข้และรังไข่ออก ซึ่งอาจเป็นอันตรายในขณะผ่าตัดได้ การที่แพทย์ตัดสินใจตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างของผู้ฟ้องคดี ถือเป็นการใช้ดุลพินิจตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการแพทย์ตามพยาธิสภาพหรือบนพื้นฐานของสิ่งที่ตรวจพบขณะผ่าตัด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญแล้ว (สอดคล้องกับความเห็นของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย)

๔. การที่แพทย์ผู้รักษาไม่ได้แจ้งให้ทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครอง ผู้ปกครองดูแล ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาลของผู้รับบริการ (ผู้ฟ้องคดี) แล้วแต่กรณี รับทราบข้อมูลแทนในขณะผ่าตัด เนื่องจากแพทย์ไม่อาจละทิ้งการผ่าตัดไปแจ้งเหตุดังกล่าวได้ ประกอบกับการตัดสินใจตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างออกด้วยเหตุผลความจำเป็นข้างต้น โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดีก่อนผ่าตัดและไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ ถือว่าเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๘ วรรคสาม (๒) แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติฯ ที่แพทย์สามารถกระทำได้ แม้ว่าการกระทำที่พิพาทจะทำให้เกิดผลข้างเคียงโดยผู้ฟ้องคดีเข้าสู่วัยทองเร็วขึ้น แต่ก็ถือว่าเป็นภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นตามปกติจากการตัดปีกมดลูก อันเป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว กรณีดังกล่าวจึงมิใช่เป็นความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ ดังนั้น คำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น (ประจำจังหวัด) ที่ไม่ให้เงินช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ขอรับเงินช่วยเหลือฯ : เป็นวัยทองก่อนเวลา
เหตุให้ผ่าตัดมดลูกแต่หมอตัดปีกมดลูกด้วย

กล่าวกันว่า ... การออกกำลังกายอย่างพอเหมาะพอดีจะช่วยให้สุขภาพแข็งแรง และเป็นการกระตุ้นการผลิตสาร endorphine ที่ทำให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียดและเพิ่มความสุขได้ ทั้งนี้ เพราะการไม่มีโรคนับว่าเป็นลาภอันประเสริฐอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ความเจ็บป่วยก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ กรณีเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ปวดหัว ตัวร้อน เป็นไข้ อย่างนี้ ... สามารถดูแลตัวเอง ด้วยการพักผ่อนให้เพียงพอ แต่ถ้าอาการป่วยมีความรุนแรงขึ้นหรือเป็นเรื้อรัง เช่นนี้ ... จะชะล่าใจไม่ได้ ควรต้องไปพบแพทย์เพื่อวินิจฉัยและทำการรักษาครับ ...

คดีปกครองที่นำมาคุยกันวันนี้ เป็นกรณีผู้ป่วยหญิงรายหนึ่งมีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง โดยมีความผิดปกติของประจำเดือน จึงไปพบแพทย์เพื่อหาสาเหตุและวางแผนการรักษา ทำให้ทราบว่า มีเนื้องอกในโพรงมดลูก และได้ตกลงกับแพทย์ว่าจะยินยอมให้รักษาโดยผ่าตัดมดลูกออก แต่หลังจากการรักษากลับพบว่าแพทย์ได้ทำการรักษาเกินไปกว่าที่ได้ให้ความยินยอมไว้ คือ มีการตัดปีกมดลูกด้วย ส่งผลให้เธอต้องเป็นวัยทองก่อนเวลาอันควร และเป็นเหตุให้ร่างกายเกิดความผิดปกติ ไม่สามารถทำงานได้ถึงขั้นต้องออกจากงาน ! จึงยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๕ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ว่า “ความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ ที่จะเป็เหตุให้ได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อบังคับนี้ ให้รวมถึงเหตุสุดวิสัยในระบบการรักษาพยาบาล แต่มิใช่ความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว”

เหตุใด ? แพทย์จึงต้องผ่าตัดปีกมดลูกของเธอออกไปพร้อมกับมดลูก และกรณีนี้เป็นความเสียหายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลที่จะมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นดังกล่าวหรือไม่ ? ไปติดตามกันครับ ...

เรื่องมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาล ก. ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า และเป็นหน่วยบริการตามนัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยผู้ฟ้องคดีได้มารับบริการที่โรงพยาบาลดังกล่าว เนื่องจากมีประจำเดือนมาก เป็นลิ่ม และกะปริบะปรอย แพทย์ได้ตรวจภายในและอัลตราซาวด์พบว่า**มีเนื้องอกในโพรงมดลูก** ผู้ฟ้องคดีจึงตกลงให้แพทย์รักษาโดยการผ่าตัดมดลูกออก แต่ในวันผ่าตัดแพทย์ผู้รักษากลับตัดปีกมดลูก (ท่อนำไข่และรังไข่รวมกันเรียกว่าปีกมดลูก) ทั้งสองข้างไปพร้อมกับการตัดมดลูกด้วย ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ตกลงยินยอมให้ตัดปีกมดลูกออก โดยหลังการผ่าตัดผู้ฟ้องคดีมีอาการร้อนวูบวาบตามร่างกาย เหงื่อออกมาก ใจสั่น แขนขาอ่อนแรง หน้ามืด เป็นลมบ่อย นอนไม่หลับ ผม่วง ผิวน้ำแห้ง ซึมเศร้า ทำให้ไม่สามารถไปทำงานได้ และต้องออกจากงาน

จึงได้ยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ
ต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ต่อมา นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดได้มีหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการ
พิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น (ประจำจังหวัด) ว่า มีมติไม่จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น
ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุข
โดยคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการอุทธรณ์ผลการพิจารณา
เงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการ คณะที่ ๕ ว่ากรณีนี้เป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตาม
พยาธิสภาพของโรคหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว
ไม่เข้าเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามข้อ ๕ ของข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพ
แห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นฯ จึงมีมติยกอุทธรณ์
ของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงยื่นฟ้องนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด คณะกรรมการควบคุม
คุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุข และคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือ
เบื้องต้น (ประจำจังหวัด) (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑-ที่ ๓ ตามลำดับ) ต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่ง
และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ข้างต้น คดีนี้ต่อมาศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัย
อุทธรณ์ดังกล่าว โดยมีข้อสังเกตให้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เห็นด้วย
จึงยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า มติของคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับ
เงินช่วยเหลือเบื้องต้น (ประจำจังหวัด) ที่วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีไม่เข้าเกณฑ์การช่วยเหลือเงินเบื้องต้น
และมติของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี
เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะที่ผู้ฟ้องคดี
เข้ารับการผ่าตัดมดลูก มีอายุ ๔๔ ปี โดยมีประวัติประจำเดือนออกมากเป็นลิ่มและกะปริบะปรอย
ผู้ฟ้องคดีได้พูดคุยกับแพทย์ก่อนการผ่าตัดว่าจะผ่าตัดเฉพาะมดลูก แต่ตามบันทึกการผ่าตัด
และ DISCHARGE NOTE ระบุว่าเมื่อแพทย์ผู้รักษาได้ผ่าตัดเปิดหน้าท้องแล้วพบว่านอกจากมีก้อนเนื้องอก
ในโพรงมดลูกแล้ว ยังพบว่าท่อนำไข่ทั้งสองข้างมีการบวมมาก มีการคั่งของเลือด และมีพังผืดยึดติด
อย่างมากคลุมรังไข่ทั้งสองข้างกับท่อนำไข่ทั้งสองข้าง **จึงต้องประเมินในขณะนั้นว่า** การผ่าตัดที่ต้องเลาะ
แยกตัดมดลูกและท่อนำไข่ที่มีการบวมมาก มีการคั่งของเลือด และมีพังผืดยึดติดอย่างมากคลุมรังไข่
ทั้งสองข้างกับท่อนำไข่ทั้งสองข้างออกจากรังไข่ทั้งสองข้างเพื่อเก็บรังไข่ไว้ มีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตราย
เพราะมีโอกาสดังกล่าวและเสี่ยงเป็นผลร้ายเป็นอย่างมาก หากทำการผ่าตัดเฉพาะมดลูกอย่างเดียว
และเก็บท่อนำไข่ที่บวมแดงและรังไข่ไว้ ก็มีความเสี่ยงสูงที่จะมีภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดที่อาจจะ
ต้องถูกผ่าตัดซ้ำอีกเพื่อตัดท่อนำไข่และรังไข่ออก และอาจเกิดความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายจากความผิดปกติ

ของท่อน้ำไขและการมีพังผืดติดพันของท่อน้ำไขและรังไข่ได้ แพทย์ผู้รักษาจึงตัดสินใจตัดปีกมดลูก (ท่อน้ำไขและรังไข่รวมกันเรียกว่าปีกมดลูก) ทั้งสองข้างไปพร้อมกับการตัดมดลูก

เมื่อศาลได้พิจารณาความเห็นทางการแพทย์โดยคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เห็นว่า การตรวจวินิจฉัย การให้การรักษา ตลอดจนการทำหัตถการต่าง ๆ ในผู้ป่วยแต่ละรายและแต่ละกรณีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน แพทย์ผู้รักษาต้องประเมินและตัดสินใจไปตามพยาธิสภาพของผู้ป่วย และราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย เห็นว่า การตัดสินใจผ่าตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างออกในขณะผ่าตัดนั้น เป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ตรวจพบขณะผ่าตัดซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของทีมแพทย์ผู้ผ่าตัดเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัย ในขณะที่คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความเห็นว่า กรณีนี้ไม่จำเป็นต้องตัดปีกมดลูกทั้งสองข้าง ไม่มีอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่อาจจะถูกผ่าตัดซ้ำอีกในอนาคตถ้าเก็บเอาไว้ ส่วนเนื้องอกในโพรงมดลูกสามารถผ่าตัดเอาเนื้องอกออกและเก็บมดลูกได้ การตัดปีกมดลูกทั้งสองข้าง (รวมถึงรังไข่) ทำให้เข้าสู่วัยทองเลย ถ้ามีอาการวัยทองมากอาจต้องให้ฮอร์โมนทดแทน แต่ไม่มีผลต่อการดำรงชีพมากนัก

แม้ความเห็นของสถาบันการศึกษาด้านการแพทย์ดังกล่าว จะมีความเห็นที่ยังไม่เป็นที่ยึดในวิธีการรักษาและไม่ได้ให้ความเห็นว่า หากแพทย์ผู้รักษาไม่ผ่าตัดมดลูกและปีกมดลูกออกในขณะนั้น ผู้ฟ้องคดีจะอยู่ในภาวะที่เสี่ยงอันตรายถึงชีวิตและมีความจำเป็นต้องผ่าตัดมดลูกและปีกมดลูกออกเพื่อช่วยเหลือเป็นการรีบด่วน แต่เนื่องจากผลการตรวจครั้งแรกก่อนทำการรักษาพบว่ามีก้อนเนื้องอกในโพรงมดลูก แม้จะมีการพูดคุยระหว่างแพทย์และผู้ฟ้องคดีก่อนการผ่าตัดว่าจะผ่าตัดเฉพาะมดลูก แต่เมื่อมีการผ่าตัดเปิดหน้าท้องแล้วจึงพบว่านอกจากก้อนเนื้องอกในโพรงมดลูกแล้วยังพบว่าท่อน้ำไขทั้งสองข้างบวมมาก มีการคั่งของเลือด และมีพังผืดยึดติดอย่างมากคลุมรังไข่ทั้งสองข้างกับท่อน้ำไขทั้งสองข้างซึ่งเป็นภาวะที่ตรวจได้ยากก่อนการผ่าตัด แม้กรณีดังกล่าวจะเป็นกรณีที่ผู้ป่วยไม่อยู่ในภาวะที่เสี่ยงอันตรายถึงชีวิตและมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นการรีบด่วน แต่การผ่าตัดที่ต้องเลาะแยกตัดมดลูกและท่อน้ำไขที่มีการบวมมาก มีการคั่งของเลือด และมีพังผืดยึดติดอย่างมากคลุมรังไข่ทั้งสองข้างกับท่อน้ำไขทั้งสองข้างออกจากรังไข่ทั้งสองข้าง (เพื่อเก็บรังไข่ไว้) มีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตราย เพราะมีโอกาสต้องเสียเลือดจำนวนมากและเป็นผลร้ายต่อผู้ป่วยเป็นอย่างมาก หากผ่าตัดเฉพาะมดลูกอย่างเดียวและเก็บท่อน้ำไขที่บวมแดงอยู่และรังไข่ไว้ก็จะมีความเสี่ยงสูงที่จะมีภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดที่อาจจะต้องถูกผ่าตัดซ้ำอีกเพื่อตัดท่อน้ำไขและรังไข่ออก และอาจเกิดความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายจากความผิดปกติของท่อน้ำไขและการมีพังผืดติดพันของท่อน้ำไขและรังไข่ได้ขณะผ่าตัด

การที่แพทย์ผู้รักษาผ่าตัดปีกมดลูกของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ได้รับความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าวจากผู้ฟ้องคดี การตัดสินใจดังกล่าวถือเป็นการใช้ดุลพินิจตัดสินใจตามพยาธิสภาพหรือบนพื้นฐานของสิ่งที่ตรวจพบขณะผ่าตัด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการรักษาชีวิตผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพที่ดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่มีความเห็นว่า การตัดสินใจผ่าตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างออกในขณะผ่าตัดนั้น เป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ตรวจพบขณะผ่าตัด ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของทีมแพทย์ผู้ผ่าตัดเพื่อให้

ผู้ป่วยปลอดภัย ความเห็นของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และความเห็นของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันกับความเห็นของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยดังกล่าว ทั้งนี้ แม้ความเห็นของแพทย์จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จะเห็นว่าไม่จำเป็นต้องตัดปีกมดลูกทั้งสองข้าง ไม่เป็นอันตรายถึงชีวิต แต่ก็ยังให้ความเห็นว่าอาจจะถูกผ่าตัดซ้ำอีกในอนาคตถ้าเก็บเอาไว้

ดังนั้น การตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างจึงเป็นการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการแพทย์จากพยาธิสภาพและสิ่งที่ตรวจพบ รวมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ และแม้ว่าแพทย์ผู้รักษาไม่ได้แจ้งให้บุคคลซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครอง ผู้ปกครองดูแล ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาลของผู้รับบริการ แล้วแต่กรณี รับทราบข้อมูลแทนในขณะนั้นได้ตามมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากแพทย์ผู้รักษาไม่อาจจะทำการผ่าตัดไปแจ้งเหตุดังกล่าวได้ นอกจากนี้ การตัดสินใจตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างออกด้วยเหตุผลความจำเป็นดังที่กล่าวข้างต้น แม้จะไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดีก่อนผ่าตัดและไม่เป็นไปตามที่ได้พูดคุยกับผู้ฟ้องคดี แต่ก็เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๘ วรรคสาม (๒) ที่แพทย์ผู้รักษาสสามารถกระทำได้ และแม้การตัดสินใจดังกล่าวอาจจะเกิดผลข้างเคียงต่อตัวผู้ฟ้องคดี ทำให้เข้าสู่วัยทองเร็วขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากพยาธิสภาพที่ทำให้ต้องตัดปีกมดลูกทั้งสองข้างออกและเป็นภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นตามปกติจากการตัดปีกมดลูก อันเป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว กรณีไม่ใช่เป็นความเสียหายจากการรักษาพยาบาลของหน่วยบริการ

ดังนั้น คำสั่งของคณะอนุกรรมการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น (ประจำจังหวัด) ที่วินิจฉัยไม่ให้เงินช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ฟ้องคดี และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานบริการสาธารณสุขที่มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๒๕/๒๕๖๓)

คดีดังกล่าว ... นับว่าเป็นกรณีศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการแพทย์จากพยาธิสภาพและสิ่งที่ตรวจพบในขณะผ่าตัด ซึ่งต้องทำการรักษานอกเหนือไปจากที่ผู้ป่วยได้ตกลงหรือให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้า และเป็นกรณีที่ไม้อาจแจ้งให้ทายาทของผู้ป่วยทราบแทนในขณะนั้นได้ (เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย) โดยกรณีของผู้ฟ้องคดีศาลได้พิจารณาและรับฟังความเห็นจากสถาบันการศึกษาด้านการแพทย์และองค์วิชาชีพแล้วเห็นว่า กรณีเป็นความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินไปตามพยาธิสภาพหรือเหตุแทรกซ้อนของโรคที่เป็นไปตามสภาพปกติธรรมดาของโรคนั้นอยู่แล้ว อันไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น ซึ่งกรณีทำนองนี้เป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการรักษาโรคของแพทย์ รายละเอียดคำพิพากษาคดีนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับแพทย์ ผู้ป่วย และคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับการจ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าวที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยอย่างรอบคอบและเป็นรายกรณีไป

ทั้งนี้ สำหรับการใช้สิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น ผู้ป่วยที่ได้รับความเสียหาย ทายาท หรือผู้อุปการะผู้ป่วย (ไม่มีทายาท) จะต้องยื่นภายในกำหนด ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ทราบความเสียหาย

ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔) โดยยื่นคำร้องได้ที่หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สถานพยาบาลที่รักษา) หรือหน่วยรับเรื่องร้องเรียนอื่นที่เป็นอิสระจากผู้ถูกร้องเรียน (ศูนย์คุ้มครองสิทธิบัตรทอง) หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในจังหวัดที่เกิดเหตุ หรือสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสาขาจังหวัดที่เกิดเหตุ ซึ่งมี ๑๓ สาขา ได้แก่ เขต ๑ เชียงใหม่ เขต ๒ พิษณุโลก เขต ๓ นครสวรรค์ เขต ๔ สระบุรี เขต ๕ ราชบุรี เขต ๖ ระยอง เขต ๗ ขอนแก่น เขต ๘ อุตรดิตถ์ เขต ๙ นครราชสีมา เขต ๑๐ อุบลราชธานี เขต ๑๑ สุราษฎร์ธานี เขต ๑๒ สงขลา เขต ๑๓ กรุงเทพมหานคร ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ ครับ

เรื่องที่ ๓๒

หมอวินิจฉัยโรคผิด
จะใช้สิทธิเรียกร้องที่ศาลไหน ?

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คพ. ๕๕/๒๕๖๓

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานที่เกี่ยวข้อง

๑. การกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยของแพทย์ (ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐหรือของเอกชน) ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป มิได้มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร อันจะมีลักษณะเป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (มิใช่คดีปกครอง) โดยผู้เสียหายสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้ที่ศาลยุติธรรม

๒. กรณีผู้ฟ้องคดีเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐด้วยอาการปัสสาวะบ่อย ซึ่งแพทย์วินิจฉัยว่าต่อมลูกหมากโตและให้ยากลับไปรับประทาน โดยไม่ได้ส่งตัวไปเอกซเรย์หรือตรวจด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย (รักษามาเป็นระยะเวลา ๖-๗ ปี) ต่อมา แพทย์ผู้รักษาคณปัจจุบันได้ส่งตัวผู้ฟ้องคดีไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีเครื่องมือที่ทันสมัยและส่งผลการตรวจกลับมาผลปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเป็นจำนวนมาก โดยผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเกิดจากความบกพร่องในการรักษาพยาบาลของแพทย์ที่ไม่แนะนำให้ตนตรวจด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยตั้งแต่แรก ซึ่งจะสามารถป้องกันโรคได้และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก และได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายนั้น แม้ความเสียหายของผู้ฟ้องคดีจะเกิดจากการกระทำของแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐ แต่การปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจรักษาโรคเป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ปกติทั่วไป มิใช่การกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายที่จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่เป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

หมอวินิจฉัยโรคผิด จะใช้สิทธิเรียกร้องที่ศาลไหน ?

ข่าวคราว ... เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจรักษาโรคต่าง ๆ รวมถึงการเสริมความงามให้แก่ผู้ที่มารับบริการ แล้วเกิดความผิดพลาดหรือบกพร่องขึ้นจนเป็นชาวดัง และมีการฟ้องเรียกค่าเสียหาย มีให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ซึ่งก็คงต้องพิจารณากันเป็นรายกรณีไป

สำหรับความเสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์นั้น หากเกิดขึ้นใน **โรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลของเอกชน** ผู้เสียหายสามารถยื่นฟ้องได้ที่ศาลยุติธรรม

ส่วนที่มักเกิดเป็นประเด็นข้อสงสัย คือ การเข้ารับบริการที่ **สถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลของรัฐ** ซึ่งหลายคนจะเข้าใจว่าแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลของรัฐถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฉะนั้น เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ป่วยหรือผู้เข้ารับบริการ จะต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง อันเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทที่เกิดจากการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเข้าใจเช่นนี้จะถูกต้องหรือไม่ อุทธรณ์จากคดีปกครองวันนี้จะมาไขความกระจ่างให้กับท่านผู้อ่านครับ ...

เรื่องมีอยู่ว่า ... ผู้ฟ้องคดีได้รับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลเอ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลของรัฐ ด้วยอาการปัสสาวะบ่อย โดยแพทย์วินิจฉัยว่าต่อมลูกหมากโตและทำการรักษาโดยให้ยากลับไปทานที่บ้าน แต่ไม่ได้ส่งตัวไปเอกซเรย์หรือตรวจด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย และมีการเปลี่ยนตัวแพทย์ผู้รักษาดูแลระยะเวลา ๖-๗ ปีที่ผ่านมา กระทั่งแพทย์ผู้รักษาคคนปัจจุบันได้แนะนำให้ผู้ฟ้องคดีตรวจร่างกายด้วยการเอกซเรย์หรือตรวจด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย จึงส่งตัวผู้ฟ้องคดีไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลของรัฐอีกแห่งหนึ่งซึ่งมีเครื่องมือที่ทันสมัย และให้ส่งผลการตรวจกลับมาให้วินิจฉัยที่โรงพยาบาลเอ

ผลปรากฏว่า ... ผู้ฟ้องคดีป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก ทำให้ต้องได้รับการรักษาตัวด้วยการฉีดยาและสารอาหารเข้าทางเส้นเลือดรวมถึงการฉายรังสี ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคมะเร็งที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากนั้น เกิดจากความบกพร่องในการรักษาพยาบาลของแพทย์ที่ไม่แนะนำให้ผู้ฟ้องคดีตรวจด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยตั้งแต่แรก ซึ่งจะสามารถป้องกันโรคได้และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากเช่นนี้ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้โรงพยาบาลเอชดใช้ค่าเสียหายแก่ตนอันเกิดจากการกระทำละเมิดของแพทย์ผู้ทำการรักษา

กรณีจึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า การฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการตรวจรักษาโรคของแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐ อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่ ?

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า แม้ความเสียหายของผู้ฟ้องคดีเกิดจากการกระทำของแพทย์ในโรงพยาบาลเอซึ่งเป็นโรงพยาบาลของรัฐ แต่การปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจรักษาโรคเป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ปกติทั่วไป มิใช่การกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ

คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรที่จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ในการตรวจรักษาโรคเป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ปกติทั่วไป คดีดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง หากแต่เป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม ซึ่งผู้ฟ้องคดีสามารถยื่นฟ้องคดีใหม่ต่อศาลยุติธรรมได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. ๕๕/๒๕๖๓)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยของแพทย์ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป มิได้มีลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร อันจะมีลักษณะเป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ฉะนั้น การกระทำละเมิดของแพทย์ อันเกิดจากความผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่แล้วทำให้ผู้ป่วยได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็น แพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐหรือโรงพยาบาลของเอกชน ก็ต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมในการเรียกร้องค่าเสียหายทั้งสิ้นครับ

ที่ปรึกษา

นายเจตน์	สถาวรศิลป์	เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
นายปิยะศาสตร์	ไขว้พันธุ์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
นางสาวมุกดา	เอนกลาภากิจ	ที่ปรึกษาสำนักงานศาลปกครอง

คณะทำงาน

นายวิริยะ	วัฒนสุชาติ	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง
นางสาวธัญธร	ปังประเสริฐ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์งานคดีปกครอง ๓
นางสาวจารุณี	กิจตระกูล	พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
นางพิมพ์จิต	วงศ์สุวรรณ	พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
นางสาวจิตาภา	มุสิกชนเสฏฐ์	พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
นายพีรพันธุ์	กุหลาบแก้ว	พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
นางสาวรัศมี	ศุภเอม	พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
นางสาวสุชาดา	ศรีเกลี้ยง	พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
นายวัฒนา	ขวัญสุด	พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
นางสาวกชพร	นิคมเขต	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

หลักกฎหมายจากบทความสันติปปครองที่หน้าสนใจ เล่ม ๑๘ : คติพิพาทเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

จัดทำโดย

สำนักงานศาลปกครอง

สำนักส่งเสริมงานคดีปกครอง

๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๑๑๑

โทรศัพท์สายด่วน ๑๓๕๕

www.admincourt.go.th